

TC
NİĞDE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

İLKÖĞRETİM ANABİLİM DALI
SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETİMİ BİLİM DALI

**İLKÖĞRETİM II. KADEME SOSYAL BİLGİLER DERSİ
COĞRAFYA KONULARININ ÖĞRETİMİNDE ÇOKLU
ZEKÂ UYGULAMALARININ AKADEMİK BAŞARI VE
TUTUMA ETKİSİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**HAZIRLAYAN
İSA KARAKOÇ**

NİĞDE 2006

TC
NİĞDE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

İLKÖĞRETİM ANABİLİM DALI
SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETİMİ BİLİM DALI

**İLKÖĞRETİM II. KADEME SOSYAL BİLGİLER DERSİ
COĞRAFYA KONULARININ ÖĞRETİMİNDE ÇOKLU
ZEKÂ UYGULAMALARININ AKADEMİK BAŞARI VE
TUTUMA ETKİSİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**HAZIRLAYAN
İSA KARAKOÇ**

**YÖNETEN
YARD. DOÇ. DR. ADEM SEZER**

NİĞDE 2006

Yard. Doç Dr Adem SEZER danışmanlığında **İsa KARAKOÇ** tarafından hazırlanan **“İlköğretim II Kademe Sosyal Bilgiler Dersi Coğrafya Konularının Öğretiminde Çoklu Zeka Kuramı Uygulamalarının Akademik Başarı ve Tutuma Etkisi”** adlı bu çalışma Jürimiz tarafından Niğde Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İlköğretim Anabilim Dalı Sosyal Bilgiler Eğitimi Bilim Dalında Yüksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

...../.../2006

JÜRİ:

Danışman : Yrd. Doç. Dr. Adem SEZER

Üye :

Üye :

ONAY :

Bu tezin kabulü Enstitü Yönetim Kurulu'nun..... Tarih ve ..... sayılı kararı ile onaylanmıştır.

...../.../2006

Enstitü Müdürü

ÖZET

Bilgi, insanlık tarihinin her döneminde önemli olmakla beraber iletişim imkânlarının küçülttüğü dünyamızda en önemli etken haline gelmiştir. Bilginin kazanılmasında, kullanılmasında ve bilgi gücünün üretilmesinde en önemli görev eğitim sistemlerindedir. Yaşam boyu öğrenen, edindiği bilgiyi ve beceriyi kullanan bireylerin yetiştirilmesinde öğretim yöntem ve teknikleri büyük önem taşımaktadır. Belirlenmiş olan hedefleri tamamen geleneksel yöntemlerle gerçekleştirmek mümkün değildir. Bilginin güç kaynağı olduğu çağımızda öğrenme ve öğretme ortamları da değişme göstermektedir. Artık öğretmenin görevi öğrenme ortamında bilgiyi sıralamak değil, öğrencilere bilgiye ulaşma ve kullanma konusunda rehberlik etmek olmalıdır. Bireysel farklılıkları dikkate alan öğrenci merkezli öğretim ve öğrenme stratejileri benimsendiğinden gerek öğretimde gerekse ölçme değerlendirme öğrencilerin bilgi ve tutumlarını sergilemeleri için çoklu eğitim ve değerlendirme gerekmektedir.

Araştırmanın temel amacı; İlköğretim II. Kademe Sosyal Bilgiler Dersi Coğrafya konularının öğretiminde Çoklu Zeka Kuramı esas alınarak hazırlanmış öğrenme-öğretim ortamlarının klasik ortamlara göre öğrencilerin Sosyal Bilgiler dersine yönelik tutum ve Sosyal Bilgiler dersindeki akademik başarılarına ne düzeyde etki yaptığını ortaya koymaktır.

Araştırmada iki aşama ve iki yöntem kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Birinci aşamada altıncı sınıf öğrencilerinin Sosyal Bilgiler dersine ilişkin hazır bulunuşluk düzeylerini belirlemek amaçlanmış ve bu amaca ulaşmak için olayları, durumları var oldukları şekliyle ortaya koymayı amaçlayan betimsel yöntem kullanılmıştır. İkinci aşamada ise Çoklu Zeka Kuramına dayalı öğretim yönteminin öğrenci başarısına etkisinin incelenmesi amaçlandığı için deneysel yöntem kullanılmıştır. Deneyde Çoklu Zeka Kuramına dayalı öğretim bağımsız değişken, öğrenci başarısı bağımlı değişken olarak kullanılmıştır. Bu işlemler sonucunda;

Deney ve kontrol grubundaki öğrencilerin son test puan ortalamaları arasında fark deney grubundaki öğrencilerin lehine çıkmıştır. İşlem öncesinde deney ve kontrol grubundaki öğrencilerin ön test başarı puanları arasında anlamlı bir fark yokken işlem sonrasında deney grubundaki öğrencilerin akademik başarılarında kontrol grubu

öğrencilerine nazaran anlamlı bir farklılık çıkmıştır. Deney ve kontrol grubundaki öğrencilerin çıkış tutum puan ortalamaları arasında fark deney grubu öğrencilerinin çıkış tutum puanları lehinedir. İşlem öncesinde deney ve kontrol grubundaki öğrencilerin sosyal bilgiler dersine yönelik tutumları arasında anlamlı bir fark yokken işlem sonrasında deney grubundaki öğrencilerin sosyal bilgiler dersine yönelik tutumlarında kontrol grubu öğrencilerine nazaran anlamlı bir farklılık ortaya çıkmıştır.

SUMMARY

Knowledge has been very important in every age of human history , besides it has become the most important function in which communication resources make our world smaller. The most important function is in education systems for gaining , using knowledge and raising the knowledge power. Teaching techniques have an important influence on training people who learn and use the knowledge that has been obtained through whole life. It is not possible to succeed the determined aims with the traditional techniques. Also learning and teaching places have been changing in our century that the knowledge is a source of power. The function of the teacher is no more teaching the knowledge in a learning place , he must be the guide for reaching and using the knowledge. As the student centered teaching and learning strategies are taken into consideration for individual differences , multiply education and evaluation must be needed for the students in order to show their knowledge.

The main purpose of this research is to put forward the attitude of the students for social studies and how it effects their academic success in social studies of teaching – learning environment that is prepared by taking into consideration the multiply intelligence theory in comparison to classical environment in teaching of geography subjects of social studies lesson in primary education

The research has been applied by using two stages and two methods. In the first stage it has been aimed to determine the level of sixth grade students for the Social Studies lesson and so as to reach this aim descriptive method which has the purpose of showing the situations has been used. In the second stage experimental method has been used because of aiming to know the influence of Multiply Intelligence Theory on student success. In the experiment the teaching method that is related to Multiply Intelligence Theory was used as independent variable and the student success was used as dependent variable. The result of these methods;

The difference between the average point of the students that are in the experiment and in the control group in the last test became favour for the students. Before the application , there were no considerable difference between the points of pre-test success of the students that are in experiment and control group , but after the

application a clear and a better difference occurred for the experiment group students than control group students. The difference in the points average between the experiment group and the control group is especially good for the experiment group students. Before the application there were no considerable difference in the attitudes for the Social Studies Lesson between the experiment and the control group students , but after the application a clear difference occurred for the experiment group students than control group students.

ÖNSÖZ

İnsanlık tarihinin her döneminde önemli bir yere sahip olan bilgi, iletişim olanaklarının küçülttüğü dünyamızda önemli bir etkidir. Bilgi ve teknoloji çağında üstünlük bilgiyi üreten ve etkili olarak kullananlardadır. Bilginin üretilmesinde ve kullanılmasında en etkili görev eğitim sistemindedir. Her alanda gelişim ve değişim içinde olan ülkemizde de eğitim sisteminde yeniliklere ihtiyaçlar vardır. Son zamanlarda eğitim sistemimiz tıkanma noktasına gelmiştir. Yeni açılımlar için yeni bakış açılarına ihtiyaç vardır. Çoklu zeka kuramı bu açıdan büyük önem taşımaktadır. Bu gelişmeler ışığında ilköğretim sosyal bilgiler dersinin öğretiminde çoklu zeka kuramı uygulamalarına yer vererek yeni öğrenme ortamları geliştirilmeye çalışılmıştır.

Araştırmanın ortaya çıkmasında büyük yardımları ve payı olan danışman hocam Yrd. Doç. Dr. Adem SEZER'e, çalışmamızda fikir ve önerilerini bize aktararak katkıda bulunan Yrd. Doç. DR. Mustafa KOÇ'a, teşekkür etmek istiyorum.

Ayrıca araştırmanın yapıldığı Çiftlik Mustafa Kemal İlköğretim Okulu Müdürü Özgür AKDAĞ ve Çiftlik Şehit Şakir Tekin İlköğretim Okulu Müdürü Cafer Yalçın'a yardımlarını esirgemedikleri için teşekkür ederim.

Nisan, 2006

İsa KARAKOÇ

İÇİNDEKİLER

ÖZET.....	i
SUMMARY.....	iii
ÖNSÖZ.....	v
İÇİNDEKİLER.....	vi
TABLolar LİSTESİ.....	x
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	xiii
EKLER LİSTESİ.....	xiv
BÖLÜM I	
GİRİŞ.....	1
1.1.Amaç.....	2
1.2.Araştırmanın Önemi.....	2
1.3. Problem Cümlesi.....	4
1.4. Alt Problemler.....	5
1.5. Tanımlar.....	6
BÖLÜM II	
2.1. Zekâ Ve Çoklu Zeka Kavramı.....	8
2.2 . Çoklu Zeka Teorisinin İlkeleri.....	11
2.3.Çoklu Zeka Alanlarının Gelişimini Etkileyen Faktörler	13
2.4.Çoklu Zekâ Teorisinin Eğitim Ve Öğretimde Kullanılması.....	16
2.5.Çoklu Zeka Teorisi Ve Çoklu Zeka Alanlarının Belirlenmesi	19
2.6.Çoklu Zeka Türleri Ve Özellikleri.....	20
2.6.1. Sözel - Dilsel Zeka.....	21
2.6.2. Mantıksal Matematiksel Zeka.....	23
2.6.3. Görsel-Uzaysal Zeka	25
2.6.4. İçsel Zeka.....	27
2.6.5.Sosyal Zeka.....	29
2.6.6. Müziksel-Ritmik Zeka.....	30
2.6.7.Doğacı Zeka.....	32

2.6.8. Bedensel-Kinestik Zeka.....	34
2.7. Zekaya İlişkin Eski Ve Yeni Anlayış.....	43
2.8. İlgili Çalışmalar.....	44

BÖLÜM III

YÖNTEM.....	52
3.1. Evren Ve Örneklem.....	52
3.1.1. Evren.....	52
3.1.2. Örneklem.....	52
3.2. Verilerin Toplanması Ve Çözümlemesi.....	54
3.2.1. Veri Toplama Araçları.....	54
3.2.1.1. Bilgi Formu	55
3.2.1.2. Başarı Testi (Ön-Test, Son-Test)	55
3.2.1.3. Çoklu Zeka Ölçeği Testi.....	56
3.2.1.4. Sosyal Bilgiler Dersi Tutum Ölçeği.....	56
3.3. Araştırmanın Deseni Ve İşlem Yolu.....	57
3.4. İşlem Süreci	58
3.5. Veri Analiz Teknikleri.....	60

BÖLÜM IV

BULGULAR.....	61
4.1. Problem Durumuna İlişkin Bulgular.....	61
4.1.1. Deney Ve Kontrol Grubundaki Öğrencilerin Giriş Tutum Puan Ortalamaları Arasındaki Farka İlişkin Bulgular.....	61
4.1.2. Deney Ve Kontrol Grubundaki Öğrencilerin Çıkış Tutum Puan Ortalamaları Arasındaki Farka İlişkin Bulgular.....	62
4.1.3. Deney Ve Kontrol Grubundaki Öğrencilerin Ön-Test Puan Ortalamaları Arasındaki Farka İlişkin Bulgular.....	63
4.1.4. Deney Ve Kontrol Grubundaki Öğrencilerin Son Test Puan Ortalamaları Arasındaki Farka İlişkin Bulgular.....	64

4.1.5 Deney Grubundaki Öğrencilerin Ön Test-Son Test Puan Ortalamaları Arasındaki Farka İlişkin Bulgular.....	65
4.1.6. Kontrol Grubundaki Öğrencilerin Ön Test-Son Test Puan Ortalamaları Arasındaki Farka İlişkin Bulgular.....	66
4.1.7. Deney Grubundaki Öğrencilerin Giriş Tutum Puan-Çıkış Tutum Puan Ortalamaları Arasındaki Farka İlişkin Bulgular.....	67
4.1.8. Kontrol Grubundaki Öğrencilerin Giriş Tutum Puan-Çıkış Tutum Puan Ortalamaları Arasındaki Farka İlişkin Bulgular.....	68
4.2. Alt Problemlere İlişkin Bulgular.....	69
4.2.1. Deney Grubundaki Öğrencilerin Cinsiyet Değişkeni Açısından Giriş Tutum, Ön Test Başarı, Son Test Başarı Ve Çıkış Tutum Puan Ortalamaları Arasında Fark Olup Olmadığına İlişkin Bulgular	69
4.2.2. Kontrol Grubundaki Öğrencilerin Cinsiyet Değişkeni Açısından Giriş Tutum, Ön Test Başarı, Son Test Başarı Ve Çıkış Tutum Puan Ortalamaları Arasında Fark Olup Olmadığına İlişkin Bulgular	70
4.2.3. Deney Grubundaki Öğrencilerin Sosyo Ekonomik Düzey Değişkeni Açısından Giriş Tutum, Ön Test Başarı, Son Test Başarı Ve Çıkış Tutum Puan Ortalamaları Arasında Fark Olup Olmadığına İlişkin Bulgular	72
4.2.4. Kontrol Grubundaki Öğrencilerin Sosyo Ekonomik Düzey Değişkeni Açısından Giriş Tutum, Ön Test Başarı, Son Test Başarı Ve Çıkış Tutum Puan Ortalamaları Arasında Fark Olup Olmadığına İlişkin Bulgular	74
4.2.5. Deney Grubundaki Öğrencilerin Anne Eğitim Düzeyi Değişkeni Açısından Giriş Tutum, Ön Test Başarı, Son Test Başarı Ve Çıkış Tutum Puan Ortalamaları Arasında Fark Olup Olmadığına İlişkin Bulgular	76
4.2.6. Kontrol Grubundaki Öğrencilerin Anne Eğitim Düzeyi Değişkeni Açısından Giriş Tutum, Ön Test Başarı, Son Test Başarı Ve Çıkış Tutum Puan Ortalamaları Arasında Fark Olup Olmadığına İlişkin Bulgular	78
4.2.7. Deney Grubundaki Öğrencilerin Baba Eğitim Düzeyi Değişkeni Açısından Giriş Tutum, Ön Test Başarı, Son Test Başarı Ve Çıkış Tutum Puan Ortalamaları Arasında Fark Olup Olmadığına İlişkin Bulgular	80
4.2.8. Kontrol Grubundaki Öğrencilerin Baba Eğitim Düzeyi Değişkeni Açısından Giriş Tutum, Ön Test Başarı, Son Test Başarı Ve Çıkış Tutum Puan Ortalamaları Arasında Fark Olup Olmadığına İlişkin Bulgular	82

4.2.9. Deney Grubundaki Öğrencilerin Baba Mesleği Değişkeni Açısından Giriş Tutum, Ön Test Başarı, Son Test Başarı Ve Çıkış Tutum Puan Ortalamaları Arasında Fark Olup Olmadığına İlişkin Bulgular	84
4.2.10. Kontrol Grubundaki Öğrencilerin Baba Mesleği Değişkeni Açısından Giriş Tutum, Ön Test Başarı, Son Test Başarı Ve Çıkış Tutum Puan Ortalamaları Arasında Fark Olup Olmadığına İlişkin Bulgular	86
4.2.11. Deney Grubundaki Öğrencilerin Kardeş Sayısı Değişkeni Açısından Giriş Tutum, Ön Test Başarı, Son Test Başarı Ve Çıkış Tutum Puan Ortalamaları Arasında Fark Olup Olmadığına İlişkin Bulgular	88
4.2.12. Kontrol Grubundaki Öğrencilerin Kardeş Sayısı Değişkeni Açısından Giriş Tutum, Ön Test Başarı, Son Test Başarı Ve Çıkış Tutum Puan Ortalamaları Arasında Fark Olup Olmadığına İlişkin Bulgular	90
2.13. Deney Grubundaki Öğrencilerin Çalışma Odasına Sahip Olma Değişkeni Açısından Giriş Tutum, Ön Test Başarı, Son Test Başarı Ve Çıkış Tutum Puan Ortalamaları Arasında Fark Olup Olmadığına İlişkin Bulgular.....	92
4.2.14. Kontrol Grubundaki Öğrencilerin Çalışma Odasına Sahip Olma Değişkeni Açısından Giriş Tutum, Ön Test Başarı, Son Test Başarı Ve Çıkış Tutum Puan Ortalamaları Arasında Fark Olup Olmadığına İlişkin Bulgular	93

BÖLÜM 5

SONUÇ VE TARTIŞMA.....	95
-------------------------------	-----------

ÖNERİLER	101
-----------------------	------------

KAYNAKLAR.....	103
-----------------------	------------

EKLER.....	108
-------------------	------------

EK:1 Çoklu Zeka Kuramına Göre Ders Planları.....	108
---	------------

EK:2 Çalışma Yaprakları.....	124
-------------------------------------	------------

EK:3 Ön Test – Son Test Soruları.....	140
--	------------

EK:4 Sosyal Bilgiler Tutum Ölçeği.....	147
---	------------

EK:5 Çoklu Zeka Alanları Ölçme Envanteri.....	148
--	------------

EK:6 Öğrenci Bilgi Formu.....	153
--------------------------------------	------------

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo: 1. Araştırmanın evrenini oluşturan öğrencilerin sınıf ve cinsiyetlere göre dağılımları.....	53
Tablo 2: Deney ve Kontrol Grubunun Sosyo - Ekonomik Dağılımı	54
Tablo:3 Deney ve Kontrol Grubundaki Öğrencilerin Giriş Tutum Puan Ortalamaları Standart Sapmaları T Değerleri ve Önemlilik Düzeyleri.....	61
Tablo:4 Deney ve Kontrol Grubundaki Öğrencilerin Çıkış Tutum Puan Ortalamaları Standart Sapmaları T Değerleri ve Önemlilik Düzeyleri.....	62
Tablo:5 Deney ve Kontrol Grubundaki Öğrencilerin Ön Test Puan Ortalamaları Standart Sapmaları t Değerleri ve Önemlilik Düzeyleri.....	63
Tablo:6 Deney ve Kontrol Grubundaki Öğrencilerin Son Test Puan Ortalamaları Standart Sapmaları t Değerleri ve Önemlilik Düzeyleri.....	64
Tablo:7 Deney Grubundaki Öğrencilerin Ön Test-Son Test Puan Ortalamaları Standart Sapmaları t Değerleri ve Önemlilik Düzeyleri.....	65
Tablo:8 Kontrol Grubundaki Öğrencilerin Ön Test-Son Test Puan Ortalamaları Standart Sapmaları t Değerleri ve Önemlilik Düzeyleri.....	66
Tablo:9 Deney Grubundaki Öğrencilerin Giriş Tutum Puan-Çıkış Tutum Puan Ortalamaları Standart Sapmaları t Değerleri ve Önemlilik Düzeyleri.....	67
Tablo:10 Kontrol Grubundaki Öğrencilerin Giriş Tutum Puan-Çıkış Tutum Puan Ortalamaları Standart Sapmaları t Değerleri ve Önemlilik Düzeyleri.....	68
Tablo:11 Deney Grubundaki Öğrencilerin Cinsiyet Değişkeni Açısından Giriş Tutum Ön Test Başarı Son Test Başarı ve Çıkış Tutum Puan Ortalamaları Standart Sapmaları t Değerleri ve Önemlilik Düzeyleri.....	69

Tablo:12 Kontrol Grubundaki Öğrencilerin Cinsiyet Değişkeni Açısından Giriş Tutum Ön Test Başarı Son Test Başarı ve Çıkış Tutum Puan Ortalamaları Standart Sapmaları t Değerleri ve Önemlilik Düzeyleri	70
Tablo:13 Deney Grubundaki Öğrencilerin Sosyo Ekonomik Düzey Değişkeni Açısından Giriş Tutum Ön Test Başarı Son Test Başarı ve Çıkış Tutum Puan Ortalamaları Standart Sapmaları F Değerleri ve Önemlilik Düzeyleri	72
Tablo:14 Kontrol Grubundaki Öğrencilerin Sosyo Ekonomik Düzey Değişkeni Açısından Giriş Tutum Ön Test Başarı Son Test Başarı ve Çıkış Tutum Puan Ortalamaları Standart Sapmaları F Değerleri ve Önemlilik Düzeyleri.....	74
Tablo:15 Deney Grubundaki Öğrencilerin Anne Eğitim Düzeyi Değişkeni Açısından Giriş Tutum Ön Test Başarı Son Test Başarı ve Çıkış Tutum Puan Ortalamaları Standart Sapmaları t Değerleri ve Önemlilik Düzeyleri.....	76
Tablo:16 Kontrol Grubundaki Öğrencilerin Anne Eğitim Düzeyi Değişkeni Açısından Giriş Tutum Ön Test Başarı Son Test Başarı ve Çıkış Tutum Puan Ortalamaları Standart Sapmaları t Değerleri ve Önemlilik Düzeyleri	78
Tablo:17 Deney Grubundaki Öğrencilerin Baba Eğitim Düzeyi Değişkeni Açısından Giriş Tutum Ön Test Başarı Son Test Başarı ve Çıkış Tutum Puan Ortalamaları Standart Sapmaları t Değerleri ve Önemlilik Düzeyleri	80
Tablo:18 Kontrol Grubundaki Öğrencilerin Baba Eğitim Düzeyi Değişkeni Açısından Giriş Tutum Ön Test Başarı Son Test Başarı ve Çıkış Tutum Puan Ortalamaları Standart Sapmaları t Değerleri ve Önemlilik Düzeyleri	82
Tablo:19 Deney Grubundaki Öğrencilerin Baba Mesleği Değişkeni Açısından Giriş Tutum Ön Test Başarı Son Test Başarı ve Çıkış Tutum Puan Ortalamaları Standart Sapmaları t Değerleri ve Önemlilik Düzeyleri	84

Tablo:20 Kontrol Grubundaki Öğrencilerin Baba Mesleği Değişkeni Açısından Giriş Tutum Ön Test Başarı Son Test Başarı ve Çıkış Tutum Puan Ortalamaları Standart Sapmaları t Değerleri ve Önemlilik Düzeyleri.....	86
Tablo:21 Deney Grubundaki Öğrencilerin Kardeş Sayısı Değişkeni Açısından Giriş Tutum Ön Test Başarı Son Test Başarı ve Çıkış Tutum Puan Ortalamaları Standart Sapmaları t Değerleri ve Önemlilik Düzeyleri	88
Tablo:22 Kontrol Grubundaki Öğrencilerin Kardeş Sayısı Değişkeni Açısından Giriş Tutum Ön Test Başarı Son Test Başarı ve Çıkış Tutum Puan Ortalamaları Standart Sapmaları t Değerleri ve Önemlilik Düzeyleri	90
Tablo:23 Deney Grubundaki Öğrencilerin Çalışma Odasına Sahip Olma Değişkeni Açısından Giriş Tutum Ön Test Başarı Son Test Başarı ve Çıkış Tutum Puan Ortalamaları Standart Sapmaları t Değerleri ve Önemlilik Düzeyleri	92
Tablo:24 Kontrol Grubundaki Öğrencilerin Çalışma Odasına Sahip Olma Değişkeni Açısından Giriş Tutum Ön Test Başarı Son Test Başarı ve Çıkış Tutum Puan Ortalamaları Standart Sapmaları t Değerleri ve Önemlilik Düzeyleri	93

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil1: Kontrol Grubu Ve Deney Grubu Öğrencilerinin Zeka Dağılımı.....56

EKLER LİSTESİ

EK:1 Çoklu Zeka Kuramına Göre Ders Planları.....	108
EK:2 Çalışma Yaprakları.....	124
EK:3 Ön Test – Son Test Soruları.....	140
EK:4 Sosyal Bilgiler Tutum Ölçeği.....	147
EK:5 Çoklu Zeka Alanları Ölçme Envanteri.....	148
EK:6 Öğrenci Bilgi Formu.....	153

BÖLÜM I

GİRİŞ

Bilgi, insanlık tarihinin her döneminde önemli olmakla beraber iletişim imkânlarının küçülttüğü dünyamızda en önemli etken haline gelmiştir. Bilginin kazanılmasında, kullanılmasında ve bilgi gücünün üretilmesinde en önemli görev eğitim sistemlerindedir.

Eğitimin amacı sadece bilgi yüklemek değil aynı zamanda beden, zihin, ahlak, ruh ve duyu bakımından dengeli sağlıklı şekilde gelişmiş bir kişiliğe ve karaktere, hür ve bilimsel düşünme gücüne, geniş bir dünya görüşüne sahip, insan haklarına saygılı, topluma karşı sorumluluk duyan, yapıcı ve yaratıcı kişiler yetiştirmektir. Bu amaç doğrultusunda eğitim; tarih boyunca bireylerin davranışlarını olumlu yönde etkilemede, bireyle toplum, toplumla birey arasındaki ilişkileri düzenlemede en etkin araç olmuştur.

Bugün ise bilgili insan; bilginin farkında olan, bu bilgiye ulaşmanın yollarını, ulaştığı bilgiyi anlamlandırarak öğrenen, öğrenmiş olduğu bilgilerden yeni bilgiler üretebilen ve ürettiği bilgileri sorun çözmede kullanabilen kişi olarak kabul edilmektedir.

Eğitim sisteminin içindeki programlardan biri de Sosyal Bilgilerdir. Sosyal Bilgiler, bireyin toplumsal var oluşunu gerçekleştirebilmesine yardımcı olması amacıyla; Tarih, Coğrafya, Ekonomi, Sosyoloji, Antropoloji, Psikoloji, Felsefe Siyaset Bilimi, Hukuk gibi Sosyal Bilimlerin ve Yurttaşlık Bilgisinin konularının, öğrenme alanlarını yansıtan bir ünite ya da tema altında birleştirilmesini içeren, insanın sosyal ya da fiziki çevresiyle etkileşiminin geçmiş, bugün ve gelecek bağlamında incelediği toplu öğretim anlayışından hareketle oluşturulmuş bir ilköğretim dersidir (MEB Tal. Ter. Kur., s 45).

Sosyal Bilgiler öğretim programının vizyonu; 21 yüzyılın çağdaş, Atatürk ilke ve inkılâplarını benimsemiş, Türk tarihini ve kültürünü kavramış temel demokratik değerlerle donanmış insan haklarına saygılı, yaşadığı çevreye duyarlı, bilgiyi deneyimlerine göre yorumlayıp sosyal ve kültürel bağlar içinde oluşturan, kullanan ve düzenleyen, sosyal katılım becerileri gelişmiş, sosyal yaşamda etkin, üretken, haklarını sorumluluklarını bilen Türkiye cumhuriyeti vatandaşları yetiştirmektir (MEB Tal. Ter. Kur., s 45).

Bu çerçevede yaşam boyu öğrenen, edindiği bilgiyi ve beceriyi kullanan bireylerin yetiştirilmesinde öğretim yöntem ve teknikleri büyük önem taşımaktadır. Belirlenmiş olan hedefleri tamamen geleneksel yöntemlerle gerçekleştirmek mümkün değildir. Bilginin güç kaynağı olduğu çağımızda öğrenme ve öğretme ortamları da değişme göstermektedir. Artık öğretmenin görevi öğrenme ortamında bilgiyi sunmak değil, öğrencilere bilgiye ulaşma ve kullanma konusunda rehberlik etmek olmalıdır. Bireysel farklılıkları dikkate alan öğrenci merkezli öğretim ve öğrenme stratejileri benimsendiğinden gerek öğretimde gerekse ölçme değerlendirme öğrencilerin bilgi ve tutumlarını sergilemeleri için çoklu eğitim ve değerlendirme gerekmektedir

AMAÇ

Araştırmanın temel amacı; İlköğretim II. Kademe Sosyal Bilgiler Dersi Coğrafya konularının öğretiminde Çoklu Zeka Kuramı esas alınarak hazırlanmış öğrenme-öğretim ortamlarının klasik ortamlara göre öğrencilerin Sosyal Bilgiler dersine yönelik tutum ve Sosyal Bilgiler dersindeki akademik başarılarına ne düzeyde etki yaptığını ortaya koymaktır.

ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ

Bugünkü dünyanın temel özelliği, değişim hızının giderek artmasıdır. Buna paralel olarak bilgi de çok hızlı bir şekilde çoğalmakta, mevcut bilgi ise zaman aşımına uğramaktadır. Son zamanlarda dünyada meydana gelen hızlı değişimler ve gelişmeler eğitilmiş insan kavramını yeniden gündeme getirmiştir.

Geçmişte bilgili insan her şeyi bilen ya da başkalarının ürettiği bilgileri beyinde depolayan kişi durumundaydı. Bu sebeple var olan bilgi daha çok yetişen yeni kuşaklara aktarılması olarak görülüyordu.

Bugün ise bilgili insan; bilginin farkında olan, bu bilgiye ulaşmanın yollarını, ulaştığı bilgiyi anlamlandırarak öğrenen, öğrenmiş olduğu bilgilerden yeni bilgiler üretebilen ve ürettiği bilgileri sorun çözmede kullanabilen kişi olarak kabul edilmektedir.

Eğitim kurumlarımızın ve eğitimcilerimizin öğrenme çevresini bu koşullara ve beklentilere uygun olarak düzenlemeleri ve geliştirmeleri gerekmektedir. Bu amaçla çok kanallı teknolojiyi ve farklı zeka özelliklerini kullanabilen ve işbirliğine dayalı bir öğrenme ortamı hazırlamalıdır. Eğitimciler, çoklu zeka teorisi vasıtasıyla öğretim programını her çocuğun ilgisi ihtiyacı ve potansiyeli doğrultusunda öğrenci merkezli yaklaşıma olanak sağlayan çoklu zeka teorisi, Sosyal Bilgiler eğitiminin hedeflerini sağlamada önemli bir rol oynamaktadır. Öğrenciler çoklu zekalarını kullanırken, bir yandan kendi güçlü zekalarını ortaya koyarken, öte yandan birlikte çalışmayı öğrenmektedirler. Bu teoriyi temel alan uygulamaların, öğrenci başarısını olumlu yönde etkilediği, çoklu zeka teorisine göre tasarlanmış derslerde öğrencilerin derse aktif olarak katılımlarının ve motivasyonlarının arttığı gözlemlenmiştir (Demircioğlu, 2002). Yapmadan öğrenmenin olamayacağı, standart program uygulamalarının öğrencinin güdülenmesindeki olumsuz etkisi ve bunun sonucunda öğrenciye rağmen öğretmenin verimsizliği ve ardından gelen sınıf içi disiplin problemleri düşünüldüğünde çoklu zekayı temel alan program uygulamalarının öğrencilerin birkaç alanda öğrenmeyi kendi istek ve çabalarıyla sağlayacakları bir gerçektir.

Çoklu zeka kuramı ve uygulamaları aynı zamanda yenilikçi, coşkulu idealist öğretmenlerin, öğrencilerinde iletişim kurma becerileri geliştirmek, ekip çalışmasına yönlendirmek, birtakım değer yargıları geliştirmelerine ve geliştirdikleri değer yargılarını yaşam biçimi haline getirmelerine olanak sağlamak yolundaki çabalarını da yönlendirecek ve pekiştirecektir (Demircioğlu, 2002)

Bu kuramının öğretmenlere katkısı, onların öğretim tekniklerini genişletmek üzere araçlar geliştirmelerine ve sözel anlatım ve mantıksal ilişkileri sergilemek gibi eğitim sistemlerinde hep var olan geleneksel öğretim yöntemlerinin ötesinde stratejiler geliştirmelerine yardımcı olmaktadır.

Sosyal Bilgilerin yaşamımızın her anını içeren bir bilim dalı oluşu çoklu zeka kuramının bu alana çok uygun bir kuram olduğunu düşündürmektedir. Çoklu zeka kuramının Sosyal Bilgiler eğitimi alanına uygulanması gelecekte çevresindeki olayları gözlemleyen, bu olaylar için neden sonuç ilişkisini arayan, var olan bilgiyle sürekli sorgulayan ve daha sağlıklı düşünen bireylerin yetişmesine katkıda bulunacaktır Bunun sonucunda öğrenciler Sosyal Bilgilere ilişkin olumlu tutum ve davranışlar kazanacaklardır. Çoklu zeka kuramının uygulanması öğrencilerde bu gibi davranışların geliştirilmesini sağlayacaktır. Çünkü, çoklu zeka temelli öğretimle, öğrenci aktif olarak öğrenme sürecinin içinde bulunacaktır. Öğrenciler, öğrenmekten mutlu olduklarında ve öğrenme yaşantıları ile onların günlük yaşamları arasında bağlantılar kurduklarında en iyi öğrenirler. Yapılmış olan bu çalışma, İlköğretim öğrencilerinin Sosyal Bilgiler dersini yaparak, yaşayarak öğrenmelerine ve öğrencilerin farklı zeka boyutlarında gelişimlerine olanak sağlayacaktır.

PROBLEM CÜMLESİ

Çoklu zeka kuramına bağlı olarak ilköğretim 6. Sınıf Sosyal Bilgiler dersi Coğrafya ünitesi olan "Türkiye'miz" ünitesi için düzenlenen eğitim durumunun öğrenci akademik başarısı ve tutumlarına etkisi nedir? Sorusuna cevap bulmak için araştırmanın problem cümleleri şu şekilde tespit edilmiştir.

1. Deney ve kontrol grubundaki öğrencilerin ön test başarı puan ortalamalarında fark var mıdır?
2. Deney grubundaki öğrencilerin ön test son test başarı puan ortalamaları arasında fark var mıdır?
3. Kontrol grubundaki öğrencilerin ön test son test başarı puan ortalamaları arasında fark var mıdır?

4. Deney ve kontrol grubundaki öğrencilerin son test başarı puan ortalamaları arasında fark var mıdır?

5. Deney ve kontrol grubundaki öğrencilerin giriş tutum puan ortalamalarında fark var mıdır?

6. Deney grubundaki öğrencilerin giriş tutum puan ve çıkış tutum puan ortalamaları arasında fark var mıdır?

7. Kontrol grubundaki öğrencilerin giriş tutum puan ve çıkış tutum puan ortalamaları arasında fark var mıdır?

8. Deney ve kontrol grubundaki öğrencilerin çıkış tutum puan ortalamaları arasında fark var mıdır?

ALT PROBLEMLER

Bu araştırmadaki alt problemler şu şekilde tespit edilmiştir:

1. Deney grubundaki öğrencilerin cinsiyet değişkeni açısından giriş tutum, ön test başarı, son test başarı ve çıkış tutum puan ortalamaları arasında fark var mıdır?

2. Kontrol grubundaki öğrencilerin cinsiyet değişkeni açısından giriş tutum, ön test başarı, son test başarı ve çıkış tutum puan ortalamaları arasında fark var mıdır?

3. Deney grubundaki öğrencilerin sosyo-ekonomik düzey değişkeni açısından giriş tutum, ön test başarı, son test başarı ve çıkış tutum puan ortalamaları arasında fark var mıdır?

4. Kontrol grubundaki öğrencilerin sosyo-ekonomik düzey değişkeni açısından giriş tutum, ön test başarı, son test başarı ve çıkış tutum puan ortalamaları arasında fark var mıdır?

5. Deney grubundaki öğrencilerin anne eğitim düzeyi değişkeni açısından giriş tutum, ön test başarı, son test başarı ve çıkış tutum puan ortalamaları arasında fark var mıdır?
6. Kontrol grubundaki öğrencilerin anne eğitim düzeyi değişkeni açısından giriş tutum, ön test başarı, son test başarı ve çıkış tutum puan ortalamaları arasında fark var mıdır?
7. Deney grubundaki öğrencilerin baba eğitim düzeyi değişkeni açısından giriş tutum, ön test başarı, son test başarı ve çıkış tutum puan ortalamaları arasında fark var mıdır?
8. Kontrol grubundaki öğrencilerin baba eğitim düzeyi değişkeni açısından giriş tutum, ön test başarı, son test başarı ve çıkış tutum puan ortalamaları arasında fark var mıdır?
9. Deney grubundaki öğrencilerin baba mesleği değişkeni açısından giriş tutum, ön test başarı, son test başarı ve çıkış tutum puan ortalamaları arasında fark var mıdır?
10. Kontrol grubundaki öğrencilerin baba mesleği değişkeni açısından giriş tutum, ön test başarı, son test başarı ve çıkış tutum puan ortalamaları arasında fark var mıdır?
11. Deney grubundaki öğrencilerin kardeş sayısı değişkeni açısından giriş tutum, ön test başarı, son test başarı ve çıkış tutum puan ortalamaları arasında fark var mıdır?
12. Kontrol grubundaki öğrencilerin kardeş sayısı değişkeni açısından giriş tutum, ön test başarı, son test başarı ve çıkış tutum puan ortalamaları arasında fark var mıdır?
13. Deney grubundaki öğrencilerin evde çalışma odasına sahip olup olmama değişkeni açısından giriş tutum, ön test başarı, son test başarı ve çıkış tutum puan ortalamaları arasında fark var mıdır?
14. Kontrol grubundaki öğrencilerin evde çalışma odasına sahip olup olmama değişkeni açısından giriş tutum, ön test başarı, son test başarı ve çıkış tutum puan ortalamaları arasında fark var mıdır?

TANIMLAR

Zeka: Zeka, insanın problem çözüme ya da bir ya da birden fazla kültürece değer verilen bir şeyler yapma yeteneğidir.(Gardner 1997).

Çoklu Zekâ Kuramı: Howard Gardner'in ortaya koyduğu geleneksel anlayıştan farklı olarak sekiz farklı alandan oluşan çoklu öğrenme durumunu oluşturan yetenekler yelpazesidir.

Eğitim Durumu: Öğrencilere kazandırılacak birbiriyle ilişkili tema, kavram, beceri, anlayış, tutum ve değerlerin bir bütün olarak bilgi ve becerilerin organize edilmesidir.

Tutum: Tutum; bireylerin bir düşünceyi kabul ya da reddetme şeklinde gözlenen, duygusal bir hazır bulunuşluk hali veya eğilimidir

Araştırmanın ikinci bölümünde çalışmanın kuramsal boyutunu ortaya koyan zeka kavramı, çoklu zeka kuramının ortaya çıkması, çoklu zeka alanlarının özellikleri eğitimdeki yeri, önemi ve araştırma ile ilgili daha önce yapılan çalışmalara yer verilmiştir. Üçüncü bölümde araştırma yöntemi ve araştırmada kullanılan materyaller ortaya konulmuştur. Dördüncü bölümde uygulanan eğitim durumu sonucunda ortaya çıkan bulgular değerlendirilmiştir. Beşinci bölümde araştırma neticesinde ortaya çıkan sonuçlar yorumlanmış ve önerilerde bulunulmuştur.

BÖLÜM II

2.1. ZEKÂ VE ÇOKLU ZEKA KAVRAMI

Zekâ kavramı üzerinde yüzyıllardır tartışmalar süregelmiştir. Zekanın ne olduğu, nasıl tanımlanması gerektiği konusu bir çok eğitimcinin ilgi alanını oluşturmuştur. Bugüne kadar zekânın çok farklı tanımları yapılmıştır.

Zeka kişinin anlama, kavrama, öğrenme kapasitesidir, zihinsel performansı gösterir. IQ dediğimiz potansiyel zeka doğuştan kromozomlarımızda vardır. Bir de kişinin okumayla, eğitimle geliştirdiği pratik zekâsı vardır. Potansiyel zekâ gelişmez, ama pratik zeka gelişebilir. Biyolojik nedenler, çevresel nedenler zekanın gelişimi üzerinde oldukça etkilidir.

Bazı eğitimciler, insanın zihinsel işlevini veya performanslarını baz alıp insan zekasını ölçtüğünü varsayan çeşitli IQ (İntelligence Quatient) testleri geliştirerek zekayı kendilerinin hazırladıkları bu “ testlerin ölçtüğü nitelik” olarak tanımlarken, bazıları da zekayı bir bireyin sahip olduğu “ öğrenme gücü” olarak yorumlamışlardır (Saban,2005 s.3).

Zeka kavramı ile ilgili olarak değişik araştırmacıların ve bilim adamlarının açıklamaları şunlardır:

Fransız psikolog Alfred Binet; zekanın kavrama, hüküm verme ve akıl yürütme gibi karmaşık üst düzey işlemlerde kendini gösterdiği yargısına varmıştır. Binet’e göre

bireyin zekası çözümleri yüksek zihinsel işlemlerin kullanılmasını gerektiren problemlerin durumları ile karşı karşıya getirmek ve neler yaptıklarını objektif olarak saptamaktır (Selçuk, 2004 s.3).

Thurston'e göre zeka, bir çok fikirsiz yeteneklerin karışımından meydana gelmiştir. Birbirinde farklı ve bağımsız yedi faktörden ileri geldiğini ifade etmiştir. Bunlar:sözel kavram, sözel akılcılık, sayısal yetenek, bellek, uzaysal düşünme ve algı hızıdır(Baymur, 1984 s.231).

Goleman, Thorndike'in sosyal zeka adını verdiği zeka üzerinde durmuş ve Duygusal zeka (EQ) kavramını ortaya atmıştır. Duygusal zihin, evrim basamağında akıl zihinden önce ortaya çıkmıştır ve hayvanlarda da mevcuttur. Duygusal zeka, kendini harekete geçirebilme aksiliklere rağmen yoluna devam edebilme, dürtüleri kontrol ederek doyumu erteleyebilme sıkıntılarını düşünceyi engellemesine izin vermeme, ruh halini düzenleyebilme, umut besleme ile kendini gösterir. Herhangi bir uyarıcıya karşı gösterilecek tepki, akıl zihinden önce duygusal zihin tarafından algılanır(Selçuk, 2004 s.3).

Thorndike, zekanın birbirinden bağımsız farklı faktörlerden oluştuğunu ifade etmiştir. Ona göre zeka değil birçok zeka vardır. Bunlar; soyut zeka, mekanik zeka ve sosyal zeka olmak üzere üç faktör vardır. Ayrıca zekanın düzey, genişlik ve hız olmak üzere üç boyutunun olduğunu savunmuştur (Toker ve Başk., 1968 s.37).

Piaget zekanın işleyiş ve gelişimini biyolojik etkenlerle açıklamıştır. Zekayı zihnin değişme ve kendini yenileme gücü olarak tarif etmiş ve zekaya gelişimsel açıdan yaklaşmıştır. Geleneksel zeka anlayışına karşı çıkararak zekanın zeka testinden alınan puan olmadığını belirtmiştir. Piaget'e göre zeka bireyin çevresine uyum sağlama sürecidir. (Selçuk, 2004 s.3).

Sternberg, Triarşik Zeka Kuramı'nı geliştirmiştir. Bu kuram ile pratik bilgiyi kapsayan biçimde zekayı yeniden tanımlamıştır. Bileşimsel, deneyimsel ve bağlamsal alt kuramları içerir(Selçuk, 2004 s.3).

İbni Sina zekayı “ hem öğrenme sürecinden ayrı hem de dış dünyadan gelen algıların insana verdiği bilgiyi öğrenmeyle ortaya çıkmaktadır.” olarak tanımlamıştır.

Gardner zekayı;

- Bireyin gerçek hayatta karşılaştığı problemleri çözme yeteneği,
- Çözmek için yeni problemler oluşturma yeteneği,
- Bireyin kendi kültüründe değer bulan bir şey yapma ya da bir hizmeti sunma yeteneği olarak tanımlamıştır (Saban, 2005 s.5).

HOWARD GARDNER’ a göre zekanın özellikleri (Bümen 2004, Saban 2005)

1. Her insan kendi zekasını artırma ve geliştirme yeteneğine sahiptir.

Yakın zamana kadar zekanın bütünüyle doğumla kazanıldığı, hayat boyu devam ettiği birey ile birlikte doğan bu zekanın geliştirilmesinin mümkün olmadığı görüşü hakimken, şimdi zekanın insanın yapabilecekleri ile ilgili kendisi hakkında sahip olduğu ufkuyla paralellik gösterdiği kabul edilmektedir.

2. Zeka sadece değiştirilmekle kalmaz. Aynı zamanda öğretilebilir.

Hangi yaş ve seviyede olursa olsun insanın zihinsel işlevleri, performansları ve kapasitesi değiştirilebilir, iyileştirilebilir ve geliştirilebilir.

3. Zeka insandaki beyin ve zihin sistemlerinin birbiriyle etkileşimi sonucu ortaya çıkan çok yönlü bir olgudur.

İnsan zekasının insanın içinde yaşadığı fiziksel sosyal ve kültürel çevresini algılamasını, anlamasını ve kontrol etmesini sağlayan bir çok yönü vardır.

4. Zeka çok yönlülük göstermesine rağmen kendi içinde bir bütündür.

Birey günlük yaşamda çözmesi gereken sorunla karşılaştığında, bireyin zekasının çeşitli yanları bir bütünlük göstererek belli bir uyum içinde çalışırlar.

5. Her insan çeşitli zekâ alanlarının tümüne sahiptir.

Her insan bütün zeka alanlarına sahiptir. Fakat her insanda bu zeka alanları değişik seviyelerde bulunmaktadır.

6. Her insan, zeka alanlarından her birini belli bir düzeyde geliştirebilir.

Yeterli ve uygun destek, imkan ve eğitim sağlanırsa gerçekte her bireyin zeka alanlarının hepsi oldukça yüksek bir düzeyde geliştirilebilme kapasitesine sahip olduğunu ileri sürmektedir.

7. Çeşitli zeka alanları, genellikle bir arada belli bir uyum içinde çalışırlar.

Farklı zeka alanları birbiriyle sürekli etkileşim içindedir. Futbol oynamakta olan bir kişinin, koşmak, topu başkasına atmak ve topu yakalamak gibi özellikleri içeren bedensel-kinestetik zeka alanına sahip olmasının yanında, bu kişinin kendisini oyun sahasına adapte edebilmesi için görsel-uzaysal zekaya ve oyunda ortaya çıkabilecek muhtemel anlaşmazlıkların çözümü için de sosyal zekaya sahip olması gerekmektedir.

8. Bir insanın her alanda zeki olabilmesinin birçok yolu bulunmaktadır.

Bir kişinin belli bir alanda zeki sayılabilmesi için herkesçe belirlenmiş kriterlere gerek yoktur. Birey bedensel-kinestetik zekasıyla basketbol, futbol gibi sportif etkinliklerde çok başarılı olmayabilir. Ancak aynı birey yüksek düzeyde drama, tiyatro veya oyun yeteneği sergileyebilir (Saban, 2005 s.18/19).

2.2 . ÇOKLU ZEKA TEORİSİNİN İLKELERİ

Çoklu Zeka teorisi; zekanın tek bir boyutta olmadığını, her bireyin farklı derecelerde, çeşitli zekalara sahip olduğunu öne sürüyor. Teorinin eğitim öğretim sistemine uyarlanma prensipleri şöyle;(Vural.2004 s.232).

- İnsanlar çok farklı zeka türlerine sahiptir.
- Her insan aktif olarak kullandığı zekaları ile özel bir karışıma sahiptir. Her insanın kendine özgü bir zeka profili vardır.
- Zekaların her biri insanda farklı bir gelişim sürecine sahiptir.
- Bütün zekalar dinamiktir.
- İnsandaki zekalar tanımlanabilir ve geliştirilebilir.
- Her insan kendi zekasını geliştirmek ve tanımak fırsatına sahiptir.
- Her bir zekanın gelişimi kendi içinde değerlendirilmelidir.

- Her bir zeka hafıza, dikkat, algı ve problem çözme açısından farklı bir sisteme sahiptir.
- Bir zekanın kullanımı esnasında diğer zekalardan da faydalanılabilir.
- Kişisel altyapı, kültür, kalıtım, inançlar zekaların gelişimi üzerinde etkiye sahiptir.
- Bütün zekalar, insanın kendini gerçekleştirme yolunda farklı ve özel kaynaklardır.
- İnsan gelişimini değerlendiren tüm bilimsel teoriler çoklu zeka teorisini desteklemektedir.
- Şu anda bilinen zeka türlerinden daha farklı zekalar da olabilir (www.planmatik.com).

Bu prensiplere göre bireyde zayıf olan zekalar, güçlü olanlarla zaman içinde yükseltilebiliyor. Bu durum tüm zekaların bir arada kullanılması ile ilgilidir(Vural.2004 s.232).

Yaşamda hiçbir aktivite yoktur ki tek bir zeka bölümü içersin. Yaptığımız çok basit işlerde bile farklı zeka bölümlerini kullanırız.

Bir futbolcu hem Görsel - Mekansal hem de Kinestetik – Bedensel Zekasını etkili bir biçimde kullanabilir. Bu zekalara ek olarak Sosyal Zekayı da güçlü olarak kullandığında başarılı bir teknik direktör olabilir. Bu duruma en iyi örnek olarak da Fatih Terim gösterilebilir(Saban,2005 s.21). Başarılı bir saz üstadının iyi bir vücut – el kombinasyonuna ihtiyacı vardır. Doğal olarak, kinestetik ve müziksel Zekayı aynı anda kullanabilir. Eğer bu sanatçı dinleyicilerle arasında güçlü sözel bir bağ kurabiliyorsa, müzik yorumcusu olarak verdiği konserlerde de adını duyurabilir. Neşet Ertaş, Müziksel ve Bedensel Zekayı etkin bir biçimde kullanan bir müzisyendir. Daha çok kalabalık, abartılı ortamlarda bulunmak yerine genellikle daha mütevazı bir yaşam sürdürmeyi tercih etmektedir. Bu durum, onun sosyal zekadan çok kişisel zekayı daha etkin olarak kullandığını gösterir. Bir başka örnekte, eğer sözel zekası güçlü bir insan bedensel ve sosyal zekasını da etkili bir biçimde kullandığında başarılı bir stand-up'çı olabilir. Bu duruma örnek olarak Yılmaz Erdoğan verilebilir. Diğer yandan sözel zekasını ve kişisel

zekasını etkili bir şekilde kullanan bir başka insan da başarılı bir yazar olabilir(www.planmatik.com).

Yaşam matematiksel ve sözel etkinliklerle sınırlandırılmayacak kadar renkli ve zengindir. Unutulmaması gereken çok önemli bir nokta vardır. O da insanların kesinlikle bir zeka bölümü ile etiketlenmemesi gerçeğidir. Çünkü Çoklu Zeka Teorisinin en önemli ilkelerinden biri, zekaların sürekli bir gelişim dinamizmine sahip olduklarıdır.” Hiçbir insan “Benim sözel zekam daha yüksek, diğerleri değil“ gibi ifadelerle kendine sınırlar koymamalıdır. Tüm zekaların yaşam boyu gelişme fırsatı vardır. İnsanlar, güçlü olan zeka bölümlerini daha yoğun kullanırlar, fakat diğer zekalarının gelişimi için de çaba harcadıklarında yaşamlarına renklilikler katabilirler.

2.3.ÇOKLU ZEKA ALANLARININ GELİŞİMİNİ ETKİLEYEN FAKTÖRLER

Çoklu zeka teorisinin savunduğu en önemli etkenlerden birisi, bütün insanların göreceli olarak bütün zeka alanlarını yeterli bir uzmanlık düzeyinde geliştirebilme yeteneğine sahip olduğudur.

Biyolojik Nitelik, Bu kategori, bir bireyin genetiksel ve kalıtsal olarak taşıdığı izler ile bu bireyin beyinde doğumdan önce, doğum sırasında veya doğumdan sonra meydana gelen tahripleri kapsar (Gardner 2004 s.48). Örneğin, eğer bir anne gebelik esnasında içki, sigara, veya çeşitli uyuşturucu maddeleri kullanmakta ise, bu durum muhtemelen daha cenin halindeki çocuğunun hassas bir şekilde gelişen sinir sistemini de tahrip etmiş ve onun ileride tamir edilemez bir şekilde beyinini zedelemiş olacaktır. Dolayısıyla, bazı çocuklar daha doğuştan itibaren kendi zeka alanlarını geliştirmede çeşitli engellerle karşı karşıya kalabilmektedirler(Vural,2004 s.228).

Kişisel hayat hikayesi, Bu kategori, bir bireyin çeşitli zeka alanlarının gelişimini hem olumlu hem de olumsuz yönde etkileyen ebeveynleri, arkadaşları, öğretmenleri ve diğer insanlarla olan bütün ilişkilerinin, etkileşimlerinin ve tecrübelerinin doğasını kapsar (Vural,2004 s.229).

Örneğin,

- Eğer bir bireyin ebeveynleri bir viyola, bir piyona veya benzeri müziksel enstrümanı alamayacak kadar yoksul ise, bu bireyin müziksel-ritmik zekasının gelişmesi de geri kalabilir.
- Eğer bir bireyin ebeveynleri çocuğunun ressam olma arzusuna karşı çıkıp onun bir hukukçu olmasını istemişlerse, gelişimini engelleme pahasına onun sözel-dil zeka alanının gelişimine zemin hazırlamışlardır.
- Eğer bir birey geniş bir aile ortamında doğmuş, büyürken ailesine yardım etmek için çalışmak zorunda kalmış ve kendisi de bir yetişkin olarak halihazırda geniş bir aile yapısına sahip ise, muhtemelen bu birey özel hayatında belli kişisel amaçlarını, ideallerini veya hayallerini gerçekleştirmek için de fazla zaman bulamamıştır.
- Eğer bir birey kırsal kesimde büyük bir çiftlikte doğup büyüdüyse, muhtemelen bu birey büyük bir şehrin merkezinde doğup büyüyen başka bir bireye kıyasla doğacı zeka alanını geliştirmek için daha çok fırsata sahip olmuştur (www.ödevimiz.com.).

Tarihsel ve kültürel özgeçmiş, Bu kategori, bir bireyin doğduğu ve büyüdüğü yer ve zamanla birlikte bu bireyin doğumdan sonra içinde yaşadığı toplumun çeşitli boyutlarındaki ve kültürel gelişim ve değişimlerin doğasını kapsar. Örneğin, eğer bir birey öğretim programı dışındaki sosyal etkinliklerin maddi ve manevi olarak desteklediği bir dönemde öğrenci olarak tiyatroya karşı doğal bir ilgi duyduysa, muhtemelen bu bireyin sosyal ve bedensel zeka alanlarının gelişimi de aynı fırsatı bulamayan başka bir bireye kıyasla daha iyi bir düzeyde olmuştur(Saban,2005 s.21).

Kristalleştirici veya felce uğratici deneyimler, Bir bireyin çoklu zeka alanlarının gelişiminde “kristalleştirici deneyimler” ve “felce uğratici deneyimler” olmak üzere iki anahtar süreçten söz etmek mümkündür. Kristalleştirici deneyimler, bir bireyin yeteneklerinin ve potansiyellerinin gelişiminde “dönüm noktaları” sayılabilecek tecrübeleri içerirler. Bu olaylar, birey hayatının herhangi bir döneminde olabileceği gibi daha ziyade bireyin çocukluk döneminde de gerçekleşebilir (Saban,2005 s. 22).

Nitekim, dahi olarak bilinen ve kabul edilen dünyadaki bir çok kimselerin hayat hikâyeleri incelendiğinde birtakım basit deneyimlerin bile onların çalışmalarını veya performanslarını ne kadar çok esinlendiği görülecektir. Örneğin, Albert Einstein için bu

deneyim, beş yaşında iken babasının ona hediye ettiği basit bir manyetik pusula sonucundadır. Einstein'a göre, bu yaşantısı onda içinde yaşadığımız evrenin gizemlerine karşı büyük miktarda merak ve keşif isteği uyandırmıştı. Gerçekte, bu deneyim Einstein'ın uyuyan dehasını harekete geçirdi ve onu yirminci yüzyıl düşünce dünyasının önemli bir figürü haline getirecek buluşlar yolculuğuna başlattı (www.dersimiz.com).

Öte yandan, felce uğraticı deneyimler, kristalleştirici deneyimlerin aksine bir bireyde var olan zeka potansiyellerini söndüren, körelten veya yok eden tecrübeleri içerirler. Felce uğraticı deneyimler, genellikle bir bireyin belli bir zeka alanının sağlıklı gelişmesini engelleyen utanma, aşağılanma, suçluluk duygusu, korku ve kızgınlık gibi olumsuz duygularla doludur (Gardner 2004 s.73).

Örneğin, son sanatsal kreasyonunu bir şeyi başarmış olmanın verdiği büyük bir heyecan ve coşku ile öğretmenine göstermeye çalışan bir öğrenciyi eğer öğretmen onu sınıf arkadaşları önünde aşağılar ve küçük düşürürse, muhtemelen bu öğretmen o öğrencinin görsel-uzaysal zeka alanının gelişiminin sona ermesine de damgasını vurmuş olur. Aynı şekilde, bir müzik enstrümanını daha çok küçük yaşlarda öğrenmeye çabalamakta iken ebeveynlerinden birinin sürekli olarak "gürültü yapmayı kes!" tepkisiyle karşılaşan bir çocuğun asla bir daha herhangi bir müzik enstrümanının yanına dahi yaklaşmayacağını tasavvur etmek de çok zor olmasa gerek (Saban 2005 s.25).

Bütün bu faktörlerin etkileşimini Mozart'ın hayat hikayesinde görebilmek mümkündür. Hiç şüphesiz ki, Mozart hayata güçlü bir biyolojik yetenekle geldi. Aynı zamanda, Mozart müziksel zeka alanı güçlü olan bireylerin oluşturduğu bir aile ortamında doğdu ve büyüdü. Mozart'ın babası oğlunun müziksel zeka alanındaki gelişimini desteklemek için kendi kariyerini hiçe sayarak sona erdiren başarılı bir besteciydi. Ayrıca, Mozart zamanın Avrupa'sında müzik dahil bütün sanatsal faaliyetlerin, performansların veya eserlerin maddi ve manevi olarak her yönden desteklendiği bir dönemde yaşamıştır (www.dersimiz.com).

2.4.ÇOKLU ZEKÂ TEORİSİNİN EĞİTİM VE ÖĞRETİMDE KULLANILMASI

Ülkemizde yıllarca matematiksel-dilsel zekaya dayalı müfredat sistemlerinde eğitim verildi. Bu durumda öğrencilerin tek amacı, girdikleri sınavlarda yüksek puanlar almak olmuştur. Öğrenciler her defasında bilgiyi ezberlemişler, gerçek yaşamdan biraz daha uzaklaşmışlar ve binlerce yaratıcı beyin sistem dışına itilmiştir. Çoklu zeka teorisinin sınıflarda uygulanması için öğretmenlerin değişik ders metotları ve onlara uygun malzemeler kullanmaları gerekir. Aynı şeyi farklı metotlarla ve malzemelerle öğretmek birbirinden farklı anlama kapasitesi olan çocukların daha kolay öğrenmelerini sağlayacaktır. (Vural.2004 s.279)

Howard Gardner (2004), öğrencilerin farklı yanlarının farkında olmamızı ve eğitim durumlarını bu farklılıkları göz önünde bulundurarak eğitimin düzenlenmesini önermektedir. Gardner'e göre çoklu zeka eğitim hedefine ulaştıracak bir yol ya da araç olarak işlev görebilir. Kuramın getirdiği en büyük yenilik, eğitimin bireyselleştirilmesidir. Öğretimde tek tip eğitsel yaklaşımın çocukların yalnızca küçük bir azınlığa hitap ettiği kabul edilmelidir. Yenilikçi öğrenmede amaç problem formüle etme ve çözmedir (Gardner 2004 s.525).

Zeka tipi ne olursa olsun her çocuğun kuvvetli ve zayıf olduğu yanları vardır. Okullarda bu zeka tiplerinden bir ya da ikisi kullanılırsa, zeka tipi bunun dışında kalan çocuklar kendi yetenekli yanlarını geliştiremeyecek, öğrenmeyi daha uzun sürede tamamlayacak ya da hiç öğrenemeyecektir.

İnsanlarda baskın olan zekâ bölümlerini ya da farklı bir deyişle her insanın kendine özgü kolay öğrendiği öğrenme yolunu kullanarak o insana öğrenmede zorlandığı pek çok şeyi öğretebiliriz. Daha açık bir ifadeyle, insanların kendilerine en yakın gelen, en çok zevk aldıkları ilgi ve yetenek alanlarını etkili birer araç olarak kullanarak, onlara farklı alanları tanıma ve öğrenme için kapılar açabiliriz (Vural.2004 s.270).

Örneğin, görsel yanı güçlü, resimler, şekiller yoluyla düşünen, çizmekten zevk alan bir öğrenci için, matematik gibi soyut bir dersi öğrenmede zorlandığı durumlarda, matematikteki öğrenme sürecini anlamasını kolaylaştırma amacıyla, o öğrencinin görsel

yanı bir araç olarak kullanılabilir. Bu öğrenciye okuduğu problemlerin şekiller ve resimlerini yapma fırsatı sunulduğunda ya da sayılar yerine resimler yerleştirildiğinde ona zor gelen matematik dersine karşı bu öğrencinin tutumları da değişmeye başlar (Yavuz.2001 s.25).

Olumlu duyguların öğrenme sürecine pozitif katkıları olduğu bilimsel gerçeğini kabul ettiğimizde, eğer öğrenciler zevk aldıkları yollarla çalışırlarsa zorlandıkları alanlarda bile zevkle çalışıp kolaylıkla öğrenebileceklerdir. Örneğin müziksel zekâsı güçlü olan bir öğrencinin müziksel zekâsı, tarih dersindeki bilgileri öğrenmede bir araç olarak kullanılabilir. Öğrencilerin öğrendikleri bilgileri dörtlüklere dönüştürmelerini ve onlardan bir şarkı hazırlamalarını istediğimizde, bu işi zevkle yapacaklar, kendi hazırladıkları şarkıları unutmayacakları için, şarkının sözlerindeki bilgileri de bu yolla öğrenmiş olacaklardır. İnsanların zevkli çalıştıkları bilim alanlarının diğer bilim alanlarında kullanımı ile pek çok alanda çalışmak ve öğrenmek kolaylaşabilir (www.planmatik.com).

Sonuç olarak şunu söyleyebiliriz ki eğitim-öğretim programlarında disiplinler arası geçişlerin hızlanması öğretim araçlarının zenginleştirilmesi ile öğrenme ortamları farklı kişisel özellikler gösteren öğrenciler için zevkli ve eğlenceli hale gelirken öğrenme oranı da yükseltilebilir, eğitim öğretimin etkinliği artırılabilir. Önemli olan eğitimcilerin ve ailelerin çocuklarının ilgi ve yetenek alanlarını dikkatle gözlemleyerek, onların kendilerini güçlü hissettikleri yollarla bu çocuklara güven desteği vererek öğrenme süreçlerine yardımcı olabilmektir.

Çoklu zekâ teorisinin sınıflarda öğrenme ortamlarında kullanılmasıyla beynin hem sağ hem de sol lobu aktif hale getirilir(Gardner 2004). Bunun sonucu da insan beyninin kullanım yüzdeliği artar. Beynin aktif olarak kullanıldığı ortamlarda öğrenciler, yüksek düşünme becerileri geliştirir, öğrencilerin hayal güçleri zenginleşir ve öğrenme etkinliği artar.

Çoklu zeka teorisinin eğitim ve öğretim ortamlarında kullanılması 21. yüzyılda toplumsal gelişmeler için bir başlangıçtır. Çünkü çoklu zeka teorisi, kişisel farklılıkların geliştirilmesi için önemli bir araçtır.

Her bir zeka kendine özgü eğitim ve öğretim araçlarına, tekniklerine sahiptir. Eğitim ve öğretim programlarının oluşturulmasında ve zenginleştirilmesinde çoklu zekaların her birinin kendine özgü teknikleri kullanılabilir.

Çoklu Zeka Teorisi, kişisel gelişim alanında ortaya atılmış en önemli teoridir. Teorinin özü yaşam boyu gelişimi ve öğrenmeyi içerir.

Sekiz farklı öğrenme yolunu sınıflarımızda etkin olarak kullandığımızda yaşamın daha ilk yıllarında öğrencilerimize tüm zekalarını geliştirebilecekleri verimli öğrenme ortamları oluştururken, sınıflarımızdaki öğrenme oranını da maksimuma çıkarma yolunda önemli bir adım atmış oluruz. Farklı öğrenme yollarının sunulduğu, zevkli ve heyecanlı öğrenme deneyimlerinin olduğu ortamlar, öğrenciler için kuşkusuz eğitim ve öğretim için en verimli gelişim ortamlarıdır.

Değişik öğrenme yollarının, düşünmeye dayalı etkinliklerin yer aldığı derslerde, öğrencilere beyinlerini aktif olarak kullanma fırsatı verilir. Ezbere dayalı, kuru bilgiler yerine öğrenciler öğrenme sürecinin içine alınırlar ve öğrenmede aktiftirler. Aktif öğrenme ortamlarında yaşayarak öğrenme sonucu, öğrendikleri bilgileri gerçek yaşamda etkili bir biçimde nerelerde nasıl kullanacaklarını öğrenirler.

Çoklu Zeka Teorisinin eğitim ve öğretimde uygulanmasıyla gelecek adına pek çok hedeflere de kendiliğinden ulaşılabacaktır. Prof. GARDNER' ın çoklu zeka teorisini ortaya atması ile en büyük hedefi “öğrenen toplumların” oluşturulmasıdır. Çünkü teoriye göre, yaşam boyu gelişim ve öğrenme heyecanı taşıyan çocuklar küçük yaştan itibaren eğitim ve öğrenmeye karşı olumlu duygularla yetişirken, beyinlerini maksimum şekilde aktif olarak kullanabilirler, öğrendikleri bilgileri sorgularlar, eleştirirler, ön yargıları, kalıpları bir kenara bırakarak düşünürler ve düşündükleri ile gerçek yaşam arasında köprüler oluştururlar (Gardner 2004 s. 526).

Çoklu Zeka Teorisinin uygulandığı sınıflarda okul, duvarların dışına gerçek yaşama taşınır. Öğrencilere bir yandan öğrenme potansiyellerini yükseltme fırsatı sunulurken,

bir yandan da kendini tanıma, kendine güven, etkili iletişim kurma gibi kişisel ve sosyal pek çok alanda da gelişim için destek verilir.

Çoklu Zeka Teorisinin eğitim ve öğretimde kullanımı ile kişiler arası bireysel farklılıklara değer verilir ve bu farklılıkların gelişimi için ortamlar oluşturulur. Eğitim ve öğretimin amacı, tekdüze beyinler yerine farklılıkları arttırmaktır

Çoklu Zeka Teorisinin eğitim ve öğretimde kullanımı, sınıflarda farklı öğrenme tekniklerinin hazırlanması ile her öğrenciye eşit öğrenme fırsatı verilir. Bunun sonucu da öğrenme güçlükleri yerine öğrenme farklılıkları üzerine konuşulur. Çoklu Zeka Teorisi dünya eğitim tarihinde tekdüze eğitim yöntemlerinden kurtuluşun çıkış noktasıdır.

2.5.ÇOKLU ZEKA TEORİSİ VE ÇOKLU ZEKA ALANLARININ BELİRLENMESİ

Zekanın ölçülmesine yönelik bir çok farklı ölçüm testleri geliştirilmiştir. Zeka tanımları gibi zeka testleri de farklılık göstermektedir.

Zeka testlerinin pek çoğunun geçerliliği, akademik başarıyı ölçen testler ölçüt alınarak belirlenmiş olması nedeniyle, zeka testlerine akademik yetenek testleri olarak da bakılmaktadır.

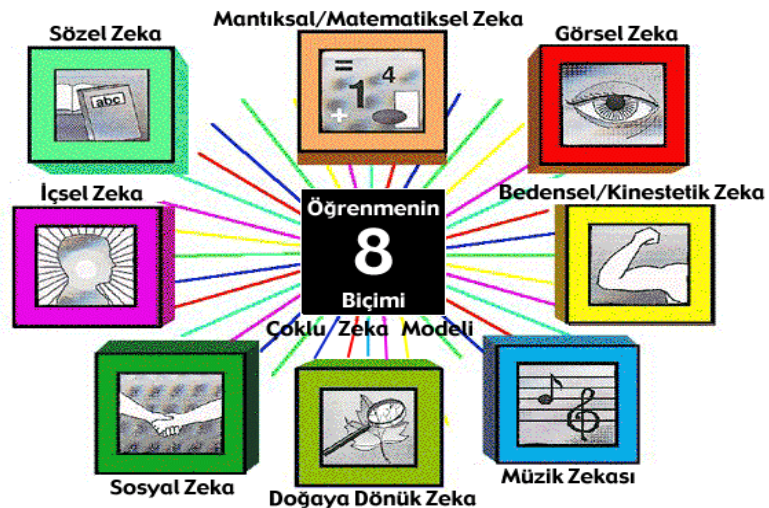
IQ olarak zeka düzeyini belirlemek bir çocuk için düzeyi yüksekte olsa, düşükte olsa bir sorun teşkil etmektedir. Çoklu zeka kuramı zekanın sayısal olarak sabitlenmesine karşı olduğu için, testlere de karşıdır. Bu nedenle zeka alanlarının saptanmasında test dışı tekniklerin kullanılması önerilmektedir. Gözlem, işaretleme listesi, dereceleme ölçekleri, anekdot kaydı, kimdir bu, görüşme bu tekniklerden birkaçıdır(Selçuk.2004 s.23).

Günümüzde insan beyninin kullanım yüzdeliğinin artırılması ve öğrenme oranının yükseltilmesi hedefleniyor. Geleneksel yapıdaki eğitim sistemleri, sözel ve sayısal alanlarda çok iyi gelişmiş öğrencilerin sahip oldukları diğer yeteneklerini görmezden

gelerek, küçümseyerek veya yok sayarak bu öğrencileri kolaylıkla “ öğrenme özürlü,” “ zeka özürlü” veya “ yavaş öğrenen” gibi olumsuz sıfatlarla etkileyebilmektedirler. Diğer taraftan, çoklu zeka teorisi, bütün çocukların sahip oldukları doğal ve gizil güçleri, potansiyelleri ve yetenekleri bulmayı ve onları geliştirmeyi vurgulayan bir eğitim felsefesi ortaya atmaktadır. Yapılan araştırmalar zeka gelişimi konusunda doğru ve etkili bir öğrenme ortamının, kalıttan çok daha önemli olduğu gerçeğini ortaya koymaktadır (www.planmatik.com).

Kaza ya da hastalık sonucu hasar görmüş beyinleri inceleyen Prof. GARDNER, bir bölümü hasar gördüğünde çoğu kez tümüyle sağlıklı kalacak şekilde birbirinden bağımsız çalışan ayrı ayrı yetenekler gözlemlemiştir. İnsan beyninin farklı bölümlerden oluştuğu ve her bir bölümün özel işlevlere sahip olduğu gerçeği ortaya çıkmıştır. Prof. GARDNER zekayı yeniden tanımladı. Ona göre zeka, değişen dünyada yaşamak ve değişimlere uyum sağlamak amacıyla her insanda kendine özgü bulunan yetenekler ve beceriler bütünüdür, yaşadığımız toplumda faydalı şeyler yapabilme kapasitesidir. Prof. GARDNER yıllar boyu hakimiyetini sürdüren, insanların tek bir zekaya sahip oldukları IQ denilen zeka anlayışını kırdı. Ona göre insanların sahip oldukları çoklu zekaların her biri yaşamak, öğrenmek ve insan olmak için kullanılan etkili birer araçtır (Gardner 2004).

2.6.ÇOKLU ZEKA TÜRLERİ VE ÖZELLİKLERİ

Howard Gardner'in 1983'te yayımladığı "Frames Of Mind (Zihnin Çerçevesi)" adlı eserinde bir insanın en az yedi temel zeka alanlarından oluşan geniş bir yetenekler yelpazesine sahip olduğunu öne sürmüştür. 1999 yılında yayımladığı "Intelligence Reframed (Zeka Yeniden Yapılandırıldı)" adlı eserinde yeni zeka alanını da kapsayacak şekilde çoklu zeka teorisini yeniden formüle etmiştir. Buna göre, Gardner'in (1983, 1999) ileri sürdüğü sekiz türdeki zeka alanları şunlardır; (Gardner,2004).

1. Sözel – Dilsel Zekâ (Verbal – Linguistic)
2. Mantıksal – Matematiksel Zekâ (Logical – Mathematical)
3. Görsel – Uzamsal Zekâ (Visual – Spatial)
4. Bedensel – Kinestetik Zekâ (Bodily – Kinesthetic)
5. Müziksel – Ritmik Zekâ (Musical)
6. Sosyal Zekâ (İnterpersonal)
7. İçsel Zekâ (İntrapersonal)
8. Doğa Zekâsı (Naturalistic)

2.6.1. SÖZEL - DİLSEL ZEKA

Bu zeka büyük olasılıkla bize en tanıdık gelen ve en iyi bildiğimiz türdür. Hepimiz ayakta olduğumuz zamanların çoğunu sözel zekamızı kullanarak geçiririz. Genel eğitim sistemlerimizin ana vurgularından biri de budur.

Sözel – Dilsel zeka bir bireyin kendi diline ait kavramları bir masalcı, bir konuşmacı veya bir politikacı gibi sözlü olarak ya da bir şair, bir editör veya bir gazeteci gibi yazılı olarak etkili bir biçimde kullanabilme kapasitesidir.

Gardner'e göre sözel-dilsel zekanın dört ana elemanı vardır. Ses bilgisi, söz dizimi, anlam ve pragmatik (Gardner,2004 s.121).

Ses bilgisi (fonoloji); kelimelerin seslerinden haberdar olmaktır.

Söz dizimi (sentaks); dilin yapısıyla ilgilidir. Gramer kurallarını ve kelimelerin sıralanmasını içerir.

Anlam bilgisi (semantik); kelimelerin anlamlarından haberdar olmak ve bu anlamlar çerçevesinde insanlarla etkileşime girmekle ilgilidir.

Pragmatik; açıklamak, ikna etmek, cesaretlendirmek ya da herhangi bir amaç için dilin kullanılmasıdır(Selçuk.2004 s.44).

Çağdaş zeka araştırmacılarına göre üç binden fazla farklı dili konuşabilme yeteneğiyle doğarız. Ama doğduğumuzda bunlardan herhangi birini bile konuşabilir durumda olmayız. Çevremizde kullanılan dille etkileşimde bulunmaya başladığımızda beyin dilin tüm seslerini tanıyabilir durumdadır. Kültürel motiflerle, duyma sıklığıyla, bu sesleri taklit etme girişimleriyle ve çok büyük olasılıkla kendi ayakta kalma içgüdülerimizle dil beynimize iyice yerleşir. Genellikle bu potansiyel dillerden yalnızca birini ya da ikisini tam olarak hakim olabildiğimiz, karmaşık dil sistemleri halinde geliştirebiliriz.

Sözel zeka dille yaptığımız her türlü çalışmayla ilgilidir: gazete, kitap ya da satın aldığımız çeşitli ürünlerin üzerindeki etiketleri okuyabilme yeteneği, düz yazı, şiir, rapor ve mektup yazabilme yeteneği, dinleyiciler önünde konuşma yapabilme ya da bir arkadaşınızla sohbet edebilme yeteneği gibi. Başka birinin konuşmasını dinleyebilme ve hem ne söylediğini hem de ne gibi bir mesaj vermek istediğini anlayabilme de sözel zekanın ilgili olduğu alanlardandır (Tarman.1998 s.57).

Sözel dilsel zekası güçlü olan bir öğrencinin en önemli özelliği şunlardır; (Saban.2005 s.9).

1. Normal öğrencilerden daha iyi yazar.
2. Uzun hikâyeler ve fıkralar anlatır.
3. İsimler, yerler ve tarihler hakkında iyi bir hafızaya sahiptir.
4. Yaşına uygun kelimeleri doğru telaffuz eder.
5. İyi bir kelime haznesine sahiptir.
6. Başkaları ile yüksek düzeyde sözel iletişime girer.

7. Tekerlemeleri ve kelime oyunlarını sever.
8. Kitap okumayı çok sever.
9. Dinleyerek öğrenmeyi sever.
10. Öğrendiği yeni kelimeleri kullanmayı sever

Sözel Dilsel zekası kuvvetli olan bir öğrencinin aşağıdaki tabloda belirtilen meslek, fiil, ders ve ders dışı etkinliklerden hoşlanır(Gardner 2004;Saban 2005;Vural 2004;Selçuk 2004).

MESLEK	FİİL	DERS	DERS DIŞI
Öğretmen	Tanımla	Türkçe	Dil Kulübü
Gazeteci	Listele	Yabancı Dil	Okul Gazetesi
Yazar	Görüş	Dilbilgisi	Yıllık
Şair	Formüle et	Sosyal Bilgiler	Kütüphane
Çevirmen	Yeniden ifade et		Hikâyeler
Avukat	Tartış		Dergiler
Edebiyatçı	Şiir, makale yaz		Çizgi Roman
Oyun yazarı	Sunu yap		Kelime Oyunları
Yayıncı	Slogan Bul		Senaryo Yazma
Hatip	Röportaj Yap		
Komedyen	Mektup Yaz		
Romancı	Talk-Show		

2.6.2. MANTIKSAL MATEMATİKSEL ZEKA

Mantıksal/matematiksel zeka benzer yönleri arama zekasıdır. Matematiği kullanmaya gelişimimiz içinde çok erken zamanlarda başlarız. Mantıksal/matematiksel zekanın ilk gelişim aşaması çevremizdeki gerçek fiziksel dünyada bulunan somut nesnelere kullanmamız ve onlarla oynamamızdır (Gardner 2004 s. 180).

Mantıksal/matematiksel zeka geliştikçe daha da soyutlaşır. Lisedeki ya da üniversitedeki ileri matematik ve mantık dersleri çoğunlukla somut dünyadan tamamen uzaklaşırlar. Aslında bu noktada bazı matematikçilerin ve düşünürlerin "saf matematik" ya da "sembolik mantık" dedikleri durumda rasyonel modellere, uyumlu tasarımlara ve mantıksal/analitik işlemlere derin hayranlık duyulur hatta zaman zaman kafa takılır. Pratik düşünceler ve uygulamalar modellerin tamamıyla estetik güzelliğine yol verirler.

Mantıksal-matematiksel zeka, bir bireyin bir matematikçi, bir vergi memuru veya bir istatistikçi gibi sayıları etkili bir şekilde kullanabilmesi ya da bir bilim adamı, bir bilgisayar programcısı veya bir mantık uzmanı gibi sebep-sonuç ilişkisi kurarak olayların oluşumu ve işleyişi hakkında etkili bir şekilde mantık yürütebilmesi kapasitesidir. Mantıksal-matematiksel zekaya sahip olan bireyler, nesnelere belli kategorilere ayırarak, olaylar arasında ilişkiler kurarak, nesnelere belli özelliklerini sayısallaştırarak ve olaylar arasındaki soyut ilişkiler üzerinde kafa yorarak en iyi öğrenirler (www.esentepe.com).

Mantıksal-matematiksel zekası kuvvetli olan bir öğrenci;

1. Olayların işleyişi hakkında çok soru sorar.
2. Matematik dersini çok sever.
3. Mantıksal bulmacaları çözmeyi ve satranç gibi stratejik oyunları oynamayı çok sever.
4. Matematiksel hesaplama oyunlarını oynamayı çok sever.
5. Bilgisayar oyunlarını ilginç bulur.
6. Yaşıtlarına kıyasla soyut düşünebilme veya sebep-sonuç ilişkisi kurabilme kabiliyetleri çok iyi gelişmiştir.
7. Makinelerin nasıl çalıştığına dair çok soru sorar

Mantıksal Matematiksel zekası kuvvetli olan bir öğrencinin aşağıdaki tabloda belirtilen meslek, fiil, ders ve ders dışı etkinliklerden hoşlanır(Gardner 2004 Saban 2005;Vural 2004;Selçuk 2004).

MESLEK	FiİL	DERS	DERS DIŞI
Bilim Adamı	Tahmin Et	Matematik	Bilgisayar kulübü
Mühendis	Uygula	Fen bilgisi	Ölçme birimi
Bilgisayar programcısı	Karşılaştır	Hayat Bil.	Legolar
İstatistikçi	Hipotez kur	Dilbilgisi	Hesap makineleri
Yargıç	Problem yaz		Bilmeceler
Mucit	Şifrele		Oyun kartları
Matematikçi	Sınıfla		Oyuncak paralar
Muhasebeci	Çözümle		Bulmacalar
Polisiye roman yazarı	Hesapla		Strateji oyunları
Eleştirmen	Keşfet		Deney yapma
Ekonomist	Dene		Yap- boz
Satın alma görevlisi	Sor		
	Akıl yürüt		

2.6.3. GÖRSEL-UZAYSAL ZEKA

Bazı açılardan görsel zekanın insan beyninin ilk dili olduğu söylenebilir. Beyin doğuştan itibaren görüntülerle ve resimlerle düşünür, hatta onları sözcüklerle ilişkilendirmeden bile önce Görsel zeka gördüğümüz her şeyle ilgilenir. Hayal edebildiğimiz her türlü şekil, desen ve tasarımlar, somut ya da soyut görüntüler ve renklerin ve dokuların tüm yelpazesi. Bunlar sadece gerçek, somut dış dünyamızda değil aynı zamanda zihin gözümüzle görebildiğimiz hayal dünyamızın derinliklerindedir (Gardner 2004 242-250).

Uzaysal tarafında bu zeka uzay/zaman sürekliliğindeki nesnelerin yerleşimi ve aralarındaki ilişkiyle ilgilenir. Böylece, bir nesnenin diğeriyle ilişkili olması öğrenmenin görsel/uzaysal şeklinin uzamsal tarafını oluşturan çekirdeğidir.

Bunun içine yön duygusu da girer; başka bir deyişle yaşadığınız çevreyi dolduran nesnelere göre nerede olduğunuzu bilme ve bir yerden başka bir yere kolaylıkla gidebilme.

Görsel-uzaysal zeka, bir insanın bir avcı, bir izci ya da bir rehber gibi görsel ve uzaysal dünyayı doğru bir şekilde algılaması veya bir dekoratör, bir mimar ya da bir ressam gibi dış dünyadan edindiği izlenimler üzerine değişik şekiller uygulaması kapasitesidir. Görsel-uzaysal zekaya sahip insanlar, yer, zaman, renk, çizgi, şekil, biçim, desen gibi olgulara ve bu olgular arasındaki ilişkilere karşı aşırı hassas ve duyarlıdır. Görsel zekası güçlü olan bireyler, varlıkları, olayları veya olguları görselleştirerek ya da resimlerle, çizgilerle ve renklerle çalışarak en iyi öğrenirler (Saban.2005 s.8).

Görsel-uzaysal zekâsı kuvvetli olan bir öğrenci;

1. Renklere karşı çok hassas ve duyarlıdır.
2. Haritaları, çizelgeleri, diyagramları veya tabloları yazılı materyallerden daha kolay okur.
3. Sanat içerikli etkinlikleri sever.
4. Yaşına göre yüksek düzeyde beceri gerektiren figürleri ve resimleri çizer.
5. Filmleri, slâytları ve benzeri diğer görsel sunuları izlemeyi sever.
6. Okurken, kelimelere oranla resimlerden veya tablolardan daha çok öğrenir.

Görsel uzaysal zekası kuvvetli olan bir öğrencinin aşağıdaki tabloda belirtilen meslek, fiil, ders ve ders dışı etkinliklerden hoşlanır.(Gardner 2004 ;Saban 2005;Vural 2004;Selçuk 2004)

MESLEK	FİİL	DERS	DERS DIŞI
Kâşif	Çiz	Sanat	Satranç kulübü
Mimar	Hayal et	Resim	Fotoğrafçılık
Mühendis	Şekil yap	İŞ-Teknik	Resim kursu
Mekanikçi	İnŐa et	Fen Bilgisi	El sanatları
Görsel Sanatlar	Resmini yap		Koleksiyonlar
Gemici	Poster yap		Legolar
Satranç uzmanı	Örnekle		Haritalar
Gezgin	Boya		Renkli kalemler
Fotoğrafçı	Görsel ayrıntı hatırla		Kuklalar
Ressam	Dekore et		Karikatür
Geometri uzmanı	Renklendir		Model yapma

2.6.4. İÇSEL ZEKA

Bildiğimiz kadarıyla kendi varlığının, düşüncelerinin ve eylemlerinin farkında olan tek yaratık insanoğludur. Bu, kendimizden uzaklaşıp kendi içimizdeki yansımamızdan bir şeyler öğrenebilme yeteneğidir.

Bağımsızlık; insanın kendi duygularını, duygusal tepkilerinin derecesini, kendi biliş bilgisi sürecini tanıma kendi öz benliğini anlama ve başkalarına ifade etme yetisidir. İnsanın kendi kişiliği, kendini aşma yeteneği içsel zekanın işleyen kısmıdır. Diğer zeka türlerinin hepsini kapsar. (Guignon ,1998; Vural.2004 s.256)

İçsel zeka, bir kişinin kendisini tanıması ve kendisi hakkında sahip olduğu bu bilgi ve anlayış ile çevresinde uyumlu davranışlar sergilemesi yeteneğidir. Bu zeka türü ile bir kişinin kendisini objektif olarak başkalarının gözüyle görebilmesi kabiliyetidir. İçsel zeka, bir kişinin kendisinin zayıf ve güçlü olduğu yönlerini anlaması, kim olduğunu, ne yapmak istediğini ve neyi yapmak istemediğini veya çeşitli durumlarda nasıl davranması, nelere yönelmesi ve nelerden uzak durması gerektiğini bilmesi ve bütün bunlara bağlı olarak da hayatında doğru kararlar almasıdır. (www.esentepe.com)

İçsel zekası kuvvetli olan bir öğrenci;

1. Bağımsız olma eğilimindedir.
2. Kendisinin zayıf ve güçlü yanlarını bilir.
3. Hakkında çok fazla bahsetmediği en az bir ilgisi, hobisi veya uğraşısı vardır.
4. Hayattaki amacının ne olduğuna ilişkin iyi bir anlayışa sahiptir.
5. Duyularını, hislerini ve düşüncelerini açıklıkla dile getirir.
6. Hayattaki başarılarından ve başarısızlıklarından ders almasını bilir.
7. Kendine güveni yüksektir.

İçsel zekası kuvvetli olan bir öğrencinin aşağıdaki tabloda belirtilen meslek, fiil, ders ve ders dışı etkinliklerden hoşlanır(Gardner 2004 ;Saban 2005;Vural 2004;Selçuk 2004).

MESLEK	FiİL	DERS	DERS DIŞI
Psikolog Dini Lider Araştırmacı Kuramcı Felsefeci Şair İlahiyatçı Politik lider Sanatçı Zanaatçı Yazar	Dinle Anla Ölç Değerlendir Eleştir Hedef oluştur İfade et Günlük yaz Amaç belirle Hayal et Bireysel çalış Düşün Duyumsa Planla Sessiz kal	Kompozisyon Matematik Türkçe Din Bilgisi Resim	İlgi grupları Bilgisayar Bulmacalar Filmler Okuma köşeleri Kişisel öğretim El sanatları

2.6.5.SOSYAL ZEKA

Sosyal zeka, insanlarla ilişki kurma, diğer insanların ruh hallerini, duygularını, güdülenmişliklerini ve niyetlerini anlama ve davranışlarını yorumlama yeteneğine sahip olmaktır. Politikacılar, liderler, psikologlar, öğretmenler, aktörler, turizmciler bu yeteneklerini iyi kullanan insanlardır (Guignon, 1998; Demirel.1999 s.156).

Sosyal zekanın ilgi alanı insan ilişkileri, başka kişilerle ortak çalışma, diğer insanları tanıma ve onlardan bir şeyler öğrenme konularıdır. Zamanımızın çoğunu diğer insanlarla çalışarak ve iletişim kurarak geçirdiğimizden bazı açılardan bu zeka türlerinin içinde en anlaşılabilir olanı olarak gözükebilir.

Çocukluk günlerimizden başlayıp, okul hayatımız yoluyla çalışma hayatına dönüşen dönem boyunca çoğu Batı toplumlarının normal sosyalleşme süreci nasıl rekabetçi ve dayanaklı bir birey olacağımız konusunda bize binlerce eğitim fırsatı sunar. Sosyalleşme yetenekleri ya da özellikleri konusunda ise benzer bir eğitimi almamız çok nadirdir. Bu zeka türünün özellikleri çok karmaşık ve zor fark edilir olmasına karşın gerçek değeri genelde bilinmez.

Sosyal zeka, bir insanın bir öğretmen, bir terapist ya da bir pazarlamacı gibi çevresindeki insanların duygularını, ilgilerini, isteklerini ve ihtiyaçlarını anlama, ayırt etme ve karşılama kapasitesidir. Sosyal zekası güçlü olan kimselerin bir grup içerisinde grup üyeleri ile işbirliği yapma, onlarla uyum içinde çalışma ve bu kişilerle sözlü ve sözsüz iletişim kurma gibi yetenekleri söz konusudur. Bu zeka türüne sahip insanlar, genellikle başka insanların ilgilerini ve ihtiyaçlarını çok iyi algırlar ve denilebilir ki onların duygularını, düşüncelerini ve karakterlerini adeta yüzlerinden okurlar. (Saban.2005 s. 13)

Sosyal zekası kuvvetli olan bir öğrenci;

1. Arkadaşlarıyla sosyalleşmeyi sever.
2. Grup içerisinde doğal bir lider görünümündedir.
3. Dışarıda iken kendi başının çaresine bakabilir.

4. Başkaları ile birlikte çalışmayı sever.
5. Başkaları daima onunla birlikte olmak ister.
6. Başkalarını önemser.
7. Empati yeteneği çok iyi gelişmiştir.
8. Bir şeyi başkalarıyla işbirliği yaparak, onlarla paylaşarak ve onlara öğreterek öğrenmeyi sever.

Sosyal zekası kuvvetli olan bir öğrencinin aşağıdaki tabloda belirtilen meslek, fiil, ders ve ders dışı etkinliklerden hoşlanır(Gardner 2004; Saban 2005; Vural 2004; Selçuk 2004).

MESLEK	FİİL	DERS	DERS DIŞI
İş adamı Dini lider Öğretmen Organizatör Politikacı Satıcı Danışman Antropolog Sosyolog Doktor Parti Lideri Talk Show'cu Pazarlamacı Hemşire Sosyal Çalışmacı	Gözle Paylaş Değiştir Tartış Katıl Görüş İş birliği yap Yardım et Öğret Takım Kur Yönlendir Arabulucu ol Empati kur Çatışma çöz İkna et	Hayat bilgisi Sosyal bilgiler Halk oyunları Beden eğitimi	Öğrenci konseyi Kol çalışmaları Takım oyunları İzci kampları Grup projeleri Kukla gösterisi Tartışma grubu Mektup arkadaşı Gezi Yarışmaya katılma Tiyatro Ders Çalıştırma Beyin Fırtınası Kulüp kurma

2.6.6. MÜZİKSEL-RİTMİK ZEKA

Nörolojik bakış açısından müziksel-ritmik zekâsı, zeka türlerimizin ilk önce gelişenidir. Anne karnındayken bile çevremizi saran ses, ritim ve titreşim dünyasını bir an düşünün. Bazılarına göre bu zeka sadece müzik ve ritimden ibaret olmadığından aslında "işitsel/titreşimsel zeka" olarak adlandırılmalıdır. Ses ve titreşimler, ister doğal olsun

isterse insanların yarattığı ortamlardan gelenler, makineler, enstrümanlar ya da korolar olsun bu zeka tüm ses ve titreşim dünyasıyla ilgilidir(Gardner 2004 s.138-142).

Aynı zamanda müziğin, ritmin, sesin ve titreşimin bilinci etkileme efektleri de diğer zeka türlerinin hepsinden daha güçlüdür. Müzik, ses, ritim ve titreşimin ruh halimizi değiştirme, dinsel duyguları coşturma, ulusal sevinçleri uyandırma, başka birine sevgi, derin üzüntü veya acıyı ifade edebilme gücünü düşünün. TV ya da film seyrederken bunların yarattığı etkiyi gözünüzün önüne getirin; biraz sonra ne olacağını sezinlememizi kolaylaştırır, sahnedeki aksiyonu geliştirir ve etkisini güçlendirirler ve karakterleri daha iyi anlamamıza yardımcı olur.

Müziksel-ritmik zeka, bir kişinin bir besteci, bir müzisyen ya da bir şarkıcı gibi müzik formlarını algılaması, ayırt etmesi ve ifade etmesi kabiliyetleridir. Müziksel-ritmik zekası güçlü olan insanlar, sadece müziksel eserleri kolayca hatırlamazlar, fakat aynı zamanda olayların oluşumunu ve işleyişini müziksel bir dille düşünmeye, anlamaya, yorumlamaya ve ifade etmeye çabalarlar. Müziksel-ritmik zekaya sahip olan bireyler, en iyi ve etkili olarak ritim, melodi ve müzikle öğrenirler(Saban.2005 s.10).

Müziksel-ritmik zekası kuvvetli olan bir öğrenci;

1. Şarkıların melodilerini çok iyi hatırlar.
2. Bir müzik aletini çalar ya da çalmayı ister.
3. Müzik dersini çok sever.
4. Konuşurken veya hareket ederken elleri ve ayakları ile ritim tutar.
5. Ders çalışırken farkında olmadan masaya vurarak ritim tutar.
6. Çevresindeki seslere karşı aşırı duyarlı ve hassastır.
7. Ders çalışırken veya bir şey öğrenirken müzik dinlemekten çok hoşlanır.

Müziksel- Ritmik zekası kuvvetli olan bir öğrencinin aşağıdaki tabloda belirtilen meslek, fiil, ders ve ders dışı etkinliklerden hoşlanır (Gardner 2004 ;Saban 2005;Vural 2004;Selçuk 2004).

MESLEK	FİİL	DERS	DERS DIŞI
Kompozitör Korist Müzik Öğretmeni Besteci Bando elemanı Disk Jokey Tiyatrocu Şarkıcı Söz yazarı Müzik aleti yapımcısı Udi, gitarist vs. Müzik Marketi sahibi	Bestele Kaydet Şarkı sözü yaz Ritim tut Mırıldan Şarkı söyle Nota yaz İslık çal Ayaklarını vur Melodi tanı Enstrüman tanı	Müzik Drama Fen bilgisi Beden Eğitimi Matematik	Bando Orkestra Müzik kolu Koro Gitar kulübü Aerobik Şarkılar Müzikal geziler Misafir şarkıcılar

2.6.7.DOĞACI ZEKA

Bu zeka türü çevremizdeki doğal dünyayı algılama, beğenme ve anlamayla doğrudan ilişkilidir. Türleri birbirinde ayırt edebilme, çeşitli bitki örtüsünü ve hayvan türlerini tanıyabilme ve sınıflandırabilme ve doğal dünyaya ilişkin bilgilerimiz ve onunla paylaştıklarımız gibi konularla ilgilenir.

Doktor Howard Gardner doğaya dönük zekanın şu tür kişilerde görülebileceğini belirtmiştir: Belli bir bölgede bulunan bitki örtüsü ve hayvan türlerini tanıyabilen, doğal dünyada başka sonuçsal ayrımlar yapabilen ve bu özelliğini üretken olarak (avlanmada, çiftçilikte, biyolojik bilimlerde) kullanabilen kişi (Guignon 1998).

Doğacı zeka ile bir kişinin bir biyolog yaklaşımıyla hayvanlar ve bitkiler gibi yaşayan canlıları tanıma, onları belli karakteristik özelliklerine bağlı olarak sınıflandırma ve onları diğerlerinden ayırt etme kabiliyeti veya bir jeolog yaklaşımıyla dünya doğasının bulutlar, kayalar veya depremler gibi çeşitli karakteristiklerine karşı aşırı ilgili ve duyarlı olması kastedilmektedir.

Doğacı zekası kuvvetli olan bireyler, doğa olaylarına karşı çok hassastırlar ve toprakla uğraşmayı, hayvan beslemeyi veya bitki yetiştirmeyi çok severler. (Saban.2005 s.14)

Doğacı zekası kuvvetli olan bir öğrenci;

1. Çevre bilinci çok iyi gelişmiştir.
2. Doğaya, hayvanat bahçelerine veya tarihsel müzelere olan gezileri çok sever.
3. Doğa olaylarına karşı çok hassas ve duyarlıdır.
4. Ekoloji, doğa, bitkiler, hayvanlar vb. gibi konuları işlerken çok meraklanır.
5. Kuş beslemek, kelebek ve böcek koleksiyonu oluşturmak gibi doğa ile ilgili projelere katılmayı çok sever.
6. Toprakla oynamayı ve bitki yetiştirmeyi çok sever.

Doğacı zekası kuvvetli olan bir öğrencinin aşağıdaki tabloda belirtilen meslek, fiil, ders ve ders dışı etkinliklerden hoşlanır (Saban 2005;Vural 2004;Selçuk 2004).

MESLEK	FİİL	DERS	DERS DIŞI
Ziraat Mühendis Çiçekçi Zoolog Bahçıvan Ziraat teknisyeni Biyolog Pet shop sahibi Jeolog Veteriner Çevre bilimci Peyzaj mimarı Bitki bilimci Astronom Hayvan terbiyecisi	Gözle Tahmin et Sınıflandır Kategorize et Çözümle Fotoğraf çek Seyahat et İzle Bitki yetiştir Hayvan eğit Koleksiyon yap Araştır Keşfet	Hayat Bilgisi Fen Bilgisi Matematik Sağlık Türkçe	Doğa gezisi Müze gezisi Piknik yapma Koleksiyon yapma İzcilik Dağcılık Kamp yapma Su altı İnceleme Akvaryum bakımı Fotoğrafçılık

2.6.8. BEDENSEL-KİNESTİK ZEKA

Tüm zeka modellerinin içinde bedensel/kinestetik zeka, hayatımızın, büyük ihtimalle değerini en az sorguladığımız bir parçasıdır. Her gün hiç farkında olmadan çok çeşitli ve karmaşık bedensel/kinestetik işler yaparız.Sözcükler dışında da dil vardır, sembol dili, doğanın dili ve bedenin dili Gardner 2004 s.296). Bu zeka modeli bedensel olarak gerçekleştirebileceğimiz hareketlerin tümüyle ilgilidir. Bunların içine sadece insanlık tarihinde bedensel olarak gerçekleştirilmiş başarılar değil bunun yanında şimdiye kadar fark edilmemiş doğuştan gelen kinetik potansiyeller de dahildir. Çocukların yürüme potansiyelleri, gelişmemizin herhangi bir evresinde büyük ve küçük motor davranışları edinebilme, geliştirebilme ve yüz ifadeleriyle, duruşla ve diğer bir deyişle 'beden dili' ile ifade edebildiğimiz incelikler.

Burada çağdaş araştırmacıların 'kinestetik beden' ya da 'zihinsel beden' adını verdikleri henüz göze çarpmayan potansiyellerden de bahsetmemiz gerekir. Bu, fiziksel bedenin hareketlerini ve işlevlerini geliştirmek ve kuvvetlendirmek için etkin zihinsel performans yoluyla yeteneklerimizi elde ettiğimiz zihinsel bedendir.

Bedensel-kinestik zeka ile bir kişinin bir aktör, bir atlet ya da bir dansçı gibi düşünce ve duygularını anlatmak için vücudunu kullanmadaki ustalığı veya bir heykeltıraş, bir cerrah ya da bir tamirci gibi ellerini kullanma ve elleriyle yeni şeyler üretme kabiliyetleri kastedilir. Bu tür zeka alanı, koordinasyon, denge, güç, esneklik ve hız gibi bazı özel fiziksel yetenekleri ve bu yeteneklerin hepsinin bir arada işlemlerini sağlayan dokunsak nitelikteki bazı özel becerileri de içermektedir. Bu zeka türüne sahip insanlar, en iyi yaparak-yaşayarak, dokunarak, hareket ederek ve ilk elden tecrübe ederek öğrenirler (Demirel.1999 s.158).

Bedensel-kinestik zekası kuvvetli olan bir öğrenci;

1. Birden fazla sportif faaliyetlerde başarılıdır.
2. Bir yerde uzun süre kaldığında hareket etmeye, kımıldamaya veya ritim tutmaya başlar.
3. Başkalarının jestlerini, mimiklerini ve yüz ifadelerini kolaylıkla taklit eder.

4. El becerileri gerektiren etkinliklerde çok başarılıdır
5. Bir şeyi parçalarına ayırmayı ve tekrar birleştirmeyi çok sever.
6. Bir şeyi en iyi yaparak ve yaşayarak öğrenir.

Bedensel/ Kinestetik zekası kuvvetli olan bir öğrencinin aşağıdaki tabloda belirtilen meslek, fiil, ders ve ders dışı etkinliklerden hoşlanır (Gardner 2004 ;Saban 2005;Vural 2004;Selçuk 2004).

MESLEK	FİİL	DERS	DERS DIŞI
Atlet Dansçı Aktör Balerin Heykeltıraş Pantomimci Balet Mim sanatçısı Cerrah Koreograf Sihirbaz	Göster Öğret Ayarla Parçalara ayır Yap Dene Rol oyna Yapı oluştur Alan gezisi yap Modelini yap	Jimnastik Beden Eğitimi Yüzme	Tiyatro Drama Spor takımı Kukla oyunu Aerobik Kil çalışmaları Mim sanatı Beden dili Vücut geliştirme El sanatları

Çoklu zeka alanlarına sahip bireylerin genel olarak tanımlamaları, düşünme yöntemleri, özellikleri, zevk aldıkları çalışmaları, kullandıkları materyaller, en iyi öğrenme yolları seçebilecekleri meslek alanlarını bütünsel olarak şöyle gösterebiliriz (Saban 2005;Vural 2004;Selçuk 2004; Bümen 2004).

	SÖZEL-DİLSEL ZEKA
ZEKÂ ALANLARI TANIMI	Kelimelerle düşünme ve ifade etme, dildeki karmaşık anlamları değerlendirme, kelimelerdeki anlamları ve düzeni kavrayabilme, şiir okuma, mizah, hikaye anlatma, gramer bilgisi, mecazi anlatım, benzetme, soyut ve simgesel düşünme, kavram oluşturma ve yazma gibi karmaşık olayları içeren dili üretme ve etkili kullanma becerisidir.
DÜŞÜNME YÖNTEMİ	Cümleleri dinler, yorumlar, farklı bir tarzda ifade eder ve söylediklerini hatırlar. Okuduklarını anlar, özetler ve kolaylıkla hatırlar. Farklı zamanlarda, farklı amaçlar için, farklı gruplara etkili bir biçimde hitap edebilir.
ÖZELLİKLERİ	Her hikâyeyi, masalı, fıkrayı anlatır. İyi bir hafızası ve kelime hazinesi vardır. Sözel olarak iyi iletişim kurar. Diğer insanların seslerini, dil üslubunu, okumasını ve yazmasını taklit edebilir. Dinleyicileri, konuşmaları ile etkiler. Farklı dilleri öğrenme becerisine sahiptir. Etkili dinleme becerilerine sahiptir.
ZEVK ALINANÇALIŞMALAR	Kelime oyunlarını sever. Hikâye, şiir yazma gibi etkinliklerden zevk alır
MATERYALLER	Öğrenmede daha çok kitaplar, teypler, yazma materyalleri, görüşme ve tartışmalar, konuşma ve dinleme materyallerine ihtiyaç duyar.
ÖĞRENME YOLU	Kelimelerle oynayarak, yazarak, okuyarak, konuşarak, mizahı kullanarak, ikna ederek öğrenme.
MESLEK ALANLARI	Edebiyat, Yazarlık, Şair, Arşivcilik, Hatip, Dil Bilim, Hukuk, Siyaset gibi alanlarda başarıyla çalışırlar.

	MATEMATİKSEL MANTIKSAL ZEKA
ZEKÂ ALANLARI TANIMI	Sayılarla düşünme, hesaplama, sonuç çıkarma, mantıksal ilişkiler kurma, hipotezler üretme, problem çözme, eleştirel düşünme, sayılar, geometrik şekiller gibi soyut sembollerle tanışma, bilginin parçaları arasındaki ilişkiler kurma becerisidir.
DÜŞÜNME YÖNTEMİ	Öğrenmede daha çok keşifler, düşünme, tümevarım ve problem çözmeden yararlanır. Neden-sonuç ilişkilerini çok iyi kurar. Somut cisimleri soyut ifadelere dönüştürebilir.
ÖZELLİKLERİ	Nesnelerin nasıl çalıştığına dair sorular sorar. Hızlı bir şekilde zihinsel matematik yapar
ZEVK ALINANÇALIŞMALAR	Zeka oyunlarında başarılıdır. Deney yapma, sınama, sorgulama ve araştırmalardan zevk alır. Matematik aktivitelerini, strateji oyunlarını, mantık bulmacalarını sever.
MATERYALLER	Grafikler ya da şekiller halinde verilen (görsel) bilgileri yorumlar. Bilgisayar programları hazırlar. Grafik, şema, şekillerle çalışmaktan hoşlanır.
ÖĞRENME YOLU	Akıl yürüterek, soyut modelleri tasarlayarak, sayılarla düşünerek, ilişkileri ve bağlantıları kurgulatarak öğrenme.
MESLEK ALANLARI	Muhasebeci–satın alma, matematik ve mühendislik bilimleri, Bilim adamı, İstatistik, bilgisayar, ekonomi ve fen bilimleri alanlarında başarıyla çalışabilirler.

	GÖRSEL VE MEKÂNSAL
ZEKÂ ALANLARI TANIMI	Resimler, imgeler, şekiller ve çizgilerle düşünme, üç boyutlu nesnelere algılama ve muhakeme etme becerisidir.
DÜŞÜNME YÖNTEMİ	Bir objenin farklı açılardan perspektifini anlayabilir, onu zihninde canlandırabilir. Öğrendiği bilgileri somut ve görsel sunuşlara dönüştürür.
ÖZELLİKLERİ	Harita, tablo ve diyagramları anlayabilir. Kolaylıkla yön bulma becerisine sahiptir. Dinlediklerinden zihinsel objeler hayaller, resimler üretir. Öğrendiği bilgileri hatırlamada bu zihinsel resimleri kullanır
ZEVK ALINANÇALIŞMALAR	Sanat ve Proje aktivitelerini, görsel sunuşları sever. Okurken kelimeler-den çok resimlerden anlar
MATERYALLER	Öğrenmede daha çok sanat, video, filmler, bulmacalar ve haritalardan yararlanır.
ÖĞRENME YOLU	İmgeleri düzenleyerek, zihinsel resimler oluşturarak, çizerek, desen oluşturarak, hayal ederek öğrenme.
MESLEK ALANLARI	Ressam, Artist, Fotoğrafçı, Mühendis, Kameraman, Mimar, Heykeltıraş, Tasarımcı, Dekoratörlük, İzci, Rehber gibi meslek alanlarında başarıyla çalışabilirler.

	BEDENSEL-KİNESTETİK ZEKA
ZEKÂ ALANLARI TANIMI	Hareketlerle, jest ve mimiklerle kendini ifade etme, beyin ve vücut koordinasyonunu etkili bir biçimde kullanabilme becerisidir
DÜŞÜNME YÖNTEMİ	Çevresini, nesnelere, eşyaları dokunarak ve hareket ederek inceler. Öğrendiklerine dokunmayı ve onları kullanmayı tercih ederler. Fiziksel beceri isteyen alanlarda (dans, spor...) yenilikler keşfeder ve farklılıklar ortaya çıkarırlar.
ÖZELLİKLERİ	Bir veya birden çok sporla uğraşır. Uzun süre hareketsiz oturamaz. Nesnelere parçalayıp bütünlemeyi sever. Söylenenden daha çok yapıları hatırlarlar. Buldukları çevreye ve onu kapsayan sistemlere karşı duyarlıdır ve sorumlu davranırlar.
ZEVK ALINAN ÇALIŞMALAR	Hareket ederek öğrenir Sağlıklı yaşam konusunda vücutlarına özen gösterirler. Fiziksel işlerde, görevlerde denge, zarafet, maharet ve dakiklik gösterirler. Rol yapma, atletizm, dans, dikiş-nakış gibi alanlarda yetenekleri vardır.
MATERYALLER	Dinleme, konuşma, dans, koşma, dokunma ve hareket etmeyi sever. Öğrenmede role-play, drama, tiyatro ve hareket etmeye ihtiyaç duyar.
ÖĞRENME YOLU	Zihinle bedeni birleştirerek, mimiklerle, vücudu geliştirerek, dokunarak, dans ederek, üç boyutlu tasarımlar oluşturarak öğrenme. Gezi- inceleme- model/ maket yapma gibi fiziksel aktivitelere katılımdan zevk alırlar
MESLEK ALANLARI	Spor, Dans, Heykeltıraş, Teknik direktör, Koreografi Oyunculuk, Cerrahlik, Pantomimcilik, Sanatçılık gibi alanlarda başarıyla çalışabilirler

	MÜZİKSEL - RİTMİK ZEKA
ZEKÂ ALANLARI TANIMI	Sesler, notalar, ritimlerle düşünme, farklı sesleri tanıma ve yeni sesler, ritimler üretme becerisidir.
DÜŞÜNME YÖNTEMİ	İnsan sesi çevreden gelen sesler gibi çok farklı seslere karşı duyarlıdır, dinler ve tepkide bulunur. Müziği yaşamında kullanmak için fırsatlar oluşturur. Seslerle nota ve ritimlere karşı bir ilgiye sahiptir.
ÖZELLİKLERİ	Ritmik ve tonal kavramları tanıma ve kullanma kapasitelerini içerir. Notasını görmediği müziği tanır. Melodileri tanır. Enstrüman çalar, koroda söyler. Çalışırken tempo, ritim tutar. Müziği hareketlerle birleştirerek farklı figürler ortaya çıkarabilir. Orijinal müzik kompozisyonları oluşturabilir.
ZEVK ALINANÇALIŞMALAR	Şarkıları kolaylıkla öğrenir. Şarkı söyleme, mırıldanma ve dinlemeyi sever
MATERYALLER	Öğrenmede müzik, teyp- kasetler ve ritimlere ihtiyaç duyar
ÖĞRENME YOLU	Melodi ve ritim yaratarak, empati kurarak, seslere duyarlı olarak, enstrüman kullanarak, müziğin yapısını kavrayarak öğrenme
MESLEK ALANLARI	Şarkıcı, Besteci, Müzisyen, Orkestra şefi, Müzik eleştirmeni gibi alanlarda başarıyla çalışabilirler

	KİŞİLER ARASI - SOSYAL ZEKA
ZEKÂ ALANLARI TANIMI	Grup içerisinde işbirlikçi çalışma, sözel ve sözsüz iletişim kurma, insanların duygu, düşünce ve davranışlarını anlama, paylaşma, ifade edebilme, yorumlama ve insanları ikna edebilme becerisidir.
DÜŞÜNME YÖNTEMİ	Diğer insanların duygularına karşı duyarlıdırlar. Diğer insanları konuşmaları ile etkilerler. Farklı kültürler, farklı yaşam tarzları konusunda çok meraklıdırlar. Çok küçük yaşlarda bile toplumsal ve politik sorunlarla ilgilenebilirler.
ÖZELLİKLERİ	Arkadaşları ile birlikte olmaktan hoşlanırlar. İkna becerisine sahiptir. Kulüp dernek ve komitelerde zevkle çalışır. Çok arkadaşı vardır. Dinlemeyi ve konuşmayı sever. Güçlü bir espri yeteneğine sahiptirler. Davranışlarının sonuçlarını değerlendirebilirler. Hoşgörülüdürler. Sözel ve bedensel dili etkili bir biçimde kullanırlar. Farklı ortamlara, farklı insan topluluklarına girdiklerinde kolaylıkla uyum sağlayabilirler.
ZEVK ALINANÇALIŞMALAR	Yönetme ve organize etmeden zevk alır. Yaşlılar ile ya da farklı yaş grupları ile olmaktan zevk alırlar. Grup ve takım çalışmalarından, çok özel ve mükemmel ürünler ortaya çıkararak; gruplar halinde çalışmaktan zevk alırlar
MATERYALLER	Öğrenmede arkadaşlar, grup oyunları ve sunuş yapmaya ihtiyaç duyar.
ÖĞRENME YOLU	Sinerji oluşturarak, sempati kurarak, işbirliği yaparak, kaynaşarak, iletişim kurarak öğrenme
MESLEK ALANLARI	Öğretmenlik, Yönetim, İşletme, Danışmanlık, Psikologluk, Rehberlik uzmanı ve Politika gibi alanlarda başarıyla çalışabilirler

	KİŞİSEL-İÇSEL ZEKA
ZEKÂ ALANLARI TANIMI	İnsanın kendi duygularını, duygusal tepki derecesini, düşünme sürecini tanıma, kendini değerlendirebilme ve kendisiyle ilgili hedefler oluşturabilme becerisidir.
DÜŞÜNME YÖNTEMİ	Yaşadıkları her olay veya deneyim üzerinde çok fazla düşünürler. Kendi içlerinde bir değer ve anlayış sistemi oluştururlar. Her şeye kendilerinden bir şey ararlar. Yaşam felsefelerini oluşturmaya yönelik bir arayış içindedirler
ÖZELLİKLERİ	Özgürlüğüne düşkündür. Bireysel çalışmalardan zevk alır. Kendisi hakkında düşünmeyi sever. Kendi ilgi ve becerilerinin farkındadır. Kendini sever ve kendisiyle gurur duyar.
ZEVK ALINANÇALIŞMALAR	Yalnız kalmaktan hoşlanır. Kendi iç dünyasını düşünür. Hedefler oluşturma ve hayallerden zevk alır. Yaşamlarında motivasyon kaynakları, hedefleridir.
MATERYALLER	Öğrenirken kişisel çalışmalar, kendini değerlendirme ve kişisel farkındalığa ihtiyaç duyar.
ÖĞRENME YOLU	Yoğunlaşarak, duygu ve düşüncelerinin farkına vararak, ruhsal gerçekliklerin farkına vararak, düşünmeyi düşünerek, benliğini geliştirerek, özgün bireysel etkinlikler yaparak öğrenme.
MESLEK ALANLARI	Yazar, Psikoterapist, Sosyal hizmet uzmanı, Dini lider, sanatçı, İş adamı, Ressam, heykeltıraş vb. alanlarda başarıyla çalışabilirler

	DOĞACI - VAROLUŞÇU ZEKA :
ZEKÂ ALANLARI TANIMI	Doğadaki tüm canlıları tanıma, araştırma ve canlıların yaratılışları üzerine düşünme becerisidir.
DÜŞÜNME YÖNTEMİ	İnsanın var oluşunun nedenlerini ve kendi var oluşunu düşünür.
ÖZELLİKLERİ	Farklı canlı türlerinin isimlerine karşı dikkatlidirler, çiçek türleri hayvan türleri onlar için çok çekicidir. Kendilerine özgü etkinlikler düzenlerler. Doğadaki bitki türlerine karşı duyarlıdırlar.
ZEVK ALINANÇALIŞMALAR	Araştırmalar yapmayı sever. Doğadaki canlıları incelemekten hoşlanır. Doğadaki hemen her canlının yaşamına ilgi duyarlar. Doğanın insanlar üzerindeki ya da insanın doğa üzerindeki etkisi ile ilgilenirler
MATERYALLER	Seyahat etmeyi, belgeseller izlemeyi severken, doğa ve gezi dergilerini incelemek-ten hoşlanırlar.
ÖĞRENME YOLU	Doğayı ve doğada olup bitenleri gözlemleyebilme yeteneği kazanarak, kendisinin de bu dünyanın bir parçası olduğunun farkına vararak öğrenme.
MESLEK ALANLARI	Zooloji, Botanik, Organik Kimya, Biyoloji, Jeoloji, Meteoroloji, Arkeoloji, Çiçekçilik, Tıp, Fotoğrafçılık, Dağcılık, İzcilik vb. alanlarda başarıyla çalışabilirler

2.7. ZEKAYA İLİŞKİN ESKİ VE YENİ ANLAYIŞ

Geleneksel yapıdaki zeka anlayışı insanları genel olarak iki gruba ayırır. Zeki olanlar ve zeki olmayanlar. Gardner (Aktaran Saban 2005), insan zekasının tek bir faktörle açıklanamayacak kadar çok sayıda yetenekleri içerdiğini öne sürmektedir.

Eski ve Yeni zeka anlayışının karşılaştırılması şöyle özetlenebilir (Bümen 2004, saban 2005) Vural 2000, s.23).

ZEKAYA İLİŞKİN ESKİ ANLAYIŞ	ZEKAYA İLİŞKİN YENİ ANLAYIŞ
1. Zeka doğuştan kazanılır, sabittir ve bu nedenle de asla değiştirilemez.	Bir bireyin kalıtımla birlikte getirdiği zeka kapasitesi iyileştirilebilir, geliştirilebilir, değiştirilebilir.
2. Zeka, niceliksel olarak ölçülebilir ve tek bir sayıya indirgenebilir.	Zeka, herhangi bir performansta, üründe veya problem çözme sürecinde sergilenir.
3. Zeka, tekildir.	Zeka, çoğuldur ve çeşitli yollarla sergilenebilir.
4 Zeka, gerçek hayattan soyutlanarak (belli zeka testleri ile) ölçülür.	Zeka, gerçek hayat durumlarından veya koşullarından soyutlanamaz.
5. Zeka, öğrencileri belli seviyelere göre sınıflandırmak ve onların gelecekteki başarılarını tahmin etmek için kullanılır.	Zeka, bireylerin sahip oldukları gizil güçlerini veya doğal potansiyellerini anlamak ve onların başarmak için uygulayabilecekleri farklı yolları keşfetmek için kullanılır.

2.8. İLGİLİ ÇALIŞMALAR

DAVE (1998), Hepsi farklı özelliklere sahip , 13 dokuzuncu sınıf öğrencisi ile gerçekleştirmiş olduğu çalışmada Dave, Fen Bilgisi dersini daha aktif işleyebilmek için çoklu zeka teorisini kullanmıştır. Dave çoklu zeka teorisini keşfetmeden önce geleneksel yöntemi, yani öğretimde sadece dilsel ve matematiksel zekayı kullanmıştır. Bazı öğrenciler geleneksel yöntemle öğrenebilmişler ancak Dave, öğrencilerin diğer zekaları da kullanmalarını istemiştir. Öğrencilerden bir zeka çeşidini seçerek ödev hazırlamalarını istemiş, öğrencilerin hepsi dilsel zeka ile ilgili ödev seçmiştir. Ünitenin çoklu zeka teorisi işlenmesine devam edildikçe öğrenciler kendi zeka alanlarını keşfetmişlerdir. Ünitenin sonunda öğrencilerin fen Bilgisi dersine karşı ilgilerinin arttığı gözlenmiştir. Araştırmacı, öğrenci merkezli bir program oluşturarak öğrenci merkezli sınıf çalışmasında öğrencilerden daha fazla dönüt almış ve çoklu zekayı kullanarak öğrencilerin öğrenme kapasitelerini yükselttiklerini ifade etmiştir.

DEMİREL(1999) tarafından 1998-1999 öğretim yılında Ankara Üniversitesinin İngilizce hazırlık sınıfına devam eden 31 öğrenci üzerinde yapılan “İngilizce sınıflarında çoklu zeka kuramı ile tümleşik dil becerilerinin geliştirilmesi” adlı araştırmada deney ve kontrol grupları oluşturulmuş, kontrol grubundaki öğrencilere geleneksel program, deney grubundaki öğrencilere İngilizce öğretiminde çoklu zekaya dayalı bir öğretim programı uygulanarak iki grup arasındaki başarı düzeyi belirlenmiştir. Araştırmanın sonucunda çoklu zeka programı uygulanan grubun başarı düzeyinin geleneksel program uygulanan gruba göre daha yüksek olduğu ortaya konmuştur. Deney grubundaki öğrencilerin dil becerilerini daha iyi geliştirdikleri ve etkinliklere zevkle katıldıkları gözlenmiştir.

ALLEN(Aktaran:Temur 2000), yapmış olduğu araştırmasında Çoklu Zeka Kuramında bahsedilen 7 zeka alanı yoluyla öğrenme fırsatları birleştirildiğinde öğrencilerin akademik olarak daha başarılı olduklarını ortaya koymuştur. Jamestown ortaokulunun düşünerek öğrenme projesi öğretimi geliştirmek için bir yıl süreyle Çoklu Zeka Kuramını incelemiş ve uygulamış, uygulamaların sonucunda başarı testi verileri yaklaşımların başarılı olduğunu göstermiştir. Yapılan gözlemler sonucunda öğrencilerin

tümünün kendi öğrenme stratejilerinin farkına vardıklarını ve kendilerine olan güvenlerinin arttığını ortaya koymuştur .

KAPTAN VE KORKMAZ (2000) ilköğretim V. Sınıf düzeyinde ÇZK' ya dayalı fen öğretimi yöntemini kullanarak bu yöntemin etkililiğini sınıf ortamında deneyerek bu yöntemin öğrenci başarısı ve tutumunu ortaya koymak amacıyla yaptığı araştırma sonucunda ÇZK tabanlı fen etkinliklerinin öğrencilerin başarılarını ve tutumlarını olumlu yönde etkilediğini gözlemlemiştir.

TEMUR (2000) IV. Sınıf öğrencileri üzerinde yaptığı çalışmada ÇZK' ya göre hazırlanan öğretim etkinliklerinin öğrencilerin matematik başarısına ve bilgilerin kalıcılığına etkisini incelemiştir. Araştırma sonucunda ÇZK' ya göre yapılan etkinliklerin geleneksel yöntemle göre öğrenilen bilgilerin kalıcılığı üzerinde daha etkili olduğu gözlenmiştir.

SEBER (2001) “Çoklu Zeka Alanlarında Kendini Değerlendirme Ölçeğinin Geliştirilmesi” adlı çalışmasıyla; ilköğretim V. Sınıf öğrencilerinin çoklu zeka alanlarında kendilerini değerlendirebilecekleri, güçlü ve zayıf yönlerinin belirlenmesinde kullanılabilir, geçerli ve güvenilir bir ölçek geliştirmeyi amaçlamıştır. Araştırma sonucunda 64 maddeden oluşan ilköğretim V. Sınıf öğrencilerinin çoklu zeka alanlarında kendilerini değerlendirebilecekleri, güçlü ve zayıf yönlerinin belirlenip değerlendirilmesinde kullanılabilir, geçerli ve güvenilir bir ölçek geliştirmiştir.

AŞÇI VE DEMİRCİOĞLU (2002)'nin yaptığı Çoklu Zeka Teorisine Göre Geliştirilen Ekoloji Ünitesinin 9. Sınıf Öğrencilerinin Ekoloji Başarısına Ve Tutumlarına Olan Etkileri çalışmasıyla Çoklu zeka temelli ekoloji ders planlarının uygulandığı sınıftaki öğrencilerin ekoloji başarıları, geleneksel öğretim yönteminin uygulandığı sınıftaki öğrencilerin ekoloji başarılarına göre daha yüksek olduğunu, Çoklu zeka temelli ekoloji ders planlarının uygulandığı sınıftaki öğrencilerin ekoloji tutumları ile geleneksel öğretim yönteminin uygulandığı sınıftaki öğrencilerin ekoloji tutumları arasında bir fark yoktur Kontrol ve deney grubundaki öğrencilerin çevrebilim tutumları Uygulamaya başlamadan önce oldukça yüksektir Dolayısıyla yapılan uygulama ile gruplar arasında anlamlı bir fark bulunduğunu ortaya koymuşlardır

YILMAZ ve FER (2002) Çok Yönlü Zeka Alanlarına Göre Düzenlenen Öğretim Etkinliklerine İlişkin Öğrencilerin Görüşleri Ve Başarıları üzerine yaptığı çalışmalarında Uygulama yapılan sınıftaki öğrencilerde uzamsal, bedensel-kin estetik, mantıksal matematiksel, müziksel-ritmik zeka alanlarının baskın olduğu ortaya çıkmıştır Bunun yanı sıra, öğrencilerin hoşlanarak hatırladıkları etkinliklerin ve materyallerin, sahip oldukları baskın zeka alanları ile genel anlamda paralellik gösterdiği ortaya konulmuş Ayrıca, öğrencilerin üniteyi öğrenmelerinde etkili olduğunu belirttikleri etkinliklerin sahip oldukları baskın zeka alanlarıyla paralellik gösterdiği ortaya çıkmıştır Öğrencilere uygulanan son testten elde edilen bulgular, öğrencilerin akademik başarılarının arttığını ve ön test son test başarı puanları arasındaki farkın anlamlı olduğunu göstermiştir

AYAYDIN(2002) ın “İlköğretim okullarında sanat Eğitiminde Çoklu Zeka Kuramının Uygulanması” adlı çalışmasında, çoklu Zeka Kuramına göre hazırlanmış sanat eğitimi etkinliklerinde, geleneksel yöneme göre öğrencilerin daha aktif olduğu, çalışmalarında kullanmak üzere çevrelerinden farklı malzeme topladıkları, ayrıca okul dışında araştırma yaptıklarını gözlemlemiştir.

Geleneksel yöntemde kullanılan sınıf ortamının Çoklu zeka Kuramına göre düzenlenmiş sanat eğitimi etkinliklerinde çok daha fazla yetersiz kaldığı ortaya konulmuştur.

EKİCİ(2002) araştırmasında liselerde uygulanan biyoloji dersi öğretiminin öğrencilerin zeka türlerine uygun yapıp yapılmadığını değerlendirmiş, Araştırma betimsel tarama yöntemiyle yapılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu, 2001–2002 Eğitim-Öğretim yılında Ankara ili Çankaya merkez ilçesinde görev yapan toplam 80 biyoloji öğretmeni oluşturmuştur. Araştırma verilerini toplamak amacıyla sekiz zeka türüne ait öğretim yaklaşımlarını ifade eden toplam 80 cümleyi içeren bir ölçme aracı kullanılmıştır. Araştırma verilerinin değerlendirilmesinde frekans, yüzde ve aritmetik ortalama kullanılmıştır. Araştırma verilerinin değerlendirilmesi sonunda; Biyoloji öğretmenlerinin en fazla sözel-dil zeka türüne sahip öğrencilerin kolay öğrenmesini sağlayan öğretim yaklaşımlarını kullandıkları belirlenmiştir. Diğer taraftan sözel-dil

zekasına sahip öğrencilere yönelik olarak en fazla tartışma yapma, not tutturma, kitaptaki bilgileri okuma gibi öğretim yaklaşımlarının kullanıldığı belirlemiştir.

ÇAKIR (2003) tarafından yapılan çalışmada ÇZK' nın ilköğretimde tam anlamıyla kullanılması öğrencilerin kendine güvenlerini kazanmaları, derslerin zevkli hale gelmesi, her öğrencide var olan ama bastırılmış olan zeka türlerinin ortaya çıkarılıp sınıf içerisinde kullanılması açısından önemini ortaya koymuştur. Bu kuramın tek bir derse indirgenmeyip bütün dersleri, tüm okulu hatta aileleri de içine aldığı zaman çok daha faydalı olacağını önermiştir.

TERTEMİZ ve DOĞAN(2003) Çoklu zeka kuramını dikkate alarak plan yapan bir öğretmen tüm zeka alanlarını kullanarak yaratıcı bir şekilde plan oluşturacak ve daha etkili öğrenme-öğretme ortamları düzenleyebileceğin yaşadığımız bilgi çağında çocuklarımız artık kalem kağıtla yapılacak etkinliklerden çok daha zengin öğrenme ortamı ve etkinliklerin sunulması ve derlerin zenginleştirilmesini savunmuştur.

TUĞRUL ve DURAN (2003) yaptıkları çalışma sonucunda; Çocuklar öğrenme gereksinimlerinin karşılanması konusunda gelişimsel alanlarda desteklenmelidir. Çocukların öğrenme ve öğretim ortamındaki verimliliğini arttırmak için, çocukların kendi öğrenme stillerinde, ilgi ve gereksinimlerini karşılayabilecek fırsatlar sunulması gerekmektedir. Çocuklar aynı öğrenme ortamlarından farklı şekillerde etkilenirler. Bu nedenle çocukların farklı deneyim alanlarında zenginleştirilmiş çevrelerde öğrenmeleri sağlanmalıdır. Çoklu Zeka Kuramı, çocukların öğrenmesinde kişisel, toplumsal, duygusal, zihinsel, fiziksel deneyim alanlarına ait, gelişimsel bir fırsat olduğunu tespit etmişlerdir.

GÜRÇAY ve ERYILMAZ(2003), Sözel dil zekası ve matematiksel mantık zekasını ön plana çıkaran günümüz eğitim sistemimizde ise ne yazık ki diğer zeka alanlarında ön plana çıkmış olan öğrenciler göz ardı edilmektedir. Buda fiziği öğrenciler açısından daha bir anlaşılabilir ve zor hale getirmektedir. Oysa fiziğin bir doğa bilimi oluşu her zeka alanını kapsayan aktivitelerin hazırlanmasını daha bir kolaylaştırmaktadır. Bu şekilde planlanmış ortamlarda yetişen öğrenceler sadece fiziği sevmekle kalmayacak okul sonrasında bile sürekli çevresindeki fiziksel olayları sorgulayan ve bilgiyi arayan,

kullanan ve üreten bireyler haline dönüşecektir. Bilgi çağının yaşandığı günümüzde öğrencilerimizi bilgiye ulaşan, bilgiyi kullanan ve bilgiyi üreten bireyler haline getirebilmemiz gereklidir. Fizik eğitiminde Çoklu Zeka kuramına dayalı ders planlarıyla hem her zeka alanındaki öğrencilerin fiziği öğrenmesi sağlanmış olacak hem de öğrencilerin az gelişmiş olan zeka alanlarının gelişmesine olanak sağlanmış olacaktır. Son zamanlarda yapılan çalışmalar yaparak ve yaşayarak öğrenmenin önemini vurgulamaktadır.

Bunun için öğrencilere mümkün olduğunca bilgiye ulaşma açısından zengin ortamlar hazırlanmalıdır.

MAMUR (2004) Araştırmada elde ettiği bulgulara göre sanat öğretmenleri sanatsal bir etkinliğin değerlendirilmesinde sınama, ölçümleme(derecelendirme), öz eleştiri ve eleştiri gibi birbirini tamamlayan ve bütünleyen farklı boyutları kullanmamaktadır. Oysa araştırmacı tarafından hazırlanan uygulama önerisi sonucunda sürecin, ürünün ve sanatsal bilginin sınanmasının yanı sıra öğrencinin kendi değerlendirme ölçütlerinin oluşturabilme düzeyine bakmak amaçlı bir öz eleştiri yaprağı uygulanmış ve elde edilen veriler sonucunda bu uygulamaya ilişkin oldukça yüksek bir başarı elde edilmiştir. Araştırma sonuçlarına göre öğretmenlerin çocuk resimlerini eleştirmedeki tutumları verdikleri yanıtlar göz önüne alındığında olumludur. Fakat sıradan düşüncelerin eleştirel düşünce haline gelebilmesi ancak planlı ve sistematik bir eleştiri programının yürütülmesi ile mümkündür. Bu nedenle sanat öğretmenin çocuk resimlerini eleştirmedeki tutumu önemli olduğu kadar eleştiriye sistematik bir düzen içerisinde yapabilmesi de önem taşımaktadır. Çünkü öğrencilerin sanat yapıtlarına eleştirel bakış açıları ancak planlı bir öğretim yöntemi ile mümkün olabilecek ve bu onlarda, öz eleştiri bilinci de geliştirecektir. Bu nedenle resim öğretmenlerinin eleştirel yöntem açısından ve öğrencinin eleştirel davranışlarını değerlendirebilme yönünden bilgilendirilmeleri gerekmektedir. Öğrencilerin kendi öğrenmelerinin farkında olabilecekleri, kendilerini yine kendilerinin değerlendirebildiği ortamlar oluşturulmalı ve bu tarz değerlendirme biçimleri geliştirilmelidir. Kendi kendine değerlendirme, yapıcı bir gelişime yönelik mükemmel bir yardımcıdır. Bu yöntemin daha geniş bir alana yayılmasıyla kültürel ortamda sanatçıların eserlerinin tartışmasına ve değerlendirilmesine imkân sağlanmış olacaktır. Sanatsal öğrenme alanlarına ilişkin genel değerlendirme sistemleri kurup, bu

değerlendirmeler ile öğretmen değerlendirmelerinin birleştirilip birbirini tamamlayacak şekilde düzenlenmesi gerektiğini ortaya koymuştur.

HARPUTULUGİL (2004) Araştırmada elde ettiği bulgulara göre tüm öğrencilerin büyük bir zevkle katıldıkları ve keyifle sürdürdükleri proje ile her öğrencinin farklı baskın yönlerini keşfetmenin hoş bir duygu ve etkin bir yönlendirme aracı olduğunu ifade etmiştir.. Fen Bilgisi öğretmeni Remziye Şimşek de “Işık” konulu ünitesinde, Karagöz ve Hacivat oyunu tasvirlerinin perde üzerine düşürülen gölgelerini, Fen Bilgisi dersi kapsamı içinde, aynı gruptaki öğrencilerle inceledi. Böylece, sekiz farklı türde zekâya farklı öğrencilerin tümünün, aynı istekle katıldığı geniş tabanlı bir proje uygulamaya koymuştur. Bu çalışmasında, Bloom taksonomisinin bilişsel boyutu çoklu zeka ile ilişkilendirilerek uygulamıştır. Her yönüyle çok iyi tanıdığını sandığı öğrencilerinin, su yüzüne çıkmamış farklı yetenek ve becerileri ile kendisini şaşırttıklarını, analiz ve sentez boyutundaki yaratıcılıkları ile kendilerine hayran bıraktıklarını ortaya koymuştur.

KÖROĞLU ve diğerleri (2004) tarafından yapılan araştırma sonucunda; İlköğretim okulları öğretim konularının tamamında kullanılan öğretim stratejilerini değerlendirmek ve en uygun olanlarını belirleyerek yeni öğretim yöntemleri geliştirmek zorundadır. Matematik öğretiminin yalnız bir yöntem ile yürütülmesi mümkün değildir. Matematik öğrenciler tarafından çoğu zaman soyut, kavranması güç ve sevimsiz bir ders olarak algılanmıştır. Oysa matematik kendine has dili olan iki alandan biridir. Matematik eğitimcileri matematik dersinin nasıl sunulacağı konusunda ciddi bilimsel dayanakları olan çalışmalar yapmaları ve derslerin senaryo, oyun, şiir, müzik, drama ve diğer birçok etkinliklerle anlatabilecek şekilde öğretmenleri yetiştirmeleri gerekmektedir. Açıkça görülmektedir ki eğitimin olabilmesi; yani bireyde istendik yönde davranış değişikliği meydana gelebilmesi için, onun yeteneğine ve algılama gücüne hitap etmesi gerekir. Bu bağlamda çoklu zeka kuramı büyük önem taşımaktadır. Öğrencinin sahip olduğu yetenek ve algılama gücü belirlenip, somut olarak algılayabileceği bir ders olarak matematiksel bilgileri vermek için çoklu zeka kuramına dayalı matematik öğretimi yapmak büyük önem taşımaktadır. Çoklu zeka kuramına ilişkin yapılan literatür taraması sonucu ulaşılan bilgiler ile İzmir ilinde 269 öğrenci üzerinde yaptıkları çalışmanın sonuçları birbiriyle uyum göstermektedir. Öğrencilerin bireysel farklılıkları,

sahip oldukları zeka alanlarının farklılığından kaynaklanmaktadır ve etkili öğrenmenin sağlanması için bu zeka alanlarını dikkate alarak öğrenim hizmetinin verilmesi gerekmektedir. Öğrencide daha yüksek olduğu belirlenen zeka alanları yardımıyla diğer zeka alanları da faaliyete geçirilip güçlendirilirse bu teori yardımıyla öğrenciler daha kolay matematiksel güce ulaşacaktır. Çünkü bireyin ilkeli, düşünen, sorgulayan ve üretken olmasının temelinde matematiksel düşünce yatmaktadır. Çoklu zeka, çoğunlukla bir kişinin bir şeyi başkalarından farklı bir şekilde yapmayı öğrenebilmesi nedeniyle devreye girmektedir. Örneğin Matematik problemlerinin üstesinden kolaylıkla gelebilen bir öğrencinin bunu hangi zeka alanı ile yapabildiği önemli değildir. Ancak matematiği anlamada güçlük çeken bir öğrenci için öğretmenin sorması gereken soru “hangi zeka alanına hitap edersem başarılı olmasına katkıda bulunabilirim” olmalıdır şeklinde ortaya koymuşlardır.

ÖZDENER ve ÖZÇOBAN (2004), yaptıkları çalışmada, bilgisayar derslerinde uygulanmak üzere seçilen proje tabanlı öğrenme modeli ile klâsik öğrenme modeli karşılaştırmış, proje tabanlı öğrenme modelinde oluşturulan grupların aynı veya farklı zekâ alanları baskın öğrencilerden oluşmasının öğrenci başarısı üzerindeki etkisi incelemiştir. Böylece, zekâ alanlarının bir proje üretiminde ne kadar etkili olduğu belirlenirken, öğrenci öğrenmelerinde bireysel ilgi, yetenek ve zekâ alanlarına dikkat edilmesinin gereği ve önemi de gözlenmeye çalışılmıştır. İlköğretim 6. sınıf öğrencilerinden yetmiş beş kişi ile yapılan çalışmada öğrencilerin eğilimli oldukları zekâ alanları göz önüne alınarak, ön test son test grup uygulaması yapılmıştır. Çalışma bulguları, proje tabanlı öğrenme modelinin öğrenci başarısı üzerinde olumlu etkisinin varlığını gösterirken, öğrencilerin bireysel ilgi ve yeteneklerine uygun öğretim yöntemi seçiminin önemini de ortaya koymuşlardır.

HAMURCU ve ÖZYILMAZ (2005), İlköğretim Fen Bilgisi Öğretim Programında Isı Ve Isının Maddedeki Yolculuğu Ünitesinde Çoklu Zeka Kuramı Tabanlı Öğretimin Öğrencinin Fen Başarısı, Fen’e Karşı Tutumu Ve Hatırda Tutma Üzerindeki Etkileri araştırmıştır. Araştırma deneysel bir çalışma olup, 2002–2003 öğretim yılının II. Döneminde Buca Meskure Samlı İlköğretim Okulu besinci sınıf öğrencileri ile 5 hafta süresince yürütülmüş, Besinci sınıflardan 2 şube rasgele örnekleme yöntemi ile seçilmiştir. Kontrol grubunda dersler geleneksel şekilde işlenirken, deney grubunda

Çoklu Zeka Kuramına dayalı olarak hazırlanmış ders planları ile işlenmiştir. Sonuç olarak, Çoklu Zeka Kuramının besinci sınıf öğrencilerinin fen başarılarında ve öğrenilen bilgilerin kalıcılığında anlamlı bir etkisi bulunurken, Fen'e yönelik tutumlarında anlamlı bir etkisinin bulunmadığını ortaya koymuştur.

BÖLÜM III

YÖNTEM

Bu araştırma iki aşama ve iki yöntem kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Birinci aşamada altıncı sınıf öğrencilerinin Sosyal Bilgiler dersine ilişkin hazır bulunuşluk düzeylerini belirlemek amaçlanmış ve bu amaca ulaşmak için olayları, durumları var oldukları şekliyle ortaya koymayı amaçlayan betimsel yöntem kullanılmıştır. İkinci aşamada ise Çoklu Zeka Kuramına dayalı öğretim yönteminin öğrenci başarısına etkisinin incelenmesi amaçlandığı için deneysel yöntem kullanılmıştır. Deneyde Çoklu Zeka Kuramına dayalı öğretim bağımsız değişken, öğrenci başarısı bağımlı değişken olarak kullanılmıştır.

3.1. Evren ve Örneklem

3.1.1. Evren

Araştırmanın evreni Türkiye Cumhuriyeti Milli Eğitim bakanlığı'na bağlı tüm ilköğretim okullarının 6. sınıf öğrencilerini kapsar nitelikte olmasına rağmen Niğde'nin Çiftlik ilçesinde normal öğretim yapan Mustafa kemal İlköğretim Okulu ve Şehit Şakir Tekin İlköğretim okullarında yapılan ön çalışma sonucunda aşağıdaki faktörlere en uygun olan okulların 6. sınıfları belirlenmiştir.

- a) Deneysel çalışmanın yapılabilmesi için okulun sahip olduğu fiziksel ve sosyal çevre.
- b) Sınıfların fiziki yapısı
- c) Sınıflardaki öğrenci sayısı
- d) Sahip olunan öğretim materyalleri.

Araştırmanın evrenini oluşturan öğrencilerin sınıf ve cinsiyetlere göre dağılımı Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo: 1 Araştırmanın evrenini oluşturan öğrencilerin sınıf ve cinsiyetlere göre dağılımları.

Okul	Sınıf	Kız	Erkek	Toplam
Mustafa Kemal İ.Ö.O	6	10	19	29
Şehit Şakir Tekin İ.Ö.O	6	13	16	29

3.1.2. Örneklem

Araştırma evreni olarak tespit edilen okullarda başka 6. sınıf olmadığı için evrendeki tüm öğrenciler örneklem olarak kabul edilmiştir.

Örnekleme oluşturan öğrencilerin sosyo-ekonomik düzeyleri açısından dağılımları tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2: Deney ve Kontrol Grubunun Sosyo - Ekonomik Dağılımı

BİLGİLER		DENEY GRUBU		KONTROL GRUBU	
		f	%	f	%
CİNSİYET	Kız	10	34,38	13	44,83
	Erkek	19	65,53	16	55,17
ANNE ÖĞRENİM DÜZEYİ	Okur-Yazar Değil	4	13,80	9	36,62
	Okur-Yazar	5	17,24	1	3,44
	İlkokul	20	68,96	16	55,17
	Ortaokul	-	0	3	10,34
	Lise	-	0	-	0
BABA ÖĞRENİM DÜZEYİ	İlkokul	11	37,93	15	51,73
	Ortaokul	10	34,48	9	31,03
	Lise	7	24,14	5	17,24
	Üniversite	1	3,45	-	
ANNE MESLEĞİ	Ev Hanımı	29	100	29	100
	Diğer	-	0	-	0
BABA MESLEĞİ	Memur	7	24,14	9	31,03
	Çiftçi	11	37,93	6	20,68
	Esnaf	4	13,80	8	27,58
	İşçi	7	24,14	6	20,68
AİLENİN EKONOMİK DÜZEYİ	Yüksek	7	24,14	12	41,37
	Orta	10	34,48	10	34,48
	Düşük	12	41,37	7	24,14
KARDEŞ SAYISI	1	-	0	1	3,44
	2	7	24,14	4	13,80
	3	7	24,14	8	27,58
	4	10	34,48	7	24,14
	5 ve Üzeri	5	17,24	9	31,03
ÇALIŞMA ODASI	Var	12	41,37	6	20,68
	Yok	17	58,63	23	79,32

3.2. Verilerin Toplanması ve Çözümlemesi

3.2.1. Veri Toplama Araçları:

Araştırmada veriler dört araçla toplanmıştır. Bunlar araştırmacı tarafından geliştirilen “kişisel bilgi formu, öntest- sontest başarı ölçeği, Çoklu Zeka Ölçeği ve tutum ölçeğidir.

3.2.1.1. Kişisel Bilgi Formu

Öğrenci kişisel bilgi formu toplam 8 sorudan oluşmaktadır. Öğrencinin cinsiyeti, anne ve babanın öğrenim düzeyi ve mesleği, ailenin aylık ekonomik geliri, kardeş sayısı, evde çalışma odasının olup olmamasını test etmek amacıyla sorulmuş sorulardan oluşmuştur (EK:6).

3.2.1.2. Başarı Testi (Ön-Test, Son-Test)

DeneySEL işlemdE öğretimi yapılacak ünitEdE öğrencilere kazandırılması hedeflenen her davranışı ölçebilecek düzeyde, 40 soruluk başarı testi hazırlanmıştır (EK:3). Başarı testindeki sorular çoktan seçmeli soru tipinde olup dört seçenektir. Sorular, bilgi, kavrama, uygulama, analiz, sentez düzeyleri dikkate alınarak hazırlanmıştır. Başarı testini (ön test) Deney ve Kontrol grubundaki öğrencilere uygulamadan önce ölçeğin ölçmek istediği özelliği tam ve doğru olarak ölçüp ölçmediğini belirlemek için araştırmanın yapılacağı grupların bulunduğu 7. sınıf öğrencilerine uygulanmıştır. Uzman görüşü alınarak başarı testine son şekli verilmiştir. Uygulanan ön-teste ilişkin öğrencinin bilişsel ve duyuşsal algılamasını olumlu yönde sağlamak için öğrencilere, “uygulanan bu testin bir sınav değil fakat 6. sınıf Sosyal Bilgiler dersinin beşinci ünitesi olan “Türkiye’imiz” hakkında bildiklerinizi kontrol etmek açısından önemli olduğu ve dersi yönlendirmede bu testten alacakları puanların önemli rol oynayacağı bu nedenle soruları cevaplarken size en uygun gelen şıkkı işaretlemeniz önem arz etmektedir” şeklinde açıklama yapılmıştır. Öntest Deney ve Kontrol gruplarına aynı anda uygulanmıştır.

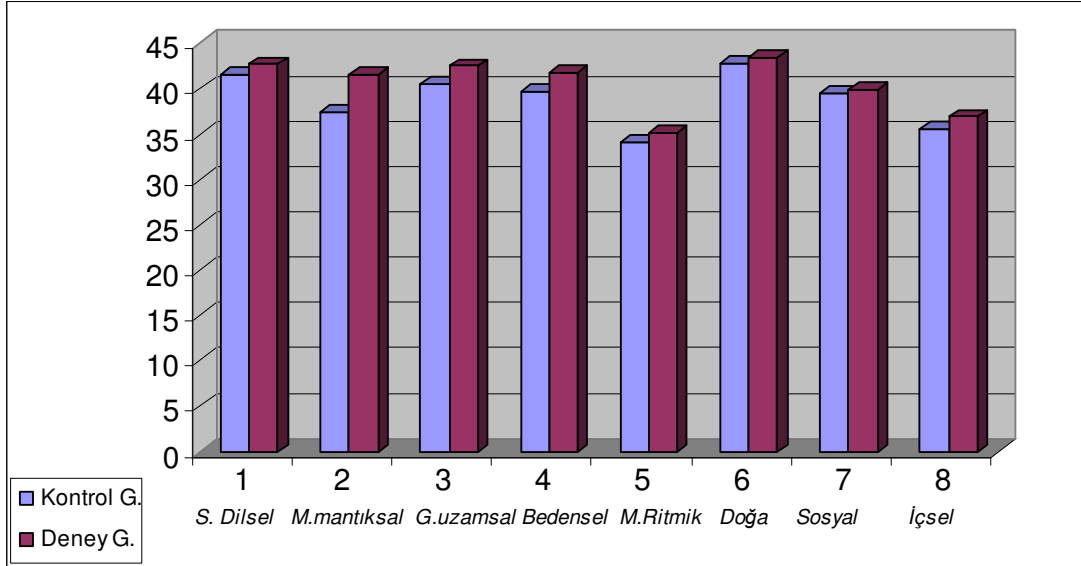
Uygulanan son teste ilişkin öğrencinin bilişsel ve duyuşsal algılamasını olumlu yönde sağlamak için son test evrende yer alan Deney ve Kontrol grubu sınıflarına ortak genel sınav olarak uygulanmıştır. Öğrencilerin bu testten aldıkları puanlar Sosyal Bilgiler dersi 1. sınav notu olarak kabul edilmiştir.

3.2.1.3. Çoklu Zeka Ölçeği Testi

Çoklu zekâ testi öğrencilerin hangi tip zekâlarının daha baskın, hangi zekâ tipinin zayıf olduğunu ortaya koymak amacıyla kullanılmıştır. Bu test Howard Gardner tarafından geliştirilmiştir. www.cokluzeka.com sitesinden indirilerek düzenlenmiştir. Araştırmacı tarafından bu test uygulanmadan önce tez danışmanı ve uygulama yapılacak okuldaki iki branş öğretmeninin görüşü alınmıştır. Bu çalışmalardan sonra her zeka türü için 15 sorudan oluşan toplam 120 cümleden oluşan anket hazırlanmıştır. Öğrenciler düşüncelerini, her bir cümle için Tamamen Uygun, Oldukça Uygun, Kısmen Uygun, Çok Az Uygun, Hiç Uygun Değil seçeneklerine (X) çarpı işareti koyarak belirtmişlerdir.(EK 5)

Test üniteye başlamadan bir hafta önce araştırmacı tarafından uygulanmıştır. Buna göre Kontrol ve deney grubunun zeka dağılımları şekil 1’ de gösterilmiştir.

Şekil1: Kontrol Grubu ve Deney Grubu Öğrencilerinin Zeka Dağılımı

3.2.1.4. Sosyal Bilgiler Dersi Tutum Ölçeği

Tutum; bireylerin bir düşünceyi kabul ya da reddetme şeklinde gözlenen, duygusal bir hazır bulunuşluk hali veya eğilimidir. Öğrencilerin Sosyal Bilgiler Dersine karşı tutumlarını belirlemek ve değişimi ortaya koymak amacıyla tutum ölçeği uygulanmıştır. Tutum ölçeği 21 sorudan olup öğrencilere uygulamadan önce ve uygulamadan sonra

gerçekleştirilmiştir. Öğrenciler düşüncelerini her bir cümle için “Tamamen Katılıyorum”, “Katılıyorum”, ”Karasızım”, Katılmıyorum” ve Hiç katılmıyorum seçeneklerine (X) işareti koyarak belirtmişlerdir.

Tutum Ölçeği tez danışmanı uzman görüşleri alınarak TC milli Eğitim bakanlığı talim Terbiye Kurulu Başkanlığının hazırladığı İlköğretim Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı ve Kılavuzu (2005) kitabından uyarlanmıştır(EK:4)

3.3. Araştırmanın Deseni ve İşlem Yolu

Araştırmanın birinci aşamasında betimsel yöntem kullanılmıştır. Araştırmanın evrenini oluşturan Mustafa kemal İlköğretim Okulu ve Şehit Şakir Tekin İlköğretim okulu 6. sınıf öğrencilerine kişisel bilgi formu (EK: 6) ve başarı testi (ön-test) (EK:3) verilmiştir. Gerekli açıklamalar yapıldıktan sonra test ve form öğrenciler tarafından doldurulmuştur. Öğrencilerin kişisel bilgi formuna vermiş oldukları cevaplar geliştirilen bir form ile değerlendirilmiş, araştırmada ele alınan bağımsız değişkenin bağımlı değişkene etkisini belirleye bilmek için bu değişkenler ara değişken olarak kullanılmıştır.

Bu değişkenler:

- a) Öğrencinin cinsiyeti
- b) Anne ve Babanın eğitim düzeyi
- c) Anne ve Babanın mesleği
- d) Ailenin aylık ekonomik geliri
- e) Kardeş sayısı
- f) Evde çalışma odasının olup olmadığı

Daha sonra araştırmanın ikinci aşamasına geçilmiş ve deneysel yöntem kullanılarak Çoklu Zeka Kuramına dayalı öğretim yönteminin öğrenci başarısına etkisi incelenmiştir.

Araştırmanın yapılacağı okullara ait 6. sınıfların hangisinin deney hangisinin kontrol grubu olacağı yansız atama yoluyla belirlenmiştir. Buna göre; Çiftlik Mustafa Kemal İlköğretim Okulu 6. sınıfı Deney grubu, Çiftlik Şehit Şakir Tekin İlköğretim Okulu 6.

sınıfı Kontrol grubu olarak tespit edilmiştir. Daha sonra haftada 3 saat olmak üzere toplam sekiz hafta uygulama yapılmıştır. Uygulama boyunca deney grubundaki öğrencilerle Sosyal Bilgiler Dersi Çoklu Zeka Kuramı esas alınarak hazırlanmış ders planları, yöntemleri ve çalışma yapıları kullanılarak işlenmiştir. Kontrol grubunda ise Sosyal Bilgiler Dersleri geleneksel öğretim yöntemleri kullanılarak işlenmiştir. Araştırmanın deneysel deseni ön test- son test kontrol grup deseni olup desenin açılımı aşağıda verilmiştir.

G ₁	R	O ₁	X	O ₃
G ₂	R	O ₂		O ₄

Modelde kullanılan simgelerin ifade ettikleri anlamlar:

G₁ : Deney Grubu

G₂ : Kontrol Grubu

R : Grupların oluşturulmasındaki yansızlık

X : Bağımsız değişken (coğrafya öğretiminde öğretim teknolojisi kullanımı)

O : Ölçme

3.4. İşlem Süreci

Bu çalışma, 2005-2006 öğretim yılının ikinci yarısında Niğde ili Çiftlik ilçe merkezindeki Mustafa Kemal İlköğretim Okulu ve Şehit Şakir Tekin İlköğretim Okulu 6. sınıfına devam eden 58 öğrenci ile gerçekleştirilmiştir.

Çalışmanın başlangıcında her iki sınıfın mevcudu 30'ar kişidir. Fakat kontrol grubu olarak tespit edilen Şehit Şakir Tekin İlköğretim Okulu 6. sınıfından bir öğrencinin nakil gitmesi ve Deney grubu olarak tespit edilen Mustafa Kemal İlköğretim Okulu 6. sınıfındaki bir öğrencinin başarı testlerine katılmamasından her ikik grubun öğrenci sayısı 29'ar kişi olmuştur. Deneysel işlem sürecinde Deney ve kontrol grubunda çalışmaya katılan tüm öğrencilerin derslere eksiksiz devam etmeleri sağlanmıştır.

Çalışmanın yapılması için Çiftlik Merkez İlköğretim okullarının seçilmesinde; Araştırmacının deney ve kontrol grubunun derslerinin öğretmeni olmasıdır. Ayrıca

Mustafa Kemal İlköğretim Okulu ve Şehit Şakir Tekin İlköğretim Okulu 6. sınıfların sınıf mevcutlarının uygun olması ve çalışma sürecinde kullanılacak bir laboratuvarı çalışma için tahsis edebilme imkânlarının olması, aynı zamanda okul idarelerinin bu tür çalışmalara karşı takındıkları olumlu tavır ve isteklilikleri önemli rol oynamıştır.

Çalışmanın yapılacağı altıncı sınıf düzeyinin seçilmesinde ise, ilköğretimde tüm okullarda Sosyal Bilgiler dersi ortak ders olarak okutulmasıdır. Sosyal Bilgiler dersinden Coğrafya konusu olan "Türkiye'miz" ünitesinin seçilmesinde ise ders kitaplarında Coğrafya konularına yönelik ilgi çekici, merak uyandırıcı, öğrencileri çevremizi tanıma konusunda aydınlatıcı somut verilere fazla yer verilmemesi ve araştırmacının lisans mezuniyetinin coğrafya Öğretmenliği olması önemli bir nedendir.

Deneysel işlem sürecinde uygulanacak yöntem, teknik ve kullanılacak öğretim materyalleri araştırmacı tarafından belirlenmiş ve her ders için günlük ders planları hazırlanmıştır. Hazırlanıp kullanılan bu ders planları ekte sunulmuştur (EK 1). Derslerde işlenecek konuların içeriğine göre kullanılması gereken öğretim materyalleri araştırmacı tarafından tespit edilmiştir. Dersle ilgili gerekli uygulamalar, ilgili dersten önce hazırlanmıştır.

Deneysel işlem sürecinde öğretimi yapılan derslerin planları, Milli Eğitim Bakanlığınca İlköğretim okullarında günlük ders planı olarak yapılması uygun görülen biçimiyle Çoklu Zeka Kuramına göre yapılmıştır. Dersler Çoklu eğitimi desteklemek amacıyla zeka türlerine uygun olarak çalışma kağıtları ile desteklenmiştir.

Çalışma kâğıtları ders kitapları ile aynı içeriğe sahip olmakla birlikte, ders kitaplarının bir eksikliği olan hazırlık çalışmaları, değerlendirme soruları ve görsel öğeler açısından daha zengin olduklarından dikkat çekici bir materyaldir. Tek kullanımlık olan bu kâğıtlar öğrenciye, üzerinde boyama, çizim yapma, işaretleme gibi değişik imkânlar sunduğundan daha çekici gelmektedir. Ders kitapları genelde bilgi yüklü kaynaklar olarak görüldüğünden öğrenciler sadece okuma yapabilmektedir. Oysa çalışma kâğıtları ile desteklenen ders kitaplarının kullanılabilirliği ve öğrenme üzerindeki etkisi artacaktır(Sezer 2005, s.215).

Araştırmada kullanılan çalışma kâğıtları dersten önce araştırmacı tarafından öğrencilerin baskın olan zekâ tiplerine göre önceden hazırlanmıştır (EK:2).

3.5. Veri Analiz Teknikleri

Araştırma boyunca öğrencilere uygulanan kişisel bilgi formu anketi, oklu Zeka Kuramı leği; Sosyal Bilgiler Tutum leği ve n test- Son test başarı testleri ile elde edilen verilerin değerlendirilmesi SPSS for Windows paket programı ile yapılmıştır.

Verilerin zelliklerine göre aşağıdaki teknikler kullanılmıştır.

1. İki eş arasındaki farkın önemlilik testi (t-testi).
2. İki ortalama arasındaki farkın önemlilik testi (t-testi).
3. X^2 testi
4. Varyans analizi
5. ANOVA testi

İstatistiksel analizler 0.05 veya 0.01 önemlilik derecesinde yapılmıştır. Elde edilen veriler araştırmanın problem ve alt problemlerine cevap olabilecek bir düzen içinde tablolanmış ve bulgular bölümünde sunulmuştur.

BÖLÜM IV

BULGULAR

Bu bölümde araştırma sonucunda elde edilen verilerin istatistiksel analizlerine yer verilmiştir. Bu bölüm iki aşamada incelenmiştir. Birinci aşamada problem durumuna ait bulgulara ve ikinci aşamada ise alt problemlere ait bulgulara yer verilmiştir.

4.1. Problem Durumuna İlişkin Bulgular

4.1.1. Deney Ve Kontrol Grubundaki Öğrencilerin Giriş Tutum Puan Ortalamaları Arasındaki Farka İlişkin Bulgular

Tablo:3

Deney ve Kontrol Grubundaki Öğrencilerin Giriş Tutum Puan Ortalamaları Standart Sapmaları t Değerleri ve Önemlilik Düzeyleri

	GRUPLAR	N	Ortalama	Standart Sapma
Giriş Tutum Puanları	deney grubu	29	75,00	14,67
	kontrol grubu	29	78,41	12,58

---

t	Sd	P
-.951	56	,346

Deney ve kontrol grubundaki öğrencilerin giriş tutum puan ortalamaları arasındaki farka ilişkin bulgular tablo 3’de incelenmiştir. Buna göre deney grubu öğrencilerinin giriş tutum puan ortalamaları ($X=75,00$), Standart sapmaları ($S=14,67$), Kontrol grubundaki öğrencilerin giriş tutum puan ortalamaları ($X=78,41$) ve standart sapmaları ($S=12,58$) olarak bulunmuştur.

Deney ve kontrol grubundaki öğrencilerin giriş tutum puan ortalamaları arasında fark olup olmadığını belirlemek için yapılan bağımsız gruplarda iki ortalamanın karşılaştırılması (t-testi) sonucunda farkın [$t_{(56)} = 0,95$, $P > 0,05$] düzeyinde anlamlı olmadığı bulunmuştur.

4.1.2. Deney Ve Kontrol Grubundaki Öğrencilerin Çıkış Tutum Puan Ortalamaları Arasındaki Farka İlişkin Bulgular

Tablo:4

Deney ve Kontrol Grubundaki Öğrencilerin Çıkış Tutum Puan Ortalamaları Standart Sapmaları T Değerleri ve Önemlilik Düzeyleri

GRUPLAR		N	Ortalama	Standart sapma
Çıkış Tutum Puanları	deney grubu	29	84,59	10,45
	kontrol grubu	29	77,86	12,03

t	df	P
2,273	56	,027

Deney ve kontrol grubundaki öğrencilerin çıkış tutum puan ortalamaları arasındaki farka ilişkin bulgular tablo 4'de incelenmiştir. Buna göre deney grubu öğrencilerinin çıkış tutum puan ortalamaları ($X=84,59$), Standart sapmaları ($S=10,45$), Kontrol grubundaki öğrencilerin çıkış tutum puan ortalamaları ($X=77,86$) ve standart sapmaları ($S=12,03$) olarak bulunmuştur.

Deney ve kontrol grubundaki öğrencilerin çıkış tutum puan ortalamaları arasında fark olup olmadığını belirlemek için yapılan bağımsız gruplarda iki ortalamanın karşılaştırılması (t-testi) sonucunda farkın [$t_{(56)} = 2,27$, $P < 0,05$] düzeyinde anlamlı olduğu bulunmuştur. Fark deney grubu öğrencilerinin çıkış tutum puanları lehinedir.

4.1.3. Deney Ve Kontrol Grubundaki Öğrencilerin Ön-Test Puan Ortalamaları Arasındaki Farka İlişkin Bulgular

Tablo:5

Deney ve Kontrol Grubundaki Öğrencilerin Ön Test Puan Ortalamaları Standart Sapmaları t Değerleri ve Önemlilik Düzeyleri

	GRUPLAR	N	Ortalama	Standart Sapma
ON TEST	deney grubu	29	42,07	13,31
PUANLARI	kontrol grubu	29	42,50	11,88

---

	t	Sd	P
	-,130	56	,897

Deney ve kontrol grubundaki öğrencilerin ön test puan ortalamaları arasındaki farka ilişkin bulgular tablo 5’de incelenmiştir. Buna göre deney grubu öğrencilerinin ön test puan ortalamaları ($X=42,07$), Standart sapmaları ($S=13,31$), Kontrol grubundaki öğrencilerin ön test puan ortalamaları ($X=42,50$) ve standart sapmaları ($S=13,31$) olarak bulunmuştur.

Deney ve kontrol grubundaki öğrencilerin ön test puan ortalamaları arasında fark olup olmadığını belirlemek için yapılan bağımsız gruplarda iki ortalamanın karşılaştırılması (t-testi) sonucunda farkın [$t_{(56)} = - 0,13$, $P>0,05$] düzeyinde anlamlı olmadığı bulunmuştur.

4.1.4. Deney Ve Kontrol Grubundaki Öğrencilerin Son Test Puan Ortalamaları Arasındaki Farka İlişkin Bulgular

Tablo:6

Deney ve Kontrol Grubundaki Öğrencilerin Son Test Puan Ortalamaları Standart Sapmaları t Değerleri ve Önemlilik Düzeyleri

	GRUPLAR	N	Ortalama	Standart Sapma
SON TEST	deney grubu	29	77,24	15,60
PUANLARI	kontrol grubu	29	57,76	14,41

---

	t	Sd	P
	4,939	56	,000

Deney ve kontrol grubundaki öğrencilerin son test puan ortalamaları arasındaki farka ilişkin bulgular tablo 6'da incelenmiştir. Buna göre deney grubu öğrencilerinin son test puan ortalamaları ($X=77,24$), Standart sapmaları ($S=15,60$), Kontrol grubundaki öğrencilerin son test puan ortalamaları ($X=57,76$) ve standart sapmaları ($S=14,41$) olarak bulunmuştur.

Deney ve kontrol grubundaki öğrencilerin son test puan ortalamaları arasında fark olup olmadığını belirlemek için yapılan bağımsız gruplarda iki ortalamanın karşılaştırılması (t-testi) sonucunda farkın [$t_{(56)} = 4,93$, $P<0,01$] düzeyinde anlamlı olduğu bulunmuştur. Bu fark deney grubundaki öğrencilerin lehine çıkmıştır.

4.1.5 Deney Grubundaki Öğrencilerin Ön Test-Son Test Puan Ortalamaları Arasındaki Farka İlişkin Bulgular

Tablo:7

Deney Grubundaki Öğrencilerin Ön Test-Son Test Puan Ortalamaları Standart Sapmaları t Değerleri ve Önemlilik Düzeyleri

	Ortalama	N	Standart Sapma
ONTEST PUANLARI	42,07	29	13,31
SONTEST PUANLARI	77,24	29	15,60

	İki Eş Arasındaki Fark		t	Sd	P
	Ortalama	Standart Sapma			
ONTEST - SONTEST	-35,17	13,09	-14,47	28	,000

Deney grubundaki öğrencilerin ön test-son test puan ortalamaları arasındaki farka ilişkin bulgular tablo 7’de incelenmiştir. Buna göre deney grubu öğrencilerinin ön test puan ortalamaları ($X=42,07$), Standart sapmaları ($S=13,31$), son test puan ortalamaları ($X=77,24$), ve standart sapmaları ($S=15,60$) olarak bulunmuştur.

Deney grubundaki öğrencilerin ön test-son test puan ortalamaları arasında fark olup olmadığını belirlemek için yapılan bağımlı gruplarda iki eş arasındaki farkın karşılaştırılması (t-testi) sonucunda farkın [$t_{(28)} = -14,47$, $P<0,01$] düzeyinde anlamlı olduğu bulunmuştur. Bu fark deney grubundaki öğrencilerin son test puan ortalamaları lehine çıkmıştır.

4.1.6. Kontrol Grubundaki Öğrencilerin Ön Test-Son Test Puan Ortalamaları Arasındaki Farka İlişkin Bulgular

Tablo:8

Kontrol Grubundaki Öğrencilerin Ön Test-Son Test Puan Ortalamaları Standart Sapmaları t Değerleri ve Önemlilik Düzeyleri

	Ortalama	N	Standart Sapma
ONTEST PUANLARI	42,50	29	11,88
SONTEST PUANLARI	57,76	29	14,41

	İki Eş Arasındaki Fark		t	Sd	P
	Ortalama	Standart Sapma			
ONTEST - SONTEST	-15,26	9,53	-8,62	28	,000

Kontrol grubundaki öğrencilerin ön test-son test puan ortalamaları arasındaki farka ilişkin bulgular tablo 8’de incelenmiştir. Buna göre kontrol grubu öğrencilerinin ön test puan ortalamaları ($X=42,50$), Standart sapmaları ($S=11,88$), son test puan ortalamaları ($X=57,76$), ve standart sapmaları ($S=14,41$) olarak bulunmuştur.

Kontrol grubundaki öğrencilerin ön test-son test puan ortalamaları arasında fark olup olmadığını belirlemek için yapılan bağımlı gruplarda iki eş arasındaki farkın karşılaştırılması (t-testi) sonucunda farkın [$t_{(28)} = -8,62$, $P<0,01$] düzeyinde anlamlı olduğu bulunmuştur. Bu fark kontrol grubundaki öğrencilerin son test puan ortalamaları lehine çıkmıştır.

4.1.7. Deney Grubundaki Öğrencilerin Giriş Tutum Puan-Çıkış Tutum Puan Ortalamaları Arasındaki Farka İlişkin Bulgular

Tablo:9

Deney Grubundaki Öğrencilerin Giriş Tutum Puan-Çıkış Tutum Puan Ortalamaları Standart Sapmaları t Değerleri ve Önemlilik Düzeyleri

	Ortalama	N	Standart Sapma
GİRİŞ TUTUM PUANLARI	75,00	29	14,67
ÇIKIŞ TUTUM PUANLARI	84,59	29	10,45

	İki Eş Arasındaki Farklar		t	Sd	P
	Ortalama	Standart Sapma			
GİRİŞ TUTUM-ÇIKIŞ TUTUM	-9,59	11,21	-4,60	28	,000

Deney grubundaki öğrencilerin giriş tutum-çıkış tutum puan ortalamaları arasındaki farka ilişkin bulgular tablo 9'da incelenmiştir. Buna göre deney grubu öğrencilerinin giriş tutum puan ortalamaları ($X=75,00$), Standart sapmaları ($S=14,67$), çıkış tutum puan ortalamaları ($X=84,59$) ve standart sapmaları ($S=10,45$) olarak bulunmuştur.

Deney grubundaki öğrencilerin giriş tutum-çıkış tutum puan ortalamaları arasında fark olup olmadığını belirlemek için yapılan bağımlı gruplarda iki eş arasındaki farkın karşılaştırılması (t-testi) sonucunda farkın [$t_{(28)} = -4,60$, $P<0,01$] düzeyinde anlamlı olduğu bulunmuştur. Bu fark deney grubundaki öğrencilerin çıkış tutum puanları lehine çıkmıştır.

4.1.8. Kontrol Grubundaki Öğrencilerin Giriş Tutum Puan-Çıkış Tutum Puan Ortalamaları Arasındaki Farka İlişkin Bulgular

Tablo:10

Kontrol Grubundaki Öğrencilerin Giriş Tutum Puan-Çıkış Tutum Puan Ortalamaları Standart Sapmaları t Değerleri ve Önemlilik Düzeyleri

	Ortalama	N	Standart Sapma
GİRİŞ TUTUM PUANLARI	78,4138	29	12,5798
ÇIKIŞ TUTUM PUANLARI	77,8621	29	12,0319

	İki Eş Arasındaki Farklar		t	Sd	P
	Ortalama	Standart Sapma			
GİRİŞ TUTUM-ÇIKIŞ TUTUM	,55	9,03	,33	28	,744

Kontrol grubundaki öğrencilerin giriş tutum-çıkış tutum puan ortalamaları arasındaki farka ilişkin bulgular tablo 10'da incelenmiştir. Buna göre kontrol grubu öğrencilerinin giriş tutum puan ortalamaları ($X=78,41$), Standart sapmaları ($S=12,57$), çıkış tutum puan ortalamaları ($X=77,86$) ve standart sapmaları ($S=12,03$) olarak bulunmuştur.

Kontrol grubundaki öğrencilerin giriş tutum-çıkış tutum puan ortalamaları arasında fark olup olmadığını belirlemek için yapılan bağımlı gruplarda iki eş arasındaki farkın karşılaştırılması (t-testi) sonucunda farkın [$t_{(28)} = ,33$, $P>0,05$] düzeyinde anlamlı olmadığı bulunmuştur.

4.2. Alt Problemlere İlişkin Bulgular

4.2.1. Deney Grubundaki Öğrencilerin Cinsiyet Değişkeni Açısından Giriş Tutum, Ön Test Başarı, Son Test Başarı Ve Çıkış Tutum Puan Ortalamaları Arasında Fark Olup Olmadığına İlişkin Bulgular

Tablo:11

Deney Grubundaki Öğrencilerin Cinsiyet Değişkeni Açısından Giriş Tutum Ön Test Başarı Son Test Başarı ve Çıkış Tutum Puan Ortalamaları Standart Sapmaları t Değerleri ve Önemlilik Düzeyleri

	CİNSİYET	N	Ortalama	Standart Sapma
GİRİŞ TUTUM PUAN	kız	10	69,60	9,45
	erkek	19	77,84	16,29
ÖN TEST PUAN	kız	10	34,75	9,96
	erkek	19	45,92	13,44
SON TEST PUAN	kız	10	69,25	15,19
	erkek	19	81,45	14,47
ÇIKIŞ TUTUM PUAN	kız	10	86,00	6,90
	erkek	19	83,84	12,01

	İki Ortalama Arasındaki Fark		
	t	Sd	P
GİRİŞ TUTUM PUAN	-1,467	27	,154
ÖN TEST PUAN	-2,308	27	,029
SON TEST PUAN	-2,122	27	,043
ÇIKIŞ TUTUM PUAN	,522	27	,606

Deney grubundaki öğrencilerin cinsiyet değişkeni açısından giriş tutum, ön test başarı, son test başarı ve çıkış tutum puan ortalamaları arasında fark olup olmadığına ilişkin bulgular tablo 11’de verilmiştir. Kız öğrencilerin giriş tutum puan ortalamaları ($X=69,60$), standart sapmaları ($S=9,45$), erkek öğrencilerin giriş tutum puan ortalamaları ($X=77,84$), standart sapmaları ($S=16,29$), Kız öğrencilerin ön test puan ortalamaları ($X=34,75$), standart sapmaları ($S=9,96$), erkek öğrencilerin ön test puan ortalamaları ($X=45,92$), standart sapmaları ($S=13,44$), Kız öğrencilerin son test puan ortalamaları ($X=69,25$), standart sapmaları ($S=15,19$), erkek öğrencilerin son test puan

ortalamları ($X=81,45$), standart sapmaları ($S=14,47$), Kız öğrencilerin çıkış tutum puan ortalamaları ($X=86,00$), standart sapmaları ($S=6,90$), erkek öğrencilerin çıkış tutum puan ortalamaları ($X=83,84$), standart sapmaları ($S=12,01$) olarak bulunmuştur.

Kız ve erkek öğrencilerin giriş tutum puan ortalamaları ve çıkış tutum puan ortalamaları arasındaki fark ($P>0,05$) düzeyinde anlamlı değilken, ön test ve son test puan ortalamaları arasındaki fark ön test ve son test erkek öğrencilerin lehine anlamlı bulunmuştur.

4.2.2. Kontrol Grubundaki Öğrencilerin Cinsiyet Değişkeni Açısından Giriş Tutum, Ön Test Başarı, Son Test Başarı Ve Çıkış Tutum Puan Ortalamaları Arasında Fark Olup Olmadığına İlişkin Bulgular

Tablo:12

Kontrol Grubundaki Öğrencilerin Cinsiyet Değişkeni Açısından Giriş Tutum Ön Test Başarı Son Test Başarı ve Çıkış Tutum Puan Ortalamaları Standart Sapmaları t Değerleri ve Önemlilik Düzeyleri

	CINSİYET	N	Ortalama	Standart Sapma
GİRİŞ TUTUM PUAN	kız	13	76,54	10,67
	erkek	16	79,94	14,10
ÖN TEST PUAN	kız	13	41,35	11,39
	erkek	16	43,44	12,55
SON TEST PUAN	kız	13	58,85	16,29
	erkek	16	56,88	13,18
ÇIKIŞ TUTUM PUAN	kız	13	79,23	10,88
	erkek	16	76,75	13,14

	İki Ortalama Arasındaki Fark		
	t	Sd	P
GİRİŞ TUTUM PUAN	-,717	27	,479
ÖN TEST PUAN	-,465	27	,646
SON TEST PUAN	,361	27	,721
ÇIKIŞ TUTUM PUAN	,545	27	,590

Kontrol grubundaki öğrencilerin cinsiyet değişkeni açısından giriş tutum, ön test başarı, son test başarı ve çıkış tutum puan ortalamaları arasında fark olup olmadığına ilişkin

bulgular tablo 12'de verilmiştir. Kız öğrencilerin giriş tutum puan ortalamaları ($X=76,54$), standart sapmaları ($S=10,67$), erkek öğrencilerin giriş tutum puan ortalamaları ($X=79,94$), standart sapmaları ($S=14,10$), Kız öğrencilerin ön test puan ortalamaları ($X=41,35$), standart sapmaları ($S=11,39$), erkek öğrencilerin ön test puan ortalamaları ($X=43,44$), standart sapmaları ($S=12,55$), Kız öğrencilerin son test puan ortalamaları ($X=58,85$), standart sapmaları ($S=16,29$), erkek öğrencilerin son test puan ortalamaları ($X=56,88$), standart sapmaları ($S=13,18$), Kız öğrencilerin çıkış tutum puan ortalamaları ($X=79,23$), standart sapmaları ($S=10,88$), erkek öğrencilerin çıkış tutum puan ortalamaları ($X=76,75$), standart sapmaları ($S=13,14$) olarak bulunmuştur.

Kontrol grubundaki öğrencilerin cinsiyet değişkeni açısından giriş tutum, ön test başarı, son test başarı ve çıkış tutum puan ortalamaları arasında fark ($P>0,05$) düzeyinde anlamlı bulunmamıştır.

4.2.3. Deney Grubundaki Öğrencilerin Sosyo Ekonomik Düzey Değişkeni Açısından Giriş Tutum, Ön Test Başarı, Son Test Başarı Ve Çıkış Tutum Puan Ortalamaları Arasında Fark Olup Olmadığına İlişkin Bulgular

Tablo:13

Deney Grubundaki Öğrencilerin Sosyo Ekonomik Düzey Değişkeni Açısından Giriş Tutum Ön Test Başarı Son Test Başarı ve Çıkış Tutum Puan Ortalamaları Standart Sapmaları F Değerleri ve Önemlilik Düzeyleri

		N	Ortalama	Standart Sapma
GİRİŞ TUTUM PUAN	düşük	12	73,58	15,34
	orta	10	72,40	13,43
	yüksek	7	81,14	15,58
	Total	29	75,00	14,67
ÖN TEST PUAN	düşük	12	40,42	13,77
	orta	10	39,75	11,69
	yüksek	7	48,21	14,70
	Total	29	42,07	13,31
SON TEST PUAN	düşük	12	76,04	15,17
	orta	10	74,75	17,70
	yüksek	7	82,86	13,95
	Total	29	77,24	15,60
ÇIKIŞ TUTUM PUAN	düşük	12	85,83	7,94
	orta	10	78,60	11,59
	yüksek	7	91,00	9,02
	Total	29	84,59	10,45

		KT	Sd	KO	F	P
GİRİŞ TUTUM PUAN	Gruplar arası	355,826	2	177,913	,816	,453
	Gruplar içi	5670,174	26	218,084		
	Toplam	6026,000	28			
ÖN TEST PUAN	Gruplar arası	350,892	2	175,446	,989	,386
	Gruplar içi	4612,470	26	177,403		
	Toplam	4963,362	28			
SON TEST PUAN	Gruplar arası	300,099	2	150,050	,599	,557
	Gruplar içi	6516,711	26	250,643		
	Toplam	6816,810	28			
ÇIKIŞ TUTUM PUAN	Gruplar arası	664,968	2	332,484	3,617	,041
	Gruplar içi	2390,067	26	91,926		
	Toplam	3055,034	28			

Deney grubundaki öğrencilerin sosyo ekonomik düzey değişkeni açısından giriş tutum, ön test başarı, son test başarı ve çıkış tutum puan ortalamaları arasında fark olup

olmadığına ilişkin bulgular tablo 13’de verilmiştir. Sosyo ekonomik düzeyi düşük olan öğrencilerin giriş tutum puan ortalamaları ($X=73,58$), standart sapmaları ($S=15,34$), Sosyo ekonomik düzeyi orta olan öğrencilerin giriş tutum puan ortalamaları ($X=72,40$), standart sapmaları ($S=13,43$), Sosyo ekonomik düzeyi yüksek olan öğrencilerin giriş tutum puan ortalamaları ($X=81,14$), standart sapmaları ($S=15,58$), Sosyo ekonomik düzeyi düşük olan öğrencilerin ön test puan ortalamaları ($X=40,42$), standart sapmaları ($S=13,77$), Sosyo ekonomik düzeyi orta olan öğrencilerin ön test puan ortalamaları ($X=39,75$), standart sapmaları ($S=11,69$), Sosyo ekonomik düzeyi yüksek olan öğrencilerin ön test puan ortalamaları ($X=48,21$), standart sapmaları ($S=14,70$), Sosyo ekonomik düzeyi düşük olan öğrencilerin son test puan ortalamaları ($X=76,04$), standart sapmaları ($S=15,17$), Sosyo ekonomik düzeyi orta olan öğrencilerin son test puan ortalamaları ($X=74,75$), standart sapmaları ($S=17,70$), Sosyo ekonomik düzeyi yüksek olan öğrencilerin son test puan ortalamaları ($X=82,86$), standart sapmaları ($S=13,95$), Sosyo ekonomik düzeyi düşük olan öğrencilerin çıkış tutum puan ortalamaları ($X=85,83$), standart sapmaları ($S=7,94$), Sosyo ekonomik düzeyi orta olan öğrencilerin çıkış tutum puan ortalamaları ($X=78,60$), standart sapmaları ($S=11,59$), Sosyo ekonomik düzeyi yüksek olan öğrencilerin çıkış tutum puan ortalamaları ($X=91,00$), standart sapmaları ($S=9,02$) olarak bulunmuştur.

Deney grubundaki öğrencilerin sosyo ekonomik düzey değişkeni açısından giriş tutum, ön test başarı, son test başarı ve çıkış tutum puan ortalamaları arasında fark olup olmadığını belirlemek için ANOVA testi yapılmıştır. Buna göre deney grubundaki öğrencilerin giriş tutum puan ortalamaları, ön test başarı puan ortalamaları ve son test başarı puan ortalamalarında sosyo ekonomik düzeyin bir faktör olmadığı bulunmuştur. Ancak deney grubundaki öğrencilerin çıkış tutum puan ortalamalarında sosyo ekonomik düzeyin bir faktör olduğu bulunmuştur. Sosyo ekonomik düzeyi yüksek olan öğrencilerin çıkış tutum puan ortalamaları sosyo ekonomik düzeyi düşük ve orta olan öğrencilerin çıkış tutum puan ortalamalarından $P<0,05$ düzeyinde farklıdır.

4.2.4. Kontrol Grubundaki Öğrencilerin Sosyo Ekonomik Düzey Değişkeni Açısından Giriş Tutum, Ön Test Başarı, Son Test Başarı Ve Çıkış Tutum Puan Ortalamaları Arasında Fark Olup Olmadığına İlişkin Bulgular

Tablo:14

Kontrol Grubundaki Öğrencilerin Sosyo Ekonomik Düzey Değişkeni Açısından Giriş Tutum Ön Test Başarı Son Test Başarı ve Çıkış Tutum Puan Ortalamaları Standart Sapmaları F Değerleri ve Önemlilik Düzeyleri

		N	Ortalama	Standart Sapma
GİRİŞ TUTUM PUAN	düşük	7	79,00	6,86
	orta	10	77,00	15,02
	yüksek	12	79,25	13,78
	Total	29	78,41	12,58
ÖN TEST PUAN	düşük	7	42,86	9,83
	orta	10	39,50	12,41
	yüksek	12	44,79	12,90
	Total	29	42,50	11,88
SON TEST PUAN	düşük	7	59,29	15,66
	orta	10	54,00	14,00
	yüksek	12	60,00	14,66
	Total	29	57,76	14,41
ÇIKIŞ TUTUM PUAN	düşük	7	83,00	9,13
	orta	10	75,60	11,35
	yüksek	12	76,75	13,96
	Total	29	77,86	12,03

		KT	Sd	KO	F	P
GİRİŞ TUTUM PUAN	Gruplar arası	30,784	2	15,392	,091	,913
	Gruplar içi	4400,250	26	169,240		
	Toplam	4431,034	28			
ÖN TEST PUAN	Gruplar arası	153,914	2	76,957	,527	,596
	Gruplar içi	3796,086	26	146,003		
	Toplam	3950,000	28			
SON TEST PUAN	Gruplar arası	217,882	2	108,941	,506	,609
	Gruplar içi	5598,929	26	215,343		
	Toplam	5816,810	28			
ÇIKIŞ TUTUM PUAN	Gruplar arası	250,798	2	125,399	,857	,436
	Gruplar içi	3802,650	26	146,256		
	Toplam	4053,448	28			

Kontrol grubundaki öğrencilerin sosyo ekonomik düzey değişkeni açısından giriş tutum, ön test başarı, son test başarı ve çıkış tutum puan ortalamaları arasında fark olup

olmadığına ilişkin bulgular tablo 14’de verilmiştir. Sosyo ekonomik düzeyi düşük olan öğrencilerin giriş tutum puan ortalamaları ($X=79,00$), standart sapmaları ($S=6,86$), Sosyo ekonomik düzeyi orta olan öğrencilerin giriş tutum puan ortalamaları ($X=77,00$), standart sapmaları ($S=15,02$), Sosyo ekonomik düzeyi yüksek olan öğrencilerin giriş tutum puan ortalamaları ($X=79,25$), standart sapmaları ($S=13,78$), Sosyo ekonomik düzeyi düşük olan öğrencilerin ön test puan ortalamaları ($X=42,86$), standart sapmaları ($S=9,83$), Sosyo ekonomik düzeyi orta olan öğrencilerin ön test puan ortalamaları ($X=39,50$), standart sapmaları ($S=12,41$), Sosyo ekonomik düzeyi yüksek olan öğrencilerin ön test puan ortalamaları ($X=44,79$), standart sapmaları ($S=12,90$), Sosyo ekonomik düzeyi düşük olan öğrencilerin son test puan ortalamaları ($X=59,29$), standart sapmaları ($S=15,66$), Sosyo ekonomik düzeyi orta olan öğrencilerin son test puan ortalamaları ($X=54,00$), standart sapmaları ($S=14,00$), Sosyo ekonomik düzeyi yüksek olan öğrencilerin son test puan ortalamaları ($X=60,00$), standart sapmaları ($S=14,66$), Sosyo ekonomik düzeyi düşük olan öğrencilerin çıkış tutum puan ortalamaları ($X=83,00$), standart sapmaları ($S=9,13$), Sosyo ekonomik düzeyi orta olan öğrencilerin çıkış tutum puan ortalamaları ($X=75,60$), standart sapmaları ($S=11,35$), Sosyo ekonomik düzeyi yüksek olan öğrencilerin çıkış tutum puan ortalamaları ($X=76,75$), standart sapmaları ($S=13,96$) olarak bulunmuştur.

Kontrol grubundaki öğrencilerin sosyo ekonomik düzey değişkeni açısından giriş tutum, ön test başarı, son test başarı ve çıkış tutum puan ortalamaları arasında fark olup olmadığını belirlemek için ANOVA testi yapılmıştır. Buna göre kontrol grubundaki öğrencilerin giriş tutum puan ortalamaları, ön test başarı puan ortalamaları, son test başarı puan ortalamaları ve çıkış tutum puan ortalamalarında sosyo ekonomik düzeyin bir faktör olmadığı bulunmuştur ($P>0,05$).

4.2.5. Deney Grubundaki Öğrencilerin Anne Eğitim Düzeyi Değişkeni Açısından Giriş Tutum, Ön Test Başarı, Son Test Başarı Ve Çıkış Tutum Puan Ortalamaları Arasında Fark Olup Olmadığına İlişkin Bulgular

Tablo:15

Deney Grubundaki Öğrencilerin Anne Eğitim Düzeyi Değişkeni Açısından Giriş Tutum Ön Test Başarı Son Test Başarı ve Çıkış Tutum Puan Ortalamaları Standart Sapmaları t Değerleri ve Önemlilik Düzeyleri

		N	Ortalama	Standart Sapma
GİRİŞ TUTUM PUAN	okur-yazar değil	4	74,25	5,85
	okur-yazar	5	59,60	7,89
	ilokul	20	79,00	14,81
	Toplam	29	75,00	14,67
ÖN TEST PUAN	okur-yazar değil	4	33,13	11,79
	okur-yazar	5	38,50	15,97
	ilokul	20	44,75	12,56
	Toplam	29	42,07	13,31
SON TEST PUAN	okur-yazar değil	4	74,38	20,55
	okur-yazar	5	78,50	14,43
	ilokul	20	77,50	15,69
	Toplam	29	77,24	15,60
ÇIKIŞ TUTUM PUAN	okur-yazar değil	4	87,25	8,26
	okur-yazar	5	81,60	10,99
	ilokul	20	84,80	10,99
	Toplam	29	84,59	10,45

		KT	Sd	KO	F	P
GİRİŞ TUTUM PUAN	Gruplar arası	1508,050	2	754,025	4,339	,024
	Gruplar içi	4517,950	26	173,767		
	Toplam	6026,000	28			
ÖN TEST PUAN	Gruplar arası	527,425	2	263,712	1,546	,232
	Gruplar içi	4435,938	26	170,613		
	Toplam	4963,362	28			
SON TEST PUAN	Gruplar arası	42,123	2	21,061	,081	,923
	Gruplar içi	6774,687	26	260,565		
	Toplam	6816,810	28			
ÇIKIŞ TUTUM PUAN	Gruplar arası	73,884	2	36,942	,322	,727
	Gruplar içi	2981,150	26	114,660		
	Toplam	3055,034	28			

Deney grubundaki öğrencilerin anne eğitim düzeyi değişkeni açısından giriş tutum, ön test başarı, son test başarı ve çıkış tutum puan ortalamaları arasında fark olup

olmadığına ilişkin bulgular tablo 15’de verilmiştir. Buna göre, annesi okur yazar olmayan öğrencilerin giriş tutum puan ortalamaları ($X=74,25$), standart sapmaları ($S=5,85$), annesi okur yazar olan öğrencilerin giriş tutum puan ortalamaları ($X=59,60$), standart sapmaları ($S=7,89$), annesi ilkokul mezunu olan öğrencilerin giriş tutum puan ortalamaları ($X=79,00$), standart sapmaları ($S=14,81$), annesi okur yazar olmayan öğrencilerin ön test başarı puan ortalamaları ($X=33,13$), standart sapmaları ($S=11,79$), annesi okur yazar olan öğrencilerin ön test başarı puan ortalamaları ($X=38,50$), standart sapmaları ($S=15,97$), annesi ilkokul mezunu olan öğrencilerin ön test başarı puan ortalamaları ($X=44,75$), standart sapmaları ($S=12,56$), annesi okur yazar olmayan öğrencilerin son test başarı puan ortalamaları ($X=74,38$), standart sapmaları ($S=20,55$), annesi okur yazar olan öğrencilerin son test başarı puan ortalamaları ($X=78,50$), standart sapmaları ($S=14,43$), annesi ilkokul mezunu olan öğrencilerin son test başarı puan ortalamaları ($X=77,50$), standart sapmaları ($S=15,69$), annesi okur yazar olmayan öğrencilerin çıkış tutum puan ortalamaları ($X=87,25$), standart sapmaları ($S=8,26$), annesi okur yazar olan öğrencilerin çıkış tutum puan ortalamaları ($X=81,60$), standart sapmaları ($S=10,99$), annesi ilkokul mezunu olan öğrencilerin çıkış tutum puan ortalamaları ($X=84,80$), standart sapmaları ($S=10,99$) olarak bulunmuştur.

Deney grubundaki öğrencilerin anne eğitim düzeyi değişkeni açısından giriş tutum, ön test başarı, son test başarı ve çıkış tutum puan ortalamaları arasında fark olup olmadığını belirlemek için ANOVA testi yapılmıştır. Buna göre deney grubundaki öğrencilerin ön test başarı puan ortalamaları, son test başarı puan ortalamaları ve çıkış tutum puan ortalamalarında anne eğitim düzeyinin bir faktör olmadığı bulunmuştur. Ancak deney grubundaki öğrencilerin giriş tutum puan ortalamalarında anne eğitim düzeyinin bir faktör olduğu bulunmuştur. Annesi ilkokul mezunu olan öğrencilerin giriş tutum puan ortalamaları annesi okur yazar olmayan ve okur yazar olan öğrencilerin giriş tutum puan ortalamalarından $P<0,05$ düzeyinde farklıdır.

4.2.6. Kontrol Grubundaki Öğrencilerin Anne Eğitim Düzeyi Değişkeni Açısından Giriş Tutum, Ön Test Başarı, Son Test Başarı Ve Çıkış Tutum Puan Ortalamaları Arasında Fark Olup Olmadığına İlişkin Bulgular

Tablo:16

Kontrol Grubundaki Öğrencilerin Anne Eğitim Düzeyi Değişkeni Açısından Giriş Tutum Ön Test Başarı Son Test Başarı ve Çıkış Tutum Puan Ortalamaları Standart Sapmaları t Değerleri ve Önemlilik Düzeyleri

		N	Ortalama	Standart Sapma
GİRİŞ TUTUM PUAN	okur-yazar değil	9	76,11	9,88
	okur-yazar	1	79,00	,
	ilokul	16	77,56	13,83
	ortaokul	3	89,67	13,05
	Total	29	78,41	12,58
ÖN TEST PUAN	okur-yazar değil	9	43,89	13,76
	okur-yazar	1	35,00	,
	ilokul	16	40,31	11,03
	ortaokul	3	52,50	9,01
	Total	29	42,50	11,88
SON TEST PUAN	okur-yazar değil	9	59,72	17,07
	okur-yazar	1	45,00	,
	ilokul	16	55,16	11,78
	ortaokul	3	70,00	18,03
	Total	29	57,76	14,41
ÇIKIŞ TUTUM PUAN	okur-yazar değil	9	79,22	10,40
	okur-yazar	1	70,00	,
	ilokul	16	75,88	12,21
	ortaokul	3	87,00	16,70
	Total	29	77,86	12,03

		KT	Sd	KO	F	P
GİRİŞ TUTUM PUAN	Gruplar arası	439,541	3	146,51	,918	,447
	Gruplar içi	3991,493	25	159,66		
	Toplam	4431,034	28			
ÖN TEST PUAN	Gruplar arası	450,174	3	150,06	1,1	,379
	Gruplar içi	3499,826	25	139,99		
	Toplam	3950,000	28			
SON TEST PUAN	Gruplar arası	755,395	3	251,80	1,2	,315
	Gruplar içi	5061,415	25	202,46		
	Toplam	5816,810	28			
ÇIKIŞ TUTUM PUAN	Gruplar arası	392,143	3	130,71	,893	,459
	Gruplar içi	3661,306	25	146,45		
	Toplam	4053,448	28			

Kontrol grubundaki öğrencilerin anne eğitim düzeyi değişkeni açısından giriş tutum, ön test başarı, son test başarı ve çıkış tutum puan ortalamaları arasında fark olup olmadığına ilişkin bulgular tablo 16'da verilmiştir. Buna göre, annesi okur yazar olmayan öğrencilerin giriş tutum puan ortalamaları ($X=76,11$), standart sapmaları ($S=9,88$), annesi okur yazar olan öğrencilerin giriş tutum puan ortalamaları ($X=79,00$), standart sapmaları ($S=0$), annesi ilkokul mezunu olan öğrencilerin giriş tutum puan ortalamaları ($X=77,56$), standart sapmaları ($S=13,83$), annesi Ortaokul mezunu olan öğrencilerin giriş tutum puan ortalamaları ($X=89,67$), standart sapmaları ($S=13,05$), annesi okur yazar olmayan öğrencilerin ön test başarı puan ortalamaları ($X=43,89$), standart sapmaları ($S=13,76$), annesi okur yazar olan öğrencilerin ön test başarı puan ortalamaları ($X=35,00$), standart sapmaları ($S=0$), annesi ilkokul mezunu olan öğrencilerin ön test başarı puan ortalamaları ($X=40,31$), standart sapmaları ($S=11,03$), annesi Ortaokul mezunu olan öğrencilerin ön test başarı puan ortalamaları ($X=52,50$), standart sapmaları ($S=9,01$), annesi okur yazar olmayan öğrencilerin son test başarı puan ortalamaları ($X=59,72$), standart sapmaları ($S=17,07$), annesi okur yazar olan öğrencilerin son test başarı puan ortalamaları ($X=45,00$), standart sapmaları ($S=0$), annesi ilkokul mezunu olan öğrencilerin son test başarı puan ortalamaları ($X=55,16$), standart sapmaları ($S=11,78$), annesi Ortaokul mezunu olan öğrencilerin son test başarı puan ortalamaları ($X=70,00$), standart sapmaları ($S=18,03$), annesi okur yazar olmayan öğrencilerin çıkış tutum puan ortalamaları ($X=79,22$), standart sapmaları ($S=10,40$), annesi okur yazar olan öğrencilerin çıkış tutum puan ortalamaları ($X=70,00$), standart sapmaları ($S=0$), annesi ilkokul mezunu olan öğrencilerin çıkış tutum puan ortalamaları ($X=75,88$), standart sapmaları ($S=12,21$), annesi Ortaokul mezunu olan öğrencilerin çıkış tutum puan ortalamaları ($X=87,00$), standart sapmaları ($S=16,70$) olarak bulunmuştur.

Kontrol grubundaki öğrencilerin anne eğitim düzeyi değişkeni açısından giriş tutum, ön test başarı, son test başarı ve çıkış tutum puan ortalamaları arasındaki fark $P>0,05$ düzeyinde önemli değildir. Ancak tablo incelendiğinde anne eğitim düzeyi yüksek olan öğrencilerin giriş tutum, ön test başarı, son test başarı ve çıkış tutum puan ortalamaları yüksek olmasına rağmen istatistiksel olarak bir anlam ifade etmemektedir.

4.2.7. Deney Grubundaki Öğrencilerin Baba Eğitim Düzeyi Değişkeni Açısından Giriş Tutum Ön Test Başarı Son Test Başarı Ve Çıkış Tutum Puan Ortalamaları Arasında Fark Olup Olmadığına İlişkin Bulgular

Tablo:17

Deney Grubundaki Öğrencilerin Baba Eğitim Düzeyi Değişkeni Açısından Giriş Tutum Ön Test Başarı Son Test Başarı ve Çıkış Tutum Puan Ortalamaları Standart Sapmaları t Değerleri ve Önemlilik Düzeyleri

		N	Ortalama	Standart Sapma
GİRİŞ TUTUM PUAN	ilokul	11	80,18	15,37
	ortaokul	10	68,40	13,02
	lise	7	78,14	13,96
	yüksekokul	1	62,00	,
	Toplam	29	75,00	14,67
ÖN TEST PUAN	ilokul	11	45,23	11,80
	ortaokul	10	35,75	11,43
	lise	7	43,93	16,45
	yüksekokul	1	57,50	,
	Toplam	29	42,07	13,31
SON TEST PUAN	ilokul	11	77,95	18,40
	ortaokul	10	72,00	13,93
	lise	7	80,71	12,31
	yüksekokul	1	97,50	,
	Toplam	29	77,24	15,60
ÇIKIŞ TUTUM PUAN	ilokul	11	86,45	11,97
	ortaokul	10	81,70	10,41
	lise	7	86,71	8,65
	yüksekokul	1	78,00	,
	Toplam	29	84,59	10,45

		KT	Sd	KO	F	P
GİRİŞ TUTUM PUAN	Gruplar arası	969,106	3	323,035	1,597	,215
	Gruplar içi	5056,894	25	202,276		
	Toplam	6026,000	28			
ÖN TEST PUAN	Gruplar arası	771,341	3	257,114	1,533	,230
	Gruplar içi	4192,021	25	167,681		
	Toplam	4963,362	28			
SON TEST PUAN	Gruplar arası	775,155	3	258,385	1,069	,380
	Gruplar içi	6041,656	25	241,666		
	Toplam	6816,810	28			
ÇIKIŞ TUTUM PUAN	Gruplar arası	196,779	3	65,593	,574	,638
	Gruplar içi	2858,256	25	114,330		
	Toplam	3055,034	28			

Deney grubundaki öğrencilerin baba eğitim düzeyi değişkeni açısından giriş tutum, ön test başarı, son test başarı ve çıkış tutum puan ortalamaları arasında fark olup olmadığına ilişkin bulgular tablo 17’de verilmiştir. Buna göre, babası ilköğretim mezunu olan öğrencilerin giriş tutum puan ortalamaları ($X=80,18$), standart sapmaları ($S=15,37$), babası ortaokul mezunu olan öğrencilerin giriş tutum puan ortalamaları ($X=68,40$), standart sapmaları ($S=13,02$), babası lise mezunu olan öğrencilerin giriş tutum puan ortalamaları ($X=78,14$), standart sapmaları ($S=13,96$), babası yüksek okul mezunu olan öğrencilerin giriş tutum puan ortalamaları ($X=62,00$), standart sapmaları ($S=0$), babası ilköğretim mezunu olan öğrencilerin ön test başarı puan ortalamaları ($X=45,23$), standart sapmaları ($S=11,80$), babası ortaokul mezunu olan öğrencilerin ön test başarı puan ortalamaları ($X=35,75$), standart sapmaları ($S=11,43$), babası lise mezunu olan öğrencilerin ön test başarı puan ortalamaları ($X=43,93$), standart sapmaları ($S=16,45$), babası yüksek okul mezunu olan öğrencilerin ön test başarı puan ortalamaları ($X=57,50$), standart sapmaları ($S=0$), babası ilköğretim mezunu olan öğrencilerin son test başarı puan ortalamaları ($X=77,95$), standart sapmaları ($S=18,40$), babası ortaokul mezunu olan öğrencilerin son test başarı puan ortalamaları ($X=72,00$), standart sapmaları ($S=13,93$), babası lise mezunu olan öğrencilerin son test başarı puan ortalamaları ($X=80,71$), standart sapmaları ($S=12,31$), babası yüksek okul mezunu olan öğrencilerin son test başarı puan ortalamaları ($X=97,50$), standart sapmaları ($S=0$), babası ilköğretim mezunu olan öğrencilerin çıkış tutum puan ortalamaları ($X=86,45$), standart sapmaları ($S=11,97$), babası ortaokul mezunu olan öğrencilerin çıkış tutum puan ortalamaları ($X=81,70$), standart sapmaları ($S=10,41$), babası lise mezunu olan öğrencilerin çıkış tutum puan ortalamaları ($X=86,71$), standart sapmaları ($S=8,65$), babası yüksek okul mezunu olan öğrencilerin çıkış tutum puan ortalamaları ($X=78,00$), standart sapmaları ($S=0$) olarak bulunmuştur.

Deney grubundaki öğrencilerin baba eğitim düzeyi değişkeni açısından giriş tutum, ön test başarı, son test başarı ve çıkış tutum puan ortalamaları arasında fark ($P>0,05$) düzeyinde anlamlı bulunmamıştır.

4.2.8. Kontrol Grubundaki Öğrencilerin Baba Eğitim Düzeyi Değişkeni Açısından Giriş Tutum, Ön Test Başarı, Son Test Başarı Ve Çıkış Tutum Puan Ortalamaları Arasında Fark Olup Olmadığına İlişkin Bulgular

Tablo:18

Kontrol Grubundaki Öğrencilerin Baba Eğitim Düzeyi Değişkeni Açısından Giriş Tutum Ön Test Başarı Son Test Başarı ve Çıkış Tutum Puan Ortalamaları Standart Sapmaları t Değerleri ve Önemlilik Düzeyleri

		N	Ortalama	Standart Sapma
GİRİŞ TUTUM PUAN	ilokul	15	77,33	11,04
	ortaokul	9	75,22	13,66
	lise	5	87,40	13,39
	Toplam	29	78,41	12,58
ÖN TEST PUAN	ilokul	15	40,33	11,18
	ortaokul	9	41,94	13,85
	lise	5	50,00	8,84
	Toplam	29	42,50	11,88
SON TEST PUAN	ilokul	15	55,17	11,71
	ortaokul	9	58,89	17,86
	lise	5	63,50	16,36
	Toplam	29	57,76	14,41
ÇIKIŞ TUTUM PUAN	ilokul	15	76,87	11,06
	ortaokul	9	75,33	11,83
	lise	5	85,40	14,71
	Toplam	29	77,86	12,03

		KT	Sd	KO	F	P
GİRİŞ TUTUM PUAN	Gruplar arası	512,946	2	256,473	1,702	,202
	Gruplar içi	3918,089	26	150,696		
	Toplam	4431,034	28			
ÖN TEST PUAN	Gruplar arası	354,444	2	177,222	1,282	,295
	Gruplar içi	3595,556	26	138,291		
	Toplam	3950,000	28			
SON TEST PUAN	Gruplar arası	277,088	2	138,544	,650	,530
	Gruplar içi	5539,722	26	213,066		
	Toplam	5816,810	28			
ÇIKIŞ TUTUM PUAN	Gruplar arası	356,515	2	178,257	1,254	,302
	Gruplar içi	3696,933	26	142,190		
	Toplam	4053,448	28			

Kontrol grubundaki öğrencilerin baba eğitim düzeyi değişkeni açısından giriş tutum, ön test başarı, son test başarı ve çıkış tutum puan ortalamaları arasında fark olup

olmadığına ilişkin bulgular tablo 18’de verilmiştir. Buna göre, babası ilkokul mezunu olan öğrencilerin giriş tutum puan ortalamaları ($X=77,33$), standart sapmaları ($S=11,04$), babası ortaokul mezunu olan öğrencilerin giriş tutum puan ortalamaları ($X=75,22$), standart sapmaları ($S=13,66$), babası lise mezunu olan öğrencilerin giriş tutum puan ortalamaları ($X=87,40$), standart sapmaları ($S=13,39$), babası ilkokul mezunu olan öğrencilerin ön test başarı puan ortalamaları ($X=40,33$), standart sapmaları ($S=11,18$), babası ortaokul mezunu olan öğrencilerin ön test başarı puan ortalamaları ($X=41,94$), standart sapmaları ($S=13,85$), babası lise mezunu olan öğrencilerin ön test başarı puan ortalamaları ($X=50,00$), standart sapmaları ($S=8,84$), babası ilkokul mezunu olan öğrencilerin son test başarı puan ortalamaları ($X=55,17$), standart sapmaları ($S=11,71$), babası ortaokul mezunu olan öğrencilerin son test başarı puan ortalamaları ($X=58,89$), standart sapmaları ($S=17,86$), babası lise mezunu olan öğrencilerin son test başarı puan ortalamaları ($X=63,50$), standart sapmaları ($S=16,36$), babası ilkokul mezunu olan öğrencilerin çıkış tutum puan ortalamaları ($X=76,87$), standart sapmaları ($S=11,06$), babası ortaokul mezunu olan öğrencilerin çıkış tutum puan ortalamaları ($X=75,33$), standart sapmaları ($S=11,83$), babası lise mezunu olan öğrencilerin çıkış tutum puan ortalamaları ($X=85,40$), standart sapmaları ($S=14,71$) olarak bulunmuştur.

Kontrol grubundaki öğrencilerin baba eğitim düzeyi değişkeni açısından giriş tutum, ön test başarı, son test başarı ve çıkış tutum puan ortalamaları arasında fark ($P>0,05$) düzeyinde anlamlı bulunmamıştır.

4.2.9. DeneY Grubundaki Öğrencilerin Baba Mesleği Değişkeni Açısından Giriş Tutum, Ön Test Başarı, Son Test Başarı Ve Çıkış Tutum Puan Ortalamaları Arasında Fark Olup Olmadığına İlişkin Bulgular

Tablo:19

DeneY Grubundaki Öğrencilerin Baba Mesleği Değişkeni Açısından Giriş Tutum Ön Test Başarı Son Test Başarı ve Çıkış Tutum Puan Ortalamaları Standart Sapmaları t Değerleri ve Önemlilik Düzeyleri

		N	Ortalama	Standart Sapma
GİRİŞ TUTUM PUAN	memur	7	77,43	16,99
	çiftçi	11	73,09	15,22
	esnaf	4	84,25	13,60
	işçi	7	70,29	11,86
	Toplam	29	75,00	14,67
ÖN TEST PUAN	memur	7	43,93	15,60
	çiftçi	11	37,95	13,91
	esnaf	4	41,88	15,99
	işçi	7	46,79	8,50
	Toplam	29	42,07	13,31
SON TEST PUAN	memur	7	85,71	12,05
	çiftçi	11	74,09	15,82
	esnaf	4	71,25	18,09
	işçi	7	77,14	16,86
	Toplam	29	77,24	15,60
ÇIKIŞ TUTUM PUAN	memur	7	88,86	11,98
	çiftçi	11	86,09	8,80
	esnaf	4	81,50	14,48
	işçi	7	79,71	8,50
	Toplam	29	84,59	10,45

		KT	Sd	KO	F	P
GİRİŞ TUTUM PUAN	Gruplar arası	579,198	3	193,066	,886	,462
	Gruplar içi	5446,802	25	217,872		
	Toplam	6026,000	28			
ÖN TEST PUAN	Gruplar arası	366,304	3	122,101	,664	,582
	Gruplar içi	4597,058	25	183,882		
	Toplam	4963,362	28			
SON TEST PUAN	Gruplar arası	755,366	3	251,789	1,038	,393
	Gruplar içi	6061,445	25	242,458		
	Toplam	6816,810	28			
ÇIKIŞ TUTUM PUAN	Gruplar arası	356,840	3	118,947	1,102	,367
	Gruplar içi	2698,195	25	107,928		
	Toplam	3055,034	28			

Deney grubundaki öğrencilerin baba mesleği değişkeni açısından giriş tutum, ön test başarı, son test başarı ve çıkış tutum puan ortalamaları arasında fark olup olmadığına ilişkin bulgular tablo 19'da verilmiştir. Buna göre, baba mesleği memur olan öğrencilerin giriş tutum puan ortalamaları ($X=77,43$), standart sapmaları ($S=16,99$), baba mesleği çiftçi olan öğrencilerin giriş tutum puan ortalamaları ($X=73,09$), standart sapmaları ($S=15,22$), baba mesleği esnaf olan öğrencilerin giriş tutum puan ortalamaları ($X=84,25$), standart sapmaları ($S=13,60$), baba mesleği işçi olan öğrencilerin giriş tutum puan ortalamaları ($X=70,29$), standart sapmaları ($S=11,86$), baba mesleği memur olan öğrencilerin ön test başarı puan ortalamaları ($X=43,93$), standart sapmaları ($S=15,60$), baba mesleği çiftçi olan öğrencilerin ön test başarı puan ortalamaları ($X=37,95$), standart sapmaları ($S=13,91$), baba mesleği esnaf olan öğrencilerin ön test başarı puan ortalamaları ($X=41,88$), standart sapmaları ($S=15,99$), baba mesleği işçi olan öğrencilerin ön test başarı puan ortalamaları ($X=46,79$), standart sapmaları ($S=8,50$), baba mesleği memur olan öğrencilerin son test başarı puan ortalamaları ($X=85,71$), standart sapmaları ($S=12,05$), baba mesleği çiftçi olan öğrencilerin son test başarı puan ortalamaları ($X=74,09$), standart sapmaları ($S=15,82$), baba mesleği esnaf olan öğrencilerin son test başarı puan ortalamaları ($X=71,25$), standart sapmaları ($S=18,09$), baba mesleği işçi olan öğrencilerin son test başarı puan ortalamaları ($X=77,14$), standart sapmaları ($S=16,86$), baba mesleği memur olan öğrencilerin çıkış tutum puan ortalamaları ($X=88,86$), standart sapmaları ($S=11,98$), baba mesleği çiftçi olan öğrencilerin çıkış tutum puan ortalamaları ($X=86,09$), standart sapmaları ($S=8,08$), baba mesleği esnaf olan öğrencilerin çıkış tutum puan ortalamaları ($X=81,50$), standart sapmaları ($S=14,48$), baba mesleği işçi olan öğrencilerin çıkış tutum puan ortalamaları ($X=79,71$), standart sapmaları ($S=8,50$) olarak bulunmuştur.

Deney grubundaki öğrencilerin baba mesleği değişkeni açısından giriş tutum, ön test başarı, son test başarı ve çıkış tutum puan ortalamaları arasında fark ($P>0,05$) düzeyinde anlamlı bulunmamıştır. Baba mesleği giriş tutumlarında, ön test başarı, son test başarı ve çıkış tutumlarında bir faktör değildir.

4.2.10. Kontrol Grubundaki Öğrencilerin Baba Mesleği Değişkeni Açısından Giriş Tutum, Ön Test Başarı, Son Test Başarı Ve Çıkış Tutum Puan Ortalamaları Arasında Fark Olup Olmadığına İlişkin Bulgular

Tablo:20

Kontrol Grubundaki Öğrencilerin Baba Mesleği Değişkeni Açısından Giriş Tutum Ön Test Başarı Son Test Başarı ve Çıkış Tutum Puan Ortalamaları Standart Sapmaları t Değerleri ve Önemlilik Düzeyleri

		N	Ortalama	Standart Sapma
GİRİŞ TUTUM PUAN	memur	9	83,22	14,24
	çiftçi	6	80,83	12,06
	esnaf	8	77,63	9,74
	işçi	6	69,83	12,07
	Toplam	29	78,41	12,58
ÖN TEST PUAN	memur	9	46,94	11,64
	çiftçi	6	42,08	12,69
	esnaf	8	40,94	11,72
	işçi	6	38,33	12,62
	Toplam	29	42,50	11,88
SON TEST PUAN	memur	9	60,00	17,14
	çiftçi	6	64,58	18,13
	esnaf	8	57,19	10,97
	işçi	6	48,33	4,92
	Toplam	29	57,76	14,41
ÇIKIŞ TUTUM PUAN	memur	9	78,67	13,42
	çiftçi	6	84,83	11,20
	esnaf	8	78,63	10,45
	işçi	6	68,67	9,09
	Toplam	29	77,86	12,03

		KT	Sd	KO	F	P
GİRİŞ TUTUM PUAN	Gruplar arası	953,971	4	238,493	1,646	,195
	Gruplar içi	3477,064	24	144,878		
	Toplam	4431,034	28			
ÖN TEST PUAN	Gruplar arası	515,851	4	128,963	,901	,479
	Gruplar içi	3434,149	24	143,090		
	Toplam	3950,000	28			
SON TEST PUAN	Gruplar arası	863,633	4	215,908	1,046	,404
	Gruplar içi	4953,177	24	206,382		
	Toplam	5816,810	28			
ÇIKIŞ TUTUM PUAN	Gruplar arası	1142,740	4	285,685	2,356	,082
	Gruplar içi	2910,708	24	121,280		
	Toplam	4053,448	28			

Kontrol grubundaki öğrencilerin baba mesleği değişkeni açısından giriş tutum, ön test başarı, son test başarı ve çıkış tutum puan ortalamaları arasında fark olup olmadığına ilişkin bulgular tablo 20'de verilmiştir. Buna göre, baba mesleği memur olan öğrencilerin giriş tutum puan ortalamaları ($X=83,22$), standart sapmaları ($S=14,24$), baba mesleği çiftçi olan öğrencilerin giriş tutum puan ortalamaları ($X=80,83$), standart sapmaları ($S=12,06$), baba mesleği esnaf olan öğrencilerin giriş tutum puan ortalamaları ($X=77,63$), standart sapmaları ($S=9,74$), baba mesleği işçi olan öğrencilerin giriş tutum puan ortalamaları ($X=69,83$), standart sapmaları ($S=12,07$), baba mesleği memur olan öğrencilerin ön test başarı puan ortalamaları ($X=46,94$), standart sapmaları ($S=11,64$), baba mesleği çiftçi olan öğrencilerin ön test başarı puan ortalamaları ($X=42,08$), standart sapmaları ($S=12,69$), baba mesleği esnaf olan öğrencilerin ön test başarı puan ortalamaları ($X=40,94$), standart sapmaları ($S=11,72$), baba mesleği işçi olan öğrencilerin ön test başarı puan ortalamaları ($X=38,33$), standart sapmaları ($S=12,62$), baba mesleği memur olan öğrencilerin son test başarı puan ortalamaları ($X=60,00$), standart sapmaları ($S=17,14$), baba mesleği çiftçi olan öğrencilerin son test başarı puan ortalamaları ($X=64,58$), standart sapmaları ($S=18,13$), baba mesleği esnaf olan öğrencilerin son test başarı puan ortalamaları ($X=57,19$), standart sapmaları ($S=10,97$), baba mesleği işçi olan öğrencilerin son test başarı puan ortalamaları ($X=48,33$), standart sapmaları ($S=4,92$), baba mesleği memur olan öğrencilerin çıkış tutum puan ortalamaları ($X=78,67$), standart sapmaları ($S=13,42$), baba mesleği çiftçi olan öğrencilerin çıkış tutum puan ortalamaları ($X=84,83$), standart sapmaları ($S=11,20$), baba mesleği esnaf olan öğrencilerin çıkış tutum puan ortalamaları ($X=78,63$), standart sapmaları ($S=10,45$), baba mesleği işçi olan öğrencilerin çıkış tutum puan ortalamaları ($X=68,67$), standart sapmaları ($S=9,09$) olarak bulunmuştur.

Kontrol grubundaki öğrencilerin baba mesleği değişkeni açısından giriş tutum, ön test başarı, son test başarı ve çıkış tutum puan ortalamaları arasında fark ($P>0,05$) düzeyinde anlamlı bulunmamıştır.

4.2.11. Deney Grubundaki Öğrencilerin Kardeş Sayısı Değişkeni Açısından Giriş Tutum, Ön Test Başarı, Son Test Başarı Ve Çıkış Tutum Puan Ortalamaları Arasında Fark Olup Olmadığına İlişkin Bulgular

Tablo:21

Deney Grubundaki Öğrencilerin Kardeş Sayısı Değişkeni Açısından Giriş Tutum Ön Test Başarı Son Test Başarı ve Çıkış Tutum Puan Ortalamaları Standart Sapmaları t Değerleri ve Önemlilik Düzeyleri

		N	Ortalama	Standart Sapma
GİRİŞ TUTUM PUAN	2,00	7	72,14	12,55
	3,00	7	82,86	20,12
	4,00	10	72,30	11,34
	5,00	5	73,40	15,16
	Toplam	29	75,00	14,67
ÖN TEST PUAN	2,00	7	40,00	10,90
	3,00	7	41,07	16,57
	4,00	10	41,75	14,19
	5,00	5	47,00	12,55
	Toplam	29	42,07	13,31
SON TEST PUAN	2,00	7	78,57	16,06
	3,00	7	81,79	11,61
	4,00	10	76,25	16,00
	5,00	5	71,00	21,18
	Toplam	29	77,24	15,60
ÇIKIŞ TUTUM PUAN	2,00	7	83,71	10,80
	3,00	7	91,43	11,67
	4,00	10	82,20	8,63
	5,00	5	81,00	10,17
	Toplam	29	84,59	10,45

		KT	Sd	KO	F	P
GİRİŞ TUTUM PUAN	Gruplar arası	574,986	3	191,662	,879	,465
	Gruplar içi	5451,014	25	218,041		
	Toplam	6026,000	28			
ÖN TEST PUAN	Gruplar arası	159,523	3	53,174	,277	,842
	Gruplar içi	4803,839	25	192,154		
	Toplam	4963,362	28			
SON TEST PUAN	Gruplar arası	361,542	3	120,514	,467	,708
	Gruplar içi	6455,268	25	258,211		
	Toplam	6816,810	28			
ÇIKIŞ TUTUM PUAN	Gruplar arası	454,292	3	151,431	1,456	,251
	Gruplar içi	2600,743	25	104,030		
	Toplam	3055,034	28			

Deney grubundaki öğrencilerin kardeş sayısı değişkeni açısından giriş tutum, ön test başarı, son test başarı ve çıkış tutum puan ortalamaları arasında fark olup olmadığına ilişkin bulgular tablo 21’de verilmiştir. Buna göre, kardeş sayısı iki olan öğrencilerin giriş tutum puan ortalamaları ($X=72,14$), standart sapmaları ($S=12,55$), kardeş sayısı üç olan öğrencilerin giriş tutum puan ortalamaları ($X=82,86$), standart sapmaları ($S=20,12$), kardeş sayısı dört olan öğrencilerin giriş tutum puan ortalamaları ($X=72,30$), standart sapmaları ($S=11,34$), kardeş sayısı beş ve üzeri olan öğrencilerin giriş tutum puan ortalamaları ($X=73,40$), standart sapmaları ($S=15,16$), kardeş sayısı iki olan öğrencilerin ön test başarı puan ortalamaları ($X=40,00$), standart sapmaları ($S=10,90$), kardeş sayısı üç olan öğrencilerin ön test başarı puan ortalamaları ($X=41,07$), standart sapmaları ($S=16,57$), kardeş sayısı dört olan öğrencilerin ön test başarı puan ortalamaları ($X=41,75$), standart sapmaları ($S=14,19$), kardeş sayısı beş ve üzeri olan öğrencilerin ön test başarı puan ortalamaları ($X=47,00$), standart sapmaları ($S=12,55$), kardeş sayısı iki olan öğrencilerin son test başarı puan ortalamaları ($X=78,57$), standart sapmaları ($S=16,06$), kardeş sayısı üç olan öğrencilerin son test başarı puan ortalamaları ($X=81,79$), standart sapmaları ($S=11,61$), kardeş sayısı dört olan öğrencilerin son test başarı puan ortalamaları ($X=76,25$), standart sapmaları ($S=16,00$), kardeş sayısı beş ve üzeri olan öğrencilerin son test başarı puan ortalamaları ($X=71,00$), standart sapmaları ($S=21,18$), kardeş sayısı iki olan öğrencilerin çıkış tutum puan ortalamaları ($X=83,71$), standart sapmaları ($S=10,80$), kardeş sayısı üç olan öğrencilerin çıkış tutum puan ortalamaları ($X=91,43$), standart sapmaları ($S=11,67$), kardeş sayısı dört olan öğrencilerin çıkış tutum puan ortalamaları ($X=82,20$), standart sapmaları ($S=8,63$), kardeş sayısı beş ve üzeri olan öğrencilerin çıkış tutum puan ortalamaları ($X=81,00$), standart sapmaları ($S=10,17$) olarak bulunmuştur.

Deney grubundaki öğrencilerin kardeş sayısı değişkeni açısından giriş tutum, ön test başarı, son test başarı ve çıkış tutum puan ortalamaları arasında fark ($P>0,05$) düzeyinde anlamlı bulunmamıştır.

4.2.12. Kontrol Grubundaki Öğrencilerin Kardeş Sayısı Değişkeni Açısından Giriş Tutum, Ön Test Başarı, Son Test Başarı Ve Çıkış Tutum Puan Ortalamaları Arasında Fark Olup Olmadığına İlişkin Bulgular

Tablo:22

Kontrol Grubundaki Öğrencilerin Kardeş Sayısı Değişkeni Açısından Giriş Tutum Ön Test Başarı Son Test Başarı ve Çıkış Tutum Puan Ortalamaları Standart Sapmaları t Değerleri ve Önemlilik Düzeyleri

		N	Ortalama	Standart Sapma
GİRİŞ TUTUM PUAN	1,00	1	102,00	,
	2,00	4	81,75	13,10
	3,00	8	79,38	6,02
	4,00	7	71,43	9,16
	5,00	9	78,89	16,61
	Toplam	29	78,41	12,58
ÖN TEST PUAN	1,00	1	62,50	,
	2,00	4	46,88	7,47
	3,00	8	40,31	10,97
	4,00	7	36,07	9,34
	5,00	9	45,28	13,89
	Toplam	29	42,50	11,88
SON TEST PUAN	1,00	1	85,00	,
	2,00	4	66,88	13,44
	3,00	8	51,25	11,26
	4,00	7	53,57	12,06
	5,00	9	59,72	15,58
	Toplam	29	57,76	14,41
ÇIKIŞ TUTUM PUAN	1,00	1	105,00	,
	2,00	4	77,50	11,50
	3,00	8	79,88	9,26
	4,00	7	75,71	12,18
	5,00	9	74,89	12,67
	Toplam	29	77,86	12,03

		KT	Sd	KO	F	P
GİRİŞ TUTUM PUAN	Gruplar arası	951,806	4	237,952	1,641	,196
	Gruplar içi	3479,228	24	144,968		
	Toplam	4431,034	28			
ÖN TEST PUAN	Gruplar arası	873,574	4	218,393	1,704	,182
	Gruplar içi	3076,426	24	128,184		
	Toplam	3950,000	28			
SON TEST PUAN	Gruplar arası	1570,853	4	392,713	2,220	,097
	Gruplar içi	4245,957	24	176,915		
	Toplam	5816,810	28			
ÇIKIŞ TUTUM PUAN	Gruplar arası	881,256	4	220,314	1,667	,190
	Gruplar içi	3172,192	24	132,175		
	Toplam	4053,448	28			

Kontrol grubundaki öğrencilerin kardeş sayısı değişkeni açısından giriş tutum, ön test başarı, son test başarı ve çıkış tutum puan ortalamaları arasında fark olup olmadığına ilişkin bulgular tablo 22’de verilmiştir. Buna göre, kardeş sayısı iki olan öğrencilerin giriş tutum puan ortalamaları ($X=81,75$), standart sapmaları ($S=13,10$), kardeş sayısı üç olan öğrencilerin giriş tutum puan ortalamaları ($X=79,83$), standart sapmaları ($S=6,02$), kardeş sayısı dört olan öğrencilerin giriş tutum puan ortalamaları ($X=71,43$), standart sapmaları ($S=9,16$), kardeş sayısı beş ve üzeri olan öğrencilerin giriş tutum puan ortalamaları ($X=78,89$), standart sapmaları ($S=16,61$), kardeş sayısı iki olan öğrencilerin ön test başarı puan ortalamaları ($X=46,88$), standart sapmaları ($S=7,47$), kardeş sayısı üç olan öğrencilerin ön test başarı puan ortalamaları ($X=40,31$), standart sapmaları ($S=10,97$), kardeş sayısı dört olan öğrencilerin ön test başarı puan ortalamaları ($X=36,07$), standart sapmaları ($S=9,34$), kardeş sayısı beş ve üzeri olan öğrencilerin ön test başarı puan ortalamaları ($X=45,28$), standart sapmaları ($S=13,89$), kardeş sayısı iki olan öğrencilerin son test başarı puan ortalamaları ($X=66,88$), standart sapmaları ($S=13,44$), kardeş sayısı üç olan öğrencilerin son test başarı puan ortalamaları ($X=51,25$), standart sapmaları ($S=11,26$), kardeş sayısı dört olan öğrencilerin son test başarı puan ortalamaları ($X=53,57$), standart sapmaları ($S=12,06$), kardeş sayısı beş ve üzeri olan öğrencilerin son test başarı puan ortalamaları ($X=59,72$), standart sapmaları ($S=15,58$), kardeş sayısı iki olan öğrencilerin çıkış tutum puan ortalamaları ($X=77,50$), standart sapmaları ($S=11,50$), kardeş sayısı üç olan öğrencilerin çıkış tutum puan ortalamaları ($X=79,88$), standart sapmaları ($S=9,26$), kardeş sayısı dört olan öğrencilerin çıkış tutum puan ortalamaları ($X=75,71$), standart sapmaları ($S=12,18$), kardeş sayısı beş ve üzeri olan öğrencilerin çıkış tutum puan ortalamaları ($X=74,89$), standart sapmaları ($S=12,67$) olarak bulunmuştur.

Kontrol grubundaki öğrencilerin kardeş sayısı değişkeni açısından giriş tutum, ön test başarı, son test başarı ve çıkış tutum puan ortalamaları arasında fark ($P>0,05$) düzeyinde anlamlı bulunmamıştır.

4.2.13. Deney Grubundaki Öğrencilerin Çalışma Odasına Sahip Olma Değişkeni Açısından Giriş Tutum, Ön Test Başarı, Son Test Başarı Ve Çıkış Tutum Puan Ortalamaları Arasında Fark Olup Olmadığına İlişkin Bulgular

Tablo:23

Deney Grubundaki Öğrencilerin Çalışma Odasına Sahip Olma Değişkeni Açısından Giriş Tutum Ön Test Başarı Son Test Başarı ve Çıkış Tutum Puan Ortalamaları Standart Sapmaları t Değerleri ve Önemlilik Düzeyleri

	Çalışma Odası	N	Ortalama	Standart Sapma
GİRİŞ TUTUM PUAN	var	12	75,00	15,07
	yok	17	75,00	14,85
ÖN TEST PUAN	var	12	44,79	12,59
	yok	17	40,15	13,85
SON TEST PUAN	var	12	76,04	16,80
	yok	17	78,09	15,17
ÇIKIŞ TUTUM PUAN	var	12	82,42	12,29
	yok	17	86,12	9,01

	İki Ortalama Arasındaki Fark		
	t	Sd	P
GİRİŞ TUTUM PUAN	,000	27	1,000
ÖN TEST PUAN	,923	27	,364
SON TEST PUAN	-,342	27	,735
ÇIKIŞ TUTUM PUAN	-,938	27	,357

Deney grubundaki öğrencilerin çalışma odasına sahip olma değişkeni açısından giriş tutum, ön test başarı, son test başarı ve çıkış tutum puan ortalamaları arasında fark olup olmadığına ilişkin bulgular tablo 23'de verilmiştir. Buna göre, evinde çalışma odası olan öğrencilerin giriş tutum puan ortalamaları ($X=75,00$), standart sapmaları ($S=15,07$), evinde çalışma odası olmayan öğrencilerin giriş tutum puan ortalamaları ($X=75,00$), standart sapmaları ($S=14,85$), evinde çalışma odası olan öğrencilerin ön test puan ortalamaları ($X=44,79$), standart sapmaları ($S=12,59$), evinde çalışma odası olmayan öğrencilerin ön test puan ortalamaları ($X=40,15$), standart sapmaları ($S=13,85$), evinde çalışma odası olan öğrencilerin son test puan ortalamaları ($X=76,04$), standart sapmaları ($S=16,80$), evinde çalışma odası olmayan öğrencilerin son test puan

ortalamları ($X=78,09$), standart sapmaları ($S=15,17$), evinde çalışma odası olan öğrencilerin çıkış tutum puan ortalamaları ($X=82,42$), standart sapmaları ($S=12,29$), evinde çalışma odası olmayan öğrencilerin çıkış tutum puan ortalamaları ($X=86,12$), standart sapmaları ($S=9,01$) olarak bulunmuştur.

Deney grubundaki öğrencilerin çalışma odasına sahip olma değişkeni açısından giriş tutum, ön test başarı, son test başarı ve çıkış tutum puan ortalamaları arasında fark ($P>0,05$) düzeyinde anlamlı bulunmamıştır. Deney grubundaki öğrencilerin çalışma odasına sahip olma yada olmama durumları giriş tutum ve çıkış tutum, ön test ve son test puanlarında bir faktör değildir.

4.2.14. Kontrol Grubundaki Öğrencilerin Çalışma Odasına Sahip Olma Değişkeni Açısından Giriş Tutum, Ön Test Başarı, Son Test Başarı Ve Çıkış Tutum Puan Ortalamaları Arasında Fark Olup Olmadığına İlişkin Bulgular

Tablo:24

Kontrol Grubundaki Öğrencilerin Çalışma Odasına Sahip Olma Değişkeni Açısından Giriş Tutum Ön Test Başarı Son Test Başarı ve Çıkış Tutum Puan Ortalamaları Standart Sapmaları t Değerleri ve Önemlilik Düzeyleri

	Çalışma Odası	N	Ortalama	Standart Sapma
GİRİŞ TUTUM PUAN	var	6	83,00	11,37
	yok	23	77,22	12,84
ÖN TEST PUAN	var	6	44,58	13,08
	yok	23	41,96	11,80
SON TEST PUAN	var	6	63,33	19,08
	yok	23	56,30	13,07
ÇIKIŞ TUTUM PUAN	var	6	84,17	14,80
	yok	23	76,22	10,99

	İki Ortalama Arasındaki Fark		
	t	Sd	P
GİRİŞ TUTUM PUAN	1,003	27	,325
ÖN TEST PUAN	,476	27	,638
SON TEST PUAN	1,066	27	,296
ÇIKIŞ TUTUM PUAN	1,471	27	,153

Kontrol grubundaki öğrencilerin çalışma odasına sahip olma değişkeni açısından giriş tutum, ön test başarı, son test başarı ve çıkış tutum puan ortalamaları arasında fark olup olmadığına ilişkin bulgular tablo 24'de Verilmiştir. Buna göre, evinde çalışma odası olan öğrencilerin giriş tutum puan ortalamaları ($X=83,00$), standart sapmaları ($S=11,37$), evinde çalışma odası olmayan öğrencilerin giriş tutum puan ortalamaları ($X=77,22$), standart sapmaları ($S=12,84$), evinde çalışma odası olan öğrencilerin ön test puan ortalamaları ($X=44,58$), standart sapmaları ($S=13,08$), evinde çalışma odası olmayan öğrencilerin ön test puan ortalamaları ($X=41,96$), standart sapmaları ($S=11,80$), evinde çalışma odası olan öğrencilerin son test puan ortalamaları ($X=63,33$), standart sapmaları ($S=19,08$), evinde çalışma odası olmayan öğrencilerin son test puan ortalamaları ($X=56,30$), standart sapmaları ($S=13,07$), evinde çalışma odası olan öğrencilerin çıkış tutum puan ortalamaları ($X=84,17$), standart sapmaları ($S=14,80$), evinde çalışma odası olmayan öğrencilerin çıkış tutum puan ortalamaları ($X=76,22$), standart sapmaları ($S=10,99$) olarak bulunmuştur.

Kontrol grubundaki öğrencilerin çalışma odasına sahip olma değişkeni açısından giriş tutum, ön test başarı, son test başarı ve çıkış tutum puan ortalamaları arasında fark ($P>0,05$) düzeyinde anlamlı bulunmamıştır.

BÖLÜM 5

SONUÇ VE TARTIŞMA

Bu bölümde araştırmada elde edilen verilere ilişkin yapılan istatistiksel çözümlenmeler sonucunda ulaşılan sonuçlara ve bu sonuçlara ait yorumlamalara yer verilmiştir.

Araştırma bulgularına göre;

1. Deney grubundaki öğrencilerin ön test-son test puan ortalamaları arasında fark olup olmadığını belirlemek için yapılan bağımlı gruplarda iki eş arasındaki farkın karşılaştırılması (t-testi) sonucunda farkın $[t_{(28)} = -14,47, P<0,01]$ düzeyinde anlamlı olduğu bulunmuştur. Bu fark deney grubundaki öğrencilerin son test puanları lehine çıkmıştır.

2. Kontrol grubundaki öğrencilerin ön test-son test puan ortalamaları arasında fark olup olmadığını belirlemek için yapılan bağımlı gruplarda iki eş arasındaki farkın karşılaştırılması (t-testi) sonucunda farkın $[t_{(28)} = -8,62, P<0,01]$ düzeyinde anlamlı olduğu bulunmuştur. Bu fark kontrol grubundaki öğrencilerin son test puanları lehine çıkmıştır.

3. Deney ve kontrol grubundaki öğrencilerin ön test puan ortalamaları arasında fark olup olmadığını belirlemek için yapılan bağımsız gruplarda iki ortalamanın karşılaştırılması (t-testi) sonucunda farkın $[t_{(56)} = -0,13, P>0,05]$ düzeyinde anlamlı olmadığı bulunmuştur. Bu durum deney ve kontrol grubundaki öğrencilerin derse başlamadan önce ilgili konuya yönelik bilgi düzeyleri yani hazır bulunuşluk düzeylerinin birbirinden farklı olmadığını göstermektedir. Bir derse başlamadan önce öğrencinin dağarcığında getirdikleri, bildikleri yani bilişsel giriş davranışları başarıda

gözlenen değişimi önemli düzeyde etkilemektedir(Sönmez,1998). Bu bağlamda deney ve kontrol grubundaki öğrencilerin başarılarını etkileyecek önemli bir faktörün ortadan kalkmış olması deneysel işlemin güvenilirliği açısından önemlidir.

4. Deney ve kontrol grubundaki öğrencilerin son test puan ortalamaları arasında fark olup olmadığını belirlemek için yapılan bağımsız gruplarda iki ortalamanın karşılaştırılması (t-testi) sonucunda farkın [$t_{(56)} = 4,93, P<0,01$] düzeyinde anlamlı olduğu bulunmuştur. Bu fark deney grubundaki öğrencilerin lehine çıkmıştır. İşlem öncesinde deney ve kontrol grubundaki öğrencilerin ön test başarı puanları arasında anlamlı bir fark yokken işlem sonrasında deney grubundaki öğrencilerin akademik başarılarında kontrol grubu öğrencilerine nazaran anlamlı bir farklılığın çıkmış olması deney grubuna uygulanan çoklu zeka kuramı esas alınarak hazırlanmış öğretim yönteminin bir etkisi sonucu olduğunu ortaya koyma açısından önemlidir. Tertemiz(2004)'in Çoklu Zeka kuramına göre yapmış olduğu “Taşıtlar ve Trafik” ünitesindeki bulgular araştırmayı destekler niteliktedir. Kaptan ve Korkmaz (200)'in İlköğretim 5. Sınıf düzeyinde Çoklu Zeka Kuramına dayalı fen öğretimi yöntemin kullanarak yapmış olduğu çalışmada Çoklu zeka tabanlı fen etkinliklerinin öğrencilerin başarılarını ve tutumlarını olumlu yönde etkilediklerini gözlemlemişlerdir. Temur (2000) 'in 4. Sınıf öğrencileri üzerinde yaptığı çalışmada Çoklu Zeka Kuramına göre hazırlanan eğitim öğretim etkinliklerinin öğrencilerin matematik başarısına ve bilgilerinin kalıcılığına etkisini incelemiş, bunun sonucunda Çoklu Zekaya göre yapılan etkinliklerin geleneksel yöntemlere göre öğrenilen bilgilerin kalıcılığı üzerinde daha etkili olduğunu gözlemlemiştir. Bu sonuçlar çalışmamızı destekler niteliktedir.

5. Deney grubundaki öğrencilerin giriş tutum-çıkış tutum puan ortalamaları arasında fark olup olmadığını belirlemek için yapılan bağımlı gruplarda iki eş arasındaki farkın karşılaştırılması (t-testi) sonucunda farkın [$t_{(28)} = -4,60, P<0,01$] düzeyinde anlamlı olduğu bulunmuştur. Bu fark deney grubundaki öğrencilerin çıkış tutum puanları lehine çıkmıştır.

6. Kontrol grubundaki öğrencilerin giriş tutum-çıkış tutum puan ortalamaları arasında fark olup olmadığını belirlemek için yapılan bağımlı gruplarda iki eş arasındaki farkın

karşılaştırılması (t-testi) sonucunda farkın [$t_{(28)} = ,33, P>0,05$] düzeyinde anlamlı olmadığı bulunmuştur.

7. Deney ve kontrol grubundaki öğrencilerin giriş tutum puan ortalamaları arasında fark olup olmadığını belirlemek için yapılan bağımsız gruplarda iki ortalamanın karşılaştırılması (t-testi) sonucunda farkın [$t_{(56)} =0,95, P>0,05$] düzeyinde anlamlı olmadığı bulunmuştur. Öğrencilerin herhangi bir derse ilişkin sahip oldukları ruhsal ve sinirsel hazırlık durumları, derse ilişkin öğrenme öğretme sürecinde uyarıcılara vereceği tepki o derse yönelik tutumları olarak tanımlanabilir(Sezer, 2005). Bir öğrenme ünitesine heyecan ve belirgin bir ilgiyle yani olumlu tutumlara sahip olarak giren öğrenciler diğer koşullar eşit kalırsa heyecansız ve açık bir ilgisizlikle giren öğrencilerden hem daha çabuk ve kolay hem de daha yüksek bir düzeyde öğrenebilirler (Bloom,1998). Deney ve kontrol grubundaki öğrencilerin işlem öncesinde sosyal bilgiler dersine yönelik tutumlarının benzer olması başarıyı etkileyecek olan bir faktörün ortadan kalkmış olması anlamına gelmektedir.

8. Deney ve kontrol grubundaki öğrencilerin çıkış tutum puan ortalamaları arasında fark olup olmadığını belirlemek için yapılan bağımsız gruplarda iki ortalamanın karşılaştırılması (t-testi) sonucunda farkın [$t_{(56)} =2,27, P<0,05$] düzeyinde anlamlı olduğu bulunmuştur. Fark deney grubu öğrencilerinin çıkış tutum puanları lehinedir. İşlem öncesinde deney ve kontrol grubundaki öğrencilerin sosyal bilgiler dersine yönelik tutumları arasında anlamlı bir fark yokken işlem sonrasında deney grubundaki öğrencilerin sosyal bilgiler dersine yönelik tutumlarında kontrol grubu öğrencilerine nazaran anlamlı bir farklılığın çıkmış olması deney grubuna uygulanan çoklu zeka kuramı esas alınarak hazırlanmış öğretim yönteminden kaynaklandığı söylenebilir. Kaptan ve Korkmaz (2000) ilköğretim 5. Sınıf düzeyinde 'Çoklu Zeka Kuramı' na dayalı Fen öğretimi yöntemini kullanarak bu yöntemin etkililiğini sınıf ortamında deneyerek bu yöntemin öğrenci başarısı ve tutumunu ortaya koymak amacıyla yaptığı araştırma sonucunda Çoklu Zeka Kuramı tabanlı Fen etkinliklerinin öğrencilerin başarılarını ve tutumlarını olumlu yönde etkilediğini bulgularına ulaşması çalışmayı destekler niteliktedir.

9. Deney ve kontrol grubundaki öğrencilerin giriş tutum, ön test başarı, son test başarı ve çıkış tutum puanlarını etkileyebilecek diğer değişkenler alt problemlerde ifade edildiği şekliyle incelenmiş ve bulgular aşağıda sıralanmıştır:

a. Deney grubundaki Kız ve erkek öğrencilerin giriş tutum puan ortalamaları ve çıkış tutum puan ortalamaları arasındaki fark ($P>0,05$) düzeyinde anlamlı değilken, ön test ve son test puan ortalamaları arasındaki fark ön test ve son test erkek öğrencilerin lehine anlamlı bulunmuştur. Bir başka ifade ile deney grubundaki erkek öğrencilerin işlem süresi öncesindeki ön test başarı puanlarının yüksekliği işlem sonrasında son test başarı puanlarına da benzer şekilde yansımıştır. Bir derse başlamadan önce öğrencinin bilişsel giriş davranışlarının başarıda gözlenen değişimi etkilediği düşünülürse bu durumun kullanılan yöntemden kaynaklanmadığını gösterir.

b. Kontrol grubundaki öğrencilerin cinsiyet değişkeni açısından giriş tutum, ön test başarı, son test başarı ve çıkış tutum puan ortalamaları arasında fark ($P>0,05$) düzeyinde anlamlı bulunmamıştır.

c. Deney grubundaki öğrencilerin giriş tutum puan ortalamaları, ön test başarı puan ortalamaları ve son test başarı puan ortalamalarında sosyo ekonomik düzeyin bir faktör olmadığı bulunmuştur. Ancak deney grubundaki öğrencilerin çıkış tutum puan ortalamalarında sosyo ekonomik düzeyin bir faktör olduğu bulunmuştur. Sosyo ekonomik düzeyi yüksek olan öğrencilerin çıkış tutum puan ortalamaları sosyo ekonomik düzeyi düşük ve orta olan öğrencilerin çıkış tutum puan ortalamalarından $P<0,05$ düzeyinde farklıdır. Deney grubundaki öğrencilerin işlem öncesinde sosyo-ekonomik düzeyleri tutum ve başarı puan ortalamalarını etkilemezken işlem sonrasında sosyo-ekonomik düzeyi yüksek olan öğrencilerin tutum ve başarılarının yüksek olması önemlidir. Öğrencilerin ailesini yaşantısı ve ekonomik düzeyinin öğrenmede bir faktör olduğunu göstermektedir. Kontrol grubundaki öğrenciler için sosyo ekonomik düzeyin aynı durumlar için bir faktör olmaması, sosyo ekonomik düzeyi yüksek olan ailelerin çocuklarının Çoklu Zeka Kuramını esas alarak yapılan uygulamalara daha olumlu cevap verdikleri anlamına gelmektedir.

d. Kontrol grubundaki öğrencilerin sosyo ekonomik düzey değişkeni açısından giriş tutum, ön test başarı, son test başarı ve çıkış tutum puan ortalamaları arasında fark olup olmadığını belirlemek için ANOVA testi yapılmıştır. Buna göre kontrol grubundaki öğrencilerin giriş tutum puan ortalamaları, ön test başarı puan ortalamaları, son test başarı puan ortalamaları ve çıkış tutum puan ortalamalarında sosyo ekonomik düzeyin bir faktör olmadığı bulunmuştur ($P>0,05$).

e. Deney grubundaki öğrencilerin anne eğitim düzeyi değişkeni açısından giriş tutum, ön test başarı, son test başarı ve çıkış tutum puan ortalamaları arasında fark olup olmadığını belirlemek için ANOVA testi yapılmıştır. Buna göre deney grubundaki öğrencilerin ön test başarı puan ortalamaları, son test başarı puan ortalamaları ve çıkış tutum puan ortalamalarında anne eğitim düzeyinin bir faktör olmadığı bulunmuştur. Ancak deney grubundaki öğrencilerin giriş tutum puan ortalamalarında anne eğitim düzeyinin bir faktör olduğu bulunmuştur. Annesi ilkököl mezunu olan öğrencilerin giriş tutum puan ortalamaları annesi okur yazar olmayan ve okur yazar olan öğrencilerin giriş tutum puan ortalamalarından $P<0,05$ düzeyinde farklıdır. Bir başka ifade ile anne eğitim düzeyi öğrenci davranış ve tutumları üzerinde etkili olduğu söylenebilir.

f. Kontrol grubundaki öğrencilerin anne eğitim düzeyi değişkeni açısından giriş tutum, ön test başarı, son test başarı ve çıkış tutum puan ortalamaları arasındaki fark $P>0,05$ düzeyinde önemli değildir. Ancak tablo incelendiğinde anne eğitim düzeyi yüksek olan öğrencilerin giriş tutum, ön test başarı, son test başarı ve çıkış tutum puan ortalamaları yüksek olmasına rağmen istatistiksel olarak bir anlam ifade etmemektedir. Anne eğitim düzeyi yüksek olan öğrencilerin tutum ve davranışlarının üzerinde etkili olması aile eğitimin önemli olduğu anlamına gelmektedir.

g. Deney grubundaki öğrencilerin baba eğitim düzeyi değişkeni açısından giriş tutum, ön test başarı, son test başarı ve çıkış tutum puan ortalamaları arasında fark ($P>0,05$) düzeyinde anlamlı bulunmamıştır. Öğrencilerin Çoklu zeka uygulamalarına katılması, tutum ve başarısının değişmesinde baba eğitim düzeyi açısından anlam ifade etmemektedir.

h. Kontrol grubundaki öğrencilerin baba eğitim düzeyi değişkeni açısından giriş tutum, ön test başarı, son test başarı ve çıkış tutum puan ortalamaları arasında fark ($P>0,05$) düzeyinde anlamlı bulunmamıştır.

ı. Deney grubundaki öğrencilerin baba mesleği değişkeni açısından giriş tutum, ön test başarı, son test başarı ve çıkış tutum puan ortalamaları arasında fark ($P>0,05$) düzeyinde anlamlı bulunmamıştır. Baba mesleği giriş tutumlarında, ön test başarı, son test başarı ve çıkış tutumlarında bir faktör değildir.

k. Kontrol grubundaki öğrencilerin baba mesleği değişkeni açısından giriş tutum, ön test başarı, son test başarı ve çıkış tutum puan ortalamaları arasında fark ($P>0,05$) düzeyinde anlamlı bulunmamıştır.

l. Deney grubundaki öğrencilerin kardeş sayısı değişkeni açısından giriş tutum, ön test başarı, son test başarı ve çıkış tutum puan ortalamaları arasında fark ($P>0,05$) düzeyinde anlamlı bulunmamıştır.

m. Kontrol grubundaki öğrencilerin kardeş sayısı değişkeni açısından giriş tutum, ön test başarı, son test başarı ve çıkış tutum puan ortalamaları arasında fark ($P>0,05$) düzeyinde anlamlı bulunmamıştır.

n. Deney grubundaki öğrencilerin çalışma odasına sahip olma değişkeni açısından giriş tutum, ön test başarı, son test başarı ve çıkış tutum puan ortalamaları arasında fark ($P>0,05$) düzeyinde anlamlı bulunmamıştır. Deney grubundaki öğrencilerin çalışma odasına sahip olma ya da olmama durumları giriş tutum ve çıkış tutum, ön test ve son test puanlarında bir faktör değildir.

p. Kontrol grubundaki öğrencilerin çalışma odasına sahip olma değişkeni açısından giriş tutum, ön test başarı, son test başarı ve çıkış tutum puan ortalamaları arasında fark ($P>0,05$) düzeyinde anlamlı bulunmamıştır.

ÖNERİLER

Araştırma sırasında yapılan gözlemler ve bulgulara dayanılarak aşağıdaki öneriler getirilmiştir.

1. Sosyal Bilgiler öğretimi çoğu zaman öğretmen merkezli gerçekleştirilmektedir. En çok kullanılan öğretim yöntemi düz anlatımdır. Öğrencilerin tamamının dersi dinlemesinin mümkün olmadığı bir öğrenme ortamında bütün öğrencileri aynı değerlendirmek yanlış olabilir. Bunun için bütün öğrencileri öğrenme ortamına katacak etkinliklerin düzenlenmesi ilgi ve motivasyonu sağlayacak materyallerin kullanılması öğrencilere eğlenerek öğretimin yapılması başarılarını artıracaktır.

2. Ders konularının işlenmesi esnasında öğrencilerin bilgi, beceri, ve tutumları göz önünde bulundurulmalıdır.

3. Sosyal Bilgiler ders programı her açıdan ele alınıp ülke ve toplum yapısına uygun olarak dünya eğitim standartlarını yakalayabilecek şekilde yeniden gözden geçirilmelidir.

4. Son yıllarda ortaya çıkan Çoklu Zeka yaklaşımı ile ilgili hem yükseköğretimde öğretmen yetiştiren fakültelerde hem de Milli Eğitim bünyesinde öğretmenler ve öğretmen adayları yetiştirilmeli ve bilgilendirilmelidir.

5. Öğrencilerin ders kaynağı olarak kullandığı en etkili kaynak ders kitabıdır. Ders kitapları öğrenciler için ilgi çekici hale getirilmeli özellikle coğrafya konuları resim, kavram haritaları, diyagram ve grafiklerle desteklenmelidir.

6. Değerlendirmede geleneksel yöntemden kurtulmalıdır. Değerlendirme ölçütlerinde eşleştirme, doğru yanlış, grafik okuma, harita okuma, düşüncelerini ifade edebilme, yargıya varma, sebep sonuç ilişkisi kurabilme gibi çoklu ölçütler kullanılmalıdır.

7. Öğretmen değerlendirmede sadece öğrenme ürününü değil aynı zamanda öğrenme sürecini de değerlendirmelidir. Öğrencinin değerlendirilmesinde sadece ölçmelerde

alınan sonuçlar değil öğrencinin öğrenme ortamlarındaki davranışları, gelişimi, sergilediği etkinlikler de genel değerlendirmeye katılmalıdır.

8. Sosyal Bilgiler dersi öğrencilerin de katılımıyla fotoğraf, resim, poster, maketler, sunular ile desteklenmeli ayrıca öğrenciler bunları etkinlikler içerisinde aile ve çevresiyle paylaşarak sergileyebilmelidir.

9. Ders kitapları değişik etkinliklerin sunulduğu çalışma kâğıtları veya çalışma defterleri ile desteklenmelidir.

10. Öğretmenler Sosyal Bilgiler konularını işlerken tüm zeka alanlarına hitap edecek öğretim yöntem ve tekniklerini geliştirerek öğretimde kullanmalıdır.

11. Farklı disiplinlerin birleştirilmesi sonucu oluşturulan Sosyal Bilgiler dersinin ilköğretim okullarındaki ders saati artırılmalıdır.

12. Okullarda Sosyal Bilgiler laboratuvarları veya derslikleri oluşturulabilir.

KAYNAKLAR

- Aşçı, Z. , Demircioğlu, H. (2002). *Çoklu Zeka Teorisine Göre Geliştirilen Ekoloji Ünitelerinin, 9. Sınıf Öğrencilerinin Ekoloji Başarısına Ve Tutumlarına Olan Etkileri*. ODTÜ, Eğitim Fakültesi, Ankara.
- [Akamca, G.;](#) [Hamurcu, H.](#)(2005). Çoklu Zeka Kuramı Tabanlı Öğretimin Öğrencilerin Fen Başarısı, Tutumları ve Hatırda Tutma Üzerindeki Etkileri [Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi](#); 2005,(28):178-187 Ankara
- Ayaydın, A.(2002). *İlköğretim Okullarındaki Sanat Eğitiminde Çoklu Zeka Kuramının Uygulanması* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi) Ankara.
- Başbay, A. (2000). *Çoklu Zeka kuramına Göre Eğitim Programları ve Sınıf İçi Etkinliklerin İncelenmesi*, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Ankara.
- Baymur, F.(1984). *Genel Psikoloji*. İnkılâp Yayınları, No:95, 11. Baskı, İstanbul.
- Bümen, T.N. (2004). *Okulda Çoklu Zeka Kuramı*. Pegem A Yayınları, Ankara.
- Büyükkaragöz, S.(1997). *Program Geliştirme*. Kuzucular Ofset, 2. Baskı, Konya.
- Çakır, İ. (2005). Eğitimde Yeni Bir Yaklaşım: Çoklu Zeka Kuramı. *Eğitim Bilim Dergisi*, 7(76): 7 -11.
- Demircioğlu, H. , Güneysu, S. , (2000). Eğitimde Yeni Hedefler Ve Çoklu Zekâ Yaklaşımı. *Çocuk Gelişimi Ve Eğitimi Dergisi*, 1(2), 47–50.
- Demirel, Ö., Şahinel, S. (1999). Çoklu Zeka Kuramı ve Düşünme Becerileri İle İlköğretim 4. Sınıf Türkçe Dersinde Tümlleşik Dil Becerilerinin Geliştirilmesi. *Dil Dergisi*, (80), 31.

- Durmaz, H, Özyıldırım, H.(2005). Fen Bilgisi ve Sınıf Öğretmenliği Öğrencilerinin Kimya Dersine Karşı Tutumları ve Çoklu Zeka Alanları ile Kimya ve Türkçe Derslerindeki Başarıları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. [Gazi Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi](#), 2005,6(1):67-76
- Ekici, G.(2003). Çoklu Zeka Kuramına Dayalı Biyoloji Öğretiminin Analizi. *Çağdaş Eğitim Dergisi*, Temmuz- Ağustos 2003,28 (300):27- 36.
- Erden, M. (1998). *Eğitimde Program Değerlendirme*. Anı Yayıncılık, Ankara.
- Gardner, H. (1993). *Zihin Çerçevesleri Çoklu Zeka Kuramı*. Kılıç, E.(Çev),(2004),.Alfa Yayınları, 2. Baskı, Ankara.
- Gürkan, T., Gökçe, E.(2000). İlköğretim Öğrencilerinin Fen Bilgisi Dersine Yönelik Tutumları. *Hacettepe Üniversitesi 4. Fen Bilimleri Eğitimi Kongresi, Bildiriler Kitabı*.
- İflazoğlu, A. (2003). “Çoklu Zeka Kuramı Destekli Kubaşık Öğrenme Yönteminin İlköğretim 5. Sınıf Öğrencilerinin Fen Bilgisi Dersindeki Akademik Başarı Ve Tutumlarına Etkisi”. Çukurova Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü. (Yayınlanmamış Doktora Tezi.).
- Kalyoncu, M., Arslan, B., Homalı, N., Usta, İ., Uzun, E., Gültepe, E., Soydaş, İ., Terzi, H., Nur, E., Gayretli,Ö. (1999). *İlköğretim Sosyal Bilgiler Öğretmen Kılavuz Kitabı 6*, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara.
- Korkmaz, H. (2000). Çoklu Zeka Kuramı Tabanlı Fen Öğretiminin Öğrenci Başarısına Ve Tutumuna Etkisi, *IV. Fen Bilimleri Eğitimi Kongresi 2000*, Bildiriler, Ankara. Milli Eğitim Basımevi.
- Koroğlu, H., Yeşildere S., Günhan B.C.(2003) *İlköğretim 6. Sınıfta Ölçüler Konusunun Öğretiminde Çoklu Zeka Kuramına Göre Matematik Öğretimi*.

- Mamur, N. (2004). *Çok Alanlı Sanat Eğitiminde Ölçümleme ve Değerlendirme Yaklaşımları: Bolu ili Örneği*. İlköğretim-Online, 3(2), 1-18, [Online]: <http://ilkogretim-online.org.tr>, (11.03.2006)
- Mangır, M.(2005). Çoklu Zeka Alanlarının Belirlenmesinde Eğitim Sürecine Etkisi. *Milli Eğitim Bakanlığı Eğitim Dergisi*,5 (59):ss.52-58.
- MEB.(2005). *İlköğretim Sosyal Bilgiler Dersi 6-7 Sınıflar Öğretim Programı Ve Kılavuzu (Taslak Basım)*, MEB Yayınları, Ankara.
- Memişoğlu, H. (2004). İlköğretim Okullarında Sosyal Bilgiler Dersi Coğrafya Konularının Öğretiminde Programlandırılmış Öğretimin Erişiyeye Ve Kalıcılığa Etkisi. *Eğitim Araştırmaları Dergisi*, (16): 128-137
- ÖZDENER, N., ÖZÇOBAN, T(2004). Bilgisayar Eğitiminde Çoklu Zeka Kuramına Göre Proje Tabanlı Öğrenme Modelinin Öğrenci Başarısı Üzerine Etkisi [Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri](#), 2004,4(1):147-170
- Özkal, N. (2002). İlköğretim Sosyal Bilgiler Dersine Yönelik Tutum Ölçeğinin Geliştirilmesi. *Eğitim Ve Bilim Dergisi*, 27(124): 52-55
- Saban, A. (2005). *Çoklu Zeka Teorisi Ve Öğretimi*. Nobel Yayın Dağıtım, Ankara
- Seber, G. (2001). *Çoklu Zeka Alanlarında Kendini Değerlendirme Ölçeğinin Geliştirilmesi* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi) Ankara Üniversitesi. Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara
- Selçuk, Z., Kayılı,H., Okut, L.(2004). *Çoklu Zeka Uygulamaları*. Nobel Yayıncılık, 4.Baskı, İstanbul
- Senemoğlu, N. (1997). *Gelişim Öğrenme Ve Öğretme: Kuramdan Uygulamaya*. Spot Yayıncılık, Ankara

Sezer, A.(2005). Hayat Bilgisi Ve Sosyal Bilgiler Öğretimi. *Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler Öğretim teknolojileri ve Materyalleri*, Tanrıoğen, A.(Ed), Lisans Yayınları, İstanbul, s.215.

Sönmez, V.(1997). *Sosyal Bilgiler Öğretmen Kılavuzu*. Anı Yayıncılık. Ankara.

Tanrıverdi, S., Turgut, T. (2003). *İlköğretim Sosyal Bilgiler 6 Ders Kitabı*, Koza Yayın Dağıtım, Ankara.

Tarman, S. (2000). Çoklu Zeka Kuramı Howard Gardner İle Söyleşi. *Yaşadıkça Eğitim Dergisi*, 65:10 -14,(www.muzykegitimcileri.net), (17.02.2006)

Temur, Ö.D., (2000).*Çoklu Zeka Kuramına Göre Hazırlanan Öğretim Etkinliklerinin 4. Sınıf Öğrencilerinin Matematik Erişilerine Ve Öğrenilen Bilgilerin Kalıcılığına Etkisi*. (Yayınlanmamı Yüksek Lisans Tezi), Gazi Üniversitesi, Ankara

Tertemiz, N. Çoklu Zeka Kuramına Göre Bütünleştirilmiş Etkinliklerin Öğrenci Başarısı Üzerindeki Etkisi. *Eğitim Ve Bilim Dergisi*, 29(34):1-10

Tuğrul, B, Duran, E.(003. *Her Çocuk Başarılı Olmak İçin Bir Şansa Sahiptir:Zekanın Çok Boyutluluğu Çoklu Zeka Kuramı*. Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi, 2003,(24):224-233

Tunçdemir İ.(2004).Çok Sesli Müzikte Üstün Bir Yetenek:Fazıl Say 2 *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi* ISSN: 1303-5134, www.insanbilimleri.com (11.03.2006)

Toker, F., ve Ark.(1968). Zeka Kuramları.MEB talim Terbiye Dairesi Araştırma ve Değerlendirme Bürosu, Ankara

Venç, E.(2005) Sosyal Bilgiler Öğretimine Dair Sorunlar Ve Çözüm Önerileri. *Milli Eğitim Bakanlığı Eğitim Dergisi*,5(59):ss.59-62.

Vural, B. (2004). *Öğrenci Merkezli Eğitim ve Çoklu Zekâ*. Hayat Yayıncılık, İstanbul.

Yavuz, K.E.(2001). *Eğitim-Öğretimde Çoklu Zekâ Teorisi Ve Uygulamaları*. Özel Cebeli Okulları Eğitim Dizisi-1

YILMAZ, G., FER, S.(2003). Öğretim Etkinliklerine İlişkin Öğrencilerin Görüşleri ve Başarıları.*Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi*, 2003,(25):235-245

YARARLANILAN İNTERNET ADRESLERİ

www.meb.gov.tr

www.okulrehberlik.com/zeka.htm

www.cokluzeka.com

ilkogretim-online.org/tr/vol3saypdf

www.geocities.com/marufbecenel/cokluzeka

www.esentepe.k12.tr/cokluzeka

www.odevsitesi.com/odevler

www.oncecocuklar.com/egitim/cokluzeka

www.cokluzeka.egitim.com

www.matder.org.tr/bilim/bterdczkgb

www.dersimiz.com/eyazim

www.muzykegitimcileri.net/bilimsel

www.egitimbilim.com/makaleler

www.ulakbim.gov.tr

www.ttkb.meb.gov.tr

www.cografya.biz/dl-showol

www.duygusalzeka.com

www.enocta.com.tr/makaleler

www.fedu.metu.edu.tr

www.humanresourcefocus.com/makaleler

www.cu.edu.tr

EK 1: DERS PLANLARI**DERS PLANI**

BÖLÜM I:

06/02/2006.....10/02/2006

Dersin adı	Sosyal Bilgiler
Sınıf	6 / A
Ünitenin Adı/No	TÜRKİYE'MİZ / 5
Konu	Yurdumuzda Nüfus: Genel Nüfus Sayımları, Yararları, Nüfusun Genel Dağılışı.
Önerilen Süre	40+40 +40 dk

BÖLÜM II:

Öğrenci Kazanımları/ Hedef ve Davranışlar	1. "Türkiye'miz" ünitesinde geçen kavramların anlam bilgisi. 2. Genel nüfus sayımı bilgisi. 3. Genel nüfus sayımının sağladığı yararların farkında oluş. 4. Yurdumuzda nüfusun genel dağılışı bilgisi. 5. Yurdumuzda nüfus dağılışını gösteren haritayı okuyabilme.	
Ünite Kavramları ve Sembolleri/ Davranış Örüntüsü	Nüfus, Nüfus sayımı, Nüfus yoğunluğu, Nüfus artışı	
Güvenlik Önlemleri (Varsa)		
Öğretme-Öğrenme-Yöntem ve Teknikleri	Soru-cevap, gözlem, tartışma, anlatım, örnekleme, gösteri	
Kullanılan Eğitim Teknolojileri-Araç, Gereçler ve Kaynakça	Ders kitabı, hazırlık kaynakları, harita, tepegöz, örnekleme, çalışma yaprakları	
Kullanılan Eğitim Teknolojileri-Araç, Gereçler	Resimler, fotoğraflar, tepegöz, projeksiyon, slaytlar	
Öğrenme Öğretme Etkinlikleri	Sözel Dilsel	Nüfus sayımları neden yapılır? Nüfus sayımı yapıldığını gördünüz mü? Sorusu ile kısa bir ön hazırlık araştırması yapılacaktır.
	Doğacı	Nüfusun dağılışı üzerinde doğanın(Dağlar, denizler, göller vb) ne gibi etkisi vardır? Ülkemizde doğanın nüfus dağılışına etkisi nasıl olmuştur? Sorularına cevap aranır.
	Sosyal Kişiler Arası	Nüfus artışının sonuçlarını tartışabilme düşüncelerini arkadaşlarının bulunduğu ortamda aktarma.
	Mantıksal Matematiksel	İlk nüfus sayımının ne zaman yapıldığı, son nüfus sayımının ne zaman yapıldığı, ülkemizde nüfus sayımlarının kaç yılda bir yapıldığı, ülkemizin nüfusunun son sayımlara göre ne kadar olduğu, nüfus yoğunluğunun nasıl hesaplandığı sorularına öğrencilerle birlikte cevap aranacak.Bölgelerimizin nüfus yoğunluklarına göre en fazla olandan en az olana sıralaması yapılacak.
	İçsel Bireysel	Nüfusun hangi alanlarda daha çok hangi alanlarda daha az olabileceği öğrencilere hayal ettirilecek.
	Görsel Uzaysal	1927–2000 arasında yapılan nüfus sayımları sonuçları ders kitaplarındaki grafiklerden yorumlamaları istenecek. Kitaptaki nüfusun dağılışını gösteren harita yorumlanarak sık ve seyrek nüfuslu yerler öğrencilere buldurulacak. Öğrencilerden çalışma yapraklarında verilen Türkiye haritasında sık nüfuslu ve seyrek nüfuslu terleri farklı renklere boyamaları istenecek.
	Müziksel Ritmik	Şehir bulmaca oyununda arkadaşlarının şehri bulmaya yaklaştığında ve uzaklaştığında ritmik sesler çıkarma
	Bedensel Kinestetik	Düşüncelerini jest ve mimik hareketlerini kullanarak ifade etme.

Özet	<p>Nüfus sayımı nüfusun genel özelliklerini belirlemek için yapılır. Çünkü;</p> <p>1-Ülkeyi yaşatıp geliştiren insandır, 2-Ülkenin askeri ve siyasi gücü insana dayanır.</p> <p>Ülkemizde ilk nüfus sayımı 1927 yılında yapıldı. 2. si ise 1935 yılında. 1990 yılına kadar beş yılda bir nüfus sayımı yapılırdı. Bu tarihten itibaren on yılda bir yapılma kararı alındı. Ancak 1997 yılında ülkenin ihtiyaçları nedeniyle bir ara sayım yapıldı. 2000 yılında ise sizinde hatırlayacağımız gibi bir nüfus sayımı daha yapıldı.</p> <p>Nüfus sayımları ile nüfusumuzun;</p> <p>1-İnsan sayısı, 3-Nüfus yoğunluğu, 5-Yaş ve cinsiyet durumu, 2-Öğrenim durumu, 4-medeni durum, 6-Çalışma durumu, 7-Okur-yazar durumu</p> <p>gibi özellikleri belirlenir. Devlet de bu özelliklere göre ihtiyaçları belirler ve tedbirler alır.</p> <p>Ülkemizde nüfus dağılışı, bölgelere göre değişkendir. Genellikle yoğunluk ekim-dikime, ulaşımaya elverişli yerler ile madencilik, ticaret, turizm ve sanayinin geliştiği yerlerde olur.</p> <p>En yoğun nüfuslu bölgemiz Marmara bölgesidir. Çünkü burada sanayi, ulaşım, ticaret, turizm, tarım ve hizmet etkinlikleri daha çok gelişmiştir.</p> <p>Ege, Akdeniz ve Karadeniz bölgelerinde ise kıyılarda nüfus yoğunlaşırken iç kesimler yer şekilleri, iklim ve ekonomik faktörler gibi nedenlerle seyrekleşir. Karadeniz bölgesinde yerleşmeler bölgenin yer şekilleri nedeni ile dağınıktır.</p> <p>Alanına göre en seyrek nüfuslu bölge Doğu Anadolu bölgesidir.</p> <p>Konular öğrenci katılımlı olarak VCD izlenmesi, tepegözde haritalar yansıtılarak uygulamalı olarak, tartışma, soru cevap şeklinde, hazırlanan çalışma kağıtları üzerinde birlikte çalışılarak, dikkat dağılması sırasında güncel olaylarla ve fıkralarla motivasyon sağlanarak değerlendirilecek.</p>
✓	

BÖLÜM III

<p>Ölçme-Değerlendirme: Bilgi</p> <p>Kavrama</p> <p>Uygulama</p> <p>Analiz</p> <p>Sentez</p> <p>Değerlendirme</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Nüfus nedir? • Nüfus sayımları ile nüfusun hangi özellikleri belirlenir? • Sık nüfuslu alanları seyrek nüfuslu alanları harita üzerinde gösterme • Bölgelerin nüfus dağılışıını karşılaştırm • Siz hangi bölgede yaşamak isterdiniz ? Neden • Diğer bildiğiniz ülkelerle birlikte ülkemizin nüfus özelliklerine bakarak ne ülkemizin nüfusu hakkında ne düşünüyorsunuz*
Dersin Diğer Derslerle İlişkisi	Nüfus yoğunluğunu hesaplamada Matematik dersinden faydalanma

BÖLÜM IV

<p>Planın Uygulanmasına İlişkin Açıklamalar</p>	
---	--

İsa KARAKOÇ
Sosyal Bilgiler Öğretmeni

Uygundur
Okul Müdürü

DERS PLANI

BÖLÜM I:

13/02/2006.....17/02/2006

Dersin adı	Sosyal Bilgiler
Sınıf	6 / A
Ünitenin Adı/No	TÜRKİYE MİZ / 5
Konu	Kırsal Yerleşmelerden Kentlere Göçün Neden ve Sonuçları. Yurdumuzda Nüfus Artışı Neden ve Sonuçları.
Önerilen Süre	40+40 +40 dk

BÖLÜM II:

Öğrenci Kazanımları/ Hedef ve Davranışlar	1. Kırsal yerleşim yerlerinden kentlere göçün nedenleri bilgisi. 2. Kırsal yerleşim yerlerinden kentlere göçün sonuçlarını kavrayabilme. 3. Kent yaşamına uyum kurallarının farkında oluş. 4. Yurdumuzdaki nüfus artışının nedenleri bilgisi. 5. Yurdumuzdaki nüfus artışının sonuçlarını açıklayabilme. 6. Aile plânlamasının önemini kavrayabilme. 7. Yurdumuzdaki nüfus kaybının nedenleri bilgisi. 8. Yurdumuzdaki nüfus kaybının sonuçlarını açıklayabilme.	
Ünite Kavramları ve Sembolleri/ Davranış Örüntüsü	Göç, Nüfus Artışı	
Güvenlik Önlemleri (Varsa)		
Öğretme-Öğrenme-Yöntem ve Teknikleri	Soru-cevap, gözlem, tartışma, anlatım, örnekleme, gösteri	
Kullanılan Eğitim Teknolojileri-Araç, Gereçler ve Kaynakça	Ders kitabı, hazırlık kaynakları, harita, tepegöz, örnekleme, çalışma yaprakları	
Kullanılan Eğitim Teknolojileri-Araç, Gereçler	Resimler, fotoğraflar, tepegöz, projeksiyon, slaytlar	
Öğrenme Etkinlikleri	Sözel Dilsel	Sizce insanlar neden kentlere göç etmektedir? Nüfusun aşırı artışı nasıl sorunlar çıkarabilir? Sorusu ile kısa bir ön hazırlık araştırması yapılacaktır.
	Doğacı	İnsanların göç etmesinde doğanın ne gibi etkisinden söz edilebilir. Hangi doğal şartlar insanları göçe zorlar.
	Sosyal Kişiler Arası	Göç olayının sebep ve sonuçlarını tartışabilme düşüncelerini arkadaşlarının bulunduğu ortamda aktarma.
	Mantıksal Matematiksel	En fazla göç veren illeri ile en fazla göç alan illeri sıralayabilme
	İçsel Bireysel	Siz olsaydınız nereye yerleşmeyi düşünürdünüz? Neden
	Görsel Uzaysal	Öğrencilerden çalışma yapraklarında verilen Türkiye haritasında en fazla göç alan yerleri ve en fazla göç veren yerleri farklı renklere boyamaları istenecek. en fazla göç alan yerleri ve en fazla göç veren yerleri harita üzerinde gösterme.
	Müziksel Ritmik	Şehir bulmaca oyununda arkadaşlarının şehri bulmaya yaklaştığında ve uzaklaştığında ritmik sesler çıkarma
	Bedensel Kinestetik	Düşüncelerini jest ve mimik hareketlerini kullanarak ifade etme.

Özet	<p>Göç: İnsanların doğdukları yerlerden başka yerlere, sürekli veya geçici olarak taşınmasına göç denir.</p> <p>1-İç Göç: Ülke içindeki göçtür. Ülkenin toplam nüfus miktarını değiştirmez. Türkiye’de iç göç köyden-kente doğru olmaktadır. Başlıca sebepleri: a-Kırsal alanda nüfusun hızla artması ve tarım alanlarının azalması, b-Makineleşme ile beraber insan gücüne duyulan gereksinimin azalması, c-İş imkanının kırsal alanda az olması, d-Eğitim, sağlık gibi hizmetlerin köylerde yetersiz olması, e-Kentlerde iş imkanının fazla olması, f-İklim ve yer şekillerinin olumsuz etkileri.</p> <p>Göçün başlıca sonuçları: a-Nüfus dağılışı dengesizleşir, b-ekonomik yatırımlar dengesiz olur, c-Düzensiz kentleşme olur, d-kentlerde konut sıkıntısı ortaya çıkar, e-Kentlerde işsizlik artar, f-Yol, su, elektrik, eğitim gibi hizmetler yetersiz kalır.</p> <p>2-Dış Göç: Bir ülkeden başka ülkelere yapılan göçtür. Ülkenin genel nüfusunu artırır veya azaltır. Dış göçün başlıca nedenleri: a-Ekonomik nedenler, b-Doğal afetler, c-Savaşlar, d-Etnik nedenler, e-Sınırların değişimi ve yapılan anlaşmalar gereği nüfus değişimi.</p> <p>Türkiye’den dışarıya göçün başlıca sonuçları: a-Ülke turizmi gelişmiştir, b-Ticaret gelişmiştir, c-İşsizlik azalmıştır, d-Ülkemize döviz kazandırmaktadır.</p> <p>Nüfus artışı: Doğumların ölümlerden fazla olması sonucu insan sayısındaki artışıdır.</p> <p>Sebepleri: 1-Doğumlar, 2-Ölümler, 3-Göç gibi etkenlerdir.</p> <p>Nüfus artışının sonuçları: 1-İşsizlik artar, 2-Ülke kalkınması yavaşlar, 3-Gelir dağılımında dengesizlik yaratır, 4-Göç artar, 5-Doğal kaynakların tüketimi hızlanır.</p> <p>.</p> <p>Konular öğrenci katılımı olarak VCD izlenmesi, tepegözde haritalar yansıtılarak uygulamalı olarak, tartışma, soru cevap şeklinde, hazırlanan çalışma kağıtları üzerinde birlikte çalışılarak, dikkat dağılıması sırasında güncel olaylarla ve fıkralarla motivasyon sağlanarak değerlendirilecek.</p>
✓	

BÖLÜM III

<p>Ölçme-Değerlendirme: Bilgi</p> <p>Kavrama</p> <p>Uygulama</p> <p>Analiz</p> <p>Sentez</p> <p>Değerlendirme</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Göç nedir? • Nüfus sayımları ile nüfusun hangi özellikleri belirlenir? • En fazla göç veren yerleri harita üzerinde gösterme • Göç alan bölgeler ile göç veren bölgeleri karşılaştırmın • Siz nereye göç etmek isterdiniz? Neden • Ülkemizde en fazla göç hangi bölgeye yapılmaktadır? • Ülkemizden hangi ülkelere dış göç daha fazla yapılmaktadır.
Dersin Diğer Derslerle İlişkisi	

BÖLÜM IV

Planın Uygulanmasına İlişkin Açıklamalar	
--	--

İsa KARAKOÇ
Sosyal Bilgiler Öğretmeni

Uygundur
Okul Müdürü

DERS PLANI

BÖLÜM I:

20/02/2006.....24/02/2006

Dersin adı	Sosyal Bilgiler
Sınıf	6 / A
Ünitenin Adı/No	TÜRKİYE MİZ / 5
Konu	Yurdumuzda Yerleşme
Önerilen Süre	40+40 +40 dk

BÖLÜM II:

Öğrenci Kazanımları/ Hedef ve Davranışlar	<ol style="list-style-type: none"> 1. Yurdumuzdaki yerleşim yerleriyle ilgili sınıflamalar bilgisi. 2. Yurdumuzdaki yerleşim yerleriyle ilgili sorunlar bilgisi. 3. Yurdumuzdaki yerleşim yerleriyle ilgili sorunların giderilmesinin önemini kavrayabilme. 4. Yurdumuzdaki yerleşim yerleriyle ilgili sorunlara çözüm önerilerinde bulunabilme. 	
Ünite Kavramları ve Sembolleri/ Davranış Örüntüsü	Yerleşme, Kırsal Yerleşme, Kentsel Yerleşme	
Güvenlik Önlemleri (Varsa)		
Öğretme-Öğrenme-Yöntem ve Teknikleri	Soru-cevap, gözlem, tartışma, anlatım, örnekleme	
Kullanılan Eğitim Teknolojileri- Araç, Gereçler ve Kaynakça	Ders kitabı, hazırlık kaynakları, harita, tepegöz, örnekleme...	
Kullanılan Eğitim Teknolojileri-Araç, Gereçler	Resimler, fotoğraflar, tepegöz, projeksiyon, slaytlar	
Öğrenme Öğretme Etkinlikleri	Sözel Dilsel	Üzerinde yaşadığını yerleşim birimin özelliklerini anlatabilir misiniz?
	Doğacı	Bir yerleşim yerinin oluşmasında doğanın ne gibi etkisinden söz edilebilir. Hangi doğal şartlar insanları yerleşmeyi etkiler.
	Sosyal Kişiler Arası	Kırsal yerleşmelerin, köylerin ve kentlerin sorunlarını tartışıp çözüm önerileri üretme.
	Mantıksal Matematiksel	Nüfuslarına göre yerleşme çeşitlerini sınıflandırınız.
	İçsel Bireysel	Siz olsaydınız nereye yerleşmeyi düşünürdünüz? Neden
	Görsel Uzaysal	Öğrencilerden çalışma yapraklarında verilen yerleşme ile ilgili diyagramın doldurulması.
	Müziksel Ritmik	Köylerde dinlenen ve söylenen müzikler ile kentlerde dinlenen ve söylenen müzikler arasındaki farkı örneklerle ortaya koyma
	Bedensel Kinestetik	Düşüncelerini jest ve mimik hareketlerini kullanarak ifade etme.

Özet	<p>. Yerleşme: İnsanların oturduğu ve yararlandığı alandır. Köyler(kırsal) ve kentsel olarak iki türdür.</p> <p>a)Kırsal Yerleşmeler: Köy, oba, mezra, belde gibi yerleşmelerdir. Köyün alanı sadece yaşanan yer değil çevresindeki otlak, tarla, bağ, bahçe ve varsa yayla gibi alanları da kapsar. Kırsal yerleşmeler dağınık ve toplu olabilir. Dağınık yerleşmeler daha çok Karadeniz, Akdeniz, Doğu Anadolu bölgeleri gibi arazisi engebeli yerlerde bulunur.</p> <p>Köylerde geçim genelde tarım ve hayvancılığa dayanır. Bazen de ormancılıkla geçinen köylere de rastlanır. Nüfusu 2000'in altında olan yerler köy kabul edilir.</p> <p>Köylerin çoğunluğu ovalarda kurulmuştur ve ekim dikim etkinlikleri ile uğraşır. Kıyılarda olanlarda ise turizm de etkindir. Köylerimizin başlıca sorunları:</p> <p>1-Sağlık sorunu, 2-İçme ve sulama suyu sorunu, 3-Eğitim sorunu,</p> <p>4-Aydınlanma sorunu (büyük ölçüde çözüldü), 5-Isınma sorunu,</p> <p>6-İletişim sorunu(büyük ölçüde çözüldü), 7-Ulaşım sorunu.</p> <p>b)Kentsel Yerleşmeler: Nüfuslarının fazlalığı ve kapladıkları alanın büyüklüğü ile kırsal yerleşmelerden ayrılırlar. Küçük (10-25 bin), orta(25-100 bin), büyük(100-500 bin) ve çok büyük(500 binin üstü) kentler olarak gruplara ayrılır.</p> <p>Kentlerimizin başlıca sorunları:</p> <p>1-Konut yetersizliği ve gecekondulaşma, 2-İçme ve kullanma suyu sıkıntısı,</p> <p>3-Hava kirliliği, 4-Kent içi ulaşım sorunu, 5-Çevre kirliliği, 6-Gürültü,</p> <p>7-Yeşil ve açık alan yetersizliği, 8-Eğitimde alt yapı sorunu.</p> <p>Konular öğrenci katılımlı olarak VCD izlenmesi, tepegözde haritalar yansıtılarak uygulamalı olarak, tartışma, soru cevap şeklinde, hazırlanan çalışma kağıtları üzerinde birlikte çalışılarak, dikkat dağılması sırasında güncel olaylarla ve fıkralarla motivasyon sağlanarak değerlendirilecek.</p>
✓	

BÖLÜM III

<p>Ölçme-Değerlendirme: Bilgi</p> <p>Kavrama</p> <p>Uygulama</p> <p>Analiz</p> <p>Sentez</p> <p>Değerlendirme</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Yerleşme nedir? • Kırsal yerleşme özellikleri nelerdir? • Büyük kentleri harita üzerinde gösterebilme • Nüfuslarına göre kentleri karşılaştırm • Nerede yaşamak isterdiniz? Neden • Bulduğunu yerleşim yerinin hangi gruba girdiğini ve özelliklerini değerlendirin.
Dersin Diğer Derslerle İlişkisi	

BÖLÜM IV

<p>Planın Uygulanmasına İlişkin Açıklamalar</p>	
---	--

İsa KARAKOÇ
Sosyal Bilgiler Öğretmeni

Uygundur
Okul Müdürü

DERS PLANI

BÖLÜM I:

27/02/2006.....03/03/2006

Dersin adı	Sosyal Bilgiler
Sınıf	6 / A
Ünitenin Adı/No	TÜRKİYE'MİZ / 5
Konu	Yurdumuzda Tarım
Önerilen Süre	40+40 +40 dk

BÖLÜM II:

Öğrenci Kazanımları/ Hedef ve Davranışlar	1. Yurdumuzdaki ekonomik hayatı oluşturan alanları tanıyabilme. 2. Yurdumuzdaki tarım bilgisi.	
Ünite Kavramları ve Sembolleri/ Davranış Örüntüsü	Tarım, Tahıl, Sanayi Bitkileri, Baklagiller, Meyve, Sebze	
Güvenlik Önlemleri (Varsa)		
Öğretme-Öğrenme-Yöntem ve Teknikleri	Soru-cevap, gözlem, tartışma, anlatım, örnekleme, gösteri, drama	
Kullanılan Eğitim Teknolojileri- Araç, Gereçler ve Kaynakça	Ders kitabı, hazırlık kaynakları, harita, tepegöz, örnekleme, çalışma yaprakları	
Kullanılan Eğitim Teknolojileri- Araç, Gereçler	Resimler, fotoğraflar, tepegöz, projeksiyon, slaytlar	
Öğrenme Öğretme Etkinlikleri	Sözel Dilsel	Siz çiftçi olsaydınız arazinizden daha yüksek verim almak için hangi uygulamaları yapardınız? Sorusuyla öğrencilerin fikirleri alınarak tahtaya sıralanır.
	Doğacı	Tarımı üzerinde hangi doğal olaylar etkidir? Örnek vererek kimler açıklayacak. Sonuçlar çalışma kâğıtlarına yazılacak
	Sosyal Kişiler Arası	Az alandan daha yüksek verim alınabilmesi nelerin yapılabileceğini tartışabilme düşüncelerini arkadaşlarının bulunduğu ortamda aktarma.
	Mantıksal Matematiksel	Yetişen tarı ürünlerinin bölgelere dağılım grafiğini okum yorumlama.
	İçsel Bireysel	Her bir öğrencinin ülkemize yetişen tarım ürünlerini ben kavramıyla açıklayabilme
	Görsel Uzaysal	Ülkemizde yetişen tarım ürünlerinin yetiştiği alanları harita üzerinde gösterme, harita üzerine yerleştirme.
	Müziksel Ritmik	Tarım ürünlerinin isimlerinin geçtiği şarkı ve türkü sözlerini hatırlayıp bildiklerini arkadaşlarıyla paylaşma
	Bedensel Kinestetik	Düşüncelerini jest ve mimik hareketlerini kullanarak ifade etme.

Özet	<p>Tarım: İnsanların toprağı işleyerek bitki yetiştirme ve ürün elde etme faaliyetidir.</p> <p>Tarımı etkileyen faktörler: 1-İklim(sıcaklık, yağış, nem), 2-Yer şekilleri, 3-Toprak, 4-Denizin etkisi.</p> <p>Tarımda verimi etkileyen faktörler: 1-Sulama, 2-Gübreleme, 3-Tohum ıslahı, 4-Makineleşme, 5-Zirai mücadele, 6-Toprak analizi, 7-Çiftçinin eğitimi, 8-Pazarlama.</p> <p>Bazı ürünlerimizin en çok yetiştiği yerler: 1-Çay:Doğu Karadeniz'de Rize civarı, 2-Turunçgiller:Akdeniz bölgesinde Antalya civarı, 3-İncir:Ege'de Aydın civarı ile Büyük ve Küçük Menderes Ovaları, 4-Pamuk: Akdeniz'de Çukurova'da. 5-Fındık: Orta Karadeniz'de Giresun ve Ordu civarı. 6-Buğday: Güneydoğu ve İç Anadolu bölgeleri.</p> <p>1-Tahıllar: Buğday, arpa, mısır, pirinç/çavdar, yulaf, darı, kuş yemi, fiğ gibi. 2-Sanayi Bitkileri: Pamuk, tütün, şeker pancarı, çay, ayçiçeği, zeytin, haşhaş, keten, kenevir, soya fasulyesi, susam, anason, gül vb. 3-Baklagiller: Mercimek, nohut, fasulye, soya fasulyesi gibi. 4-Meyveler: Turunçgiller(portakal, mandalina, limon, greyluft), üzüm, fındık, elma, armut, şeftali, kaysı, incir, vişne, kiraz, ayva, ceviz, badem, kavun, karpuz gibi. 5-Sebzeler: Patates, domates, biber, patlıcan, kabak, marul, salatalık, havuç, soğan, vb</p> <p>Konular öğrenci katılımı olarak VCD izlenmesi, tepegözde haritalar yansıtılarak uygulamalı olarak, tartışma, soru cevap şeklinde, hazırlanan çalışma kağıtları üzerinde birlikte çalışılarak, dikkat dağılması sırasında güncel olaylarla ve fıkralarla motivasyon sağlanarak değerlendirilecek.</p>
✓	

BÖLÜM III

<p>Ölçme-Değerlendirme: Bilgi</p> <p>Kavrama</p> <p>Uygulama</p> <p>Analiz</p> <p>Sentez</p> <p>Değerlendirme</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Tarım nedir? • Tarımı etkileyen sebepleri sıralayınız. • Tarım ürünlerinin yetiştiği alanları haritada gösterme • Kıyı bölgelerde yetişen tarım ürünleri ile iç bölgelerde yetişen tarım ürünlerini karşılaştırmınız? • Yaşadığımız yörede daha çeşitli ürün yetiştirmek için çözüm önerileri geliştiriniz? • Tarım açısından yaşadığımız bölgeyi değerlendiriniz?
Dersin Diğer Derslerle İlişkisi	

BÖLÜM IV

<p>Planın Uygulanmasına İlişkin Açıklamalar</p>	
---	--

İsa KARAKOÇ
Sosyal Bilgiler Öğretmeni

Uygundur
Okul Müdürü

DERS PLANI

BÖLÜM I

06/03/2006.....10/03/2006

Dersin adı	Sosyal Bilgiler
Sınıf	6 / A
Ünitenin Adı/No	TÜRKİYE MİZ / 5
Konu	Yurdumuzda Ekonomik Hayat: Hayvancılık, Su ürünleri
Önerilen Süre	40+40 +40 dk

BÖLÜM II:

Öğrenci Kazanımları/ Hedef ve Davranışlar	1. Yurdumuzdaki hayvancılık bilgisi. 2. Yurdumuzdaki su ürünleri bilgisi. 3. Yurdumuzdaki orman ürünleri bilgisi.	
Ünite Kavramları ve Sembolleri/ Davranış Örüntüsü	Büyükbaş hayvan, küçükbaş hayvan, Su Ürünleri, Orman Ürünleri	
Güvenlik Önlemleri (Varsa)		
Öğretme-Öğrenme-Yöntem ve Teknikleri	Soru-cevap, gözlem, tartışma, anlatım, örnekleme, gösteri, drama	
Kullanılan Eğitim Teknolojileri- Araç, Gereçler ve Kaynakça	Ders kitabı, hazırlık kaynakları, harita, tepegöz, örnekleme, çalışma yaprakları	
Kullanılan Eğitim Teknolojileri- Araç, Gereçler	Resimler, fotoğraflar, tepegöz, projeksiyon, slaytlar	
Öğrenme Öğretme Etkinlikleri	Sözel Dilsel	Yaşadığımız yörede hangi tür hayvancılık yapılır? Hayvanlardan hangi ürünler elde edilir?sorusuna söz isteyen öğrencilerden cevaplar alınacak.
	Doğacı	Hayvan yetiştiriciliğinin doğa ile ilişkisini kimler açıklayacak. Büyükbaş hayvancılığın En fazla doğu Anadolu'da ve Karadeniz de yetiştirilmesinde doğanın etkisini açıklama
	Sosyal Kişiler Arası	Yörenizde yetişen hayvanlardan daha yüksek verim almak için yapılması gerekenleri arkadaşlarıyla tartışabilme
	Mantıksal Matematiksel	Ülkemizde yapılan hayvancılık türlerini sıralayabilme.
	İçsel Bireysel	Siz olsaydınız yetiştirdiğiniz hayvanlardan daha yüksek verim almak için neler yapardınız.
	Görsel Uzaysal	Ülkemizde yetiştirilen hayvan türlerinin alanlarını harita üzerinde gösterme, harita üzerine yerleştirme
	Müziksel Ritmik	Ülkemizde yetiştirilen hayvan türlerinin seslerini çıkarabilme.
Bedensel Kinestetik	Ülkemizde yetiştirilen hayvan türlerinin hareketlerini taklit etme. Düşüncelerini aktarırken jest ve mimiklerini kullanma.	

Özet	<p>Türkiye, dağlık bir ülke olması ve geniş meralara sahip olması nedeniyle hayvancılık potansiyeli yüksek bir ülkedir. Ülkemizde iki tip hayvancılık yapılmaktadır:</p> <p>a)Mera Hayvancılığı: Doğal otlarda yapılan hayvancılıktır. İklim şartlarına göre verim düşer veya artar.</p> <p>b)Ahır Hayvancılığı: Mandıralarda yapılan hayvancılıktır. İyi cins hayvanlar yetiştirilip beslenme sorunu olmadığı için oldukça verimlidir. Ülkemizde beslenen başlıca hayvanlar ve yararlandığımız ürünleri:</p> <p>1-Büyükbaş Hayvanlar:Manda, sığır, deve, at, eşek(et, süt, deri, güç,) 2-Küçükbaş Hayvanlar: Koyun ve keçi(et, süt, deri, yün, kıl, gübre) 3-Kümes Hayvanları: Tavuk, kaz, ördek, hindi(et, yumurta, tüy) 4-Arıcılık: Arı(bal ve bal mumu) 5-İpek böcekçiliği: İpek böceği(İpek kozası ve buna bağlı ipek ipliği)</p> <p>Ülkemizin üç tarafının denizle çevrili olması ve birçok göl ve akarsuya sahip olması su ürünleri potansiyelini yükseltmiştir. Ancak ülkemizin balıkçılığı, aynı kıyı durumu taşıyan ülkeler kadar gelişmemiştir.</p> <p>Balık bakımından en zengin deniz Karadeniz'dir.En önemli balık türü hamsidir. Ayrıca Boğazlar, balıkların ilkbahar ve sonbaharda göç yolları olması nedeniyle önemli balıkçılık alanlarımızdır. Ege ve Akdeniz'de balıkçılık pek zengin olmayıp daha çok denize akan akarsu ağzlarında balıkçılık yapılır.</p> <p>Konular öğrenci katılımlı olarak VCD izlenmesi, tepegözde haritalar yansıtılarak uygulamalı olarak, tartışma, soru cevap şeklinde, hazırlanan çalışma kağıtları üzerinde birlikte çalışılarak, dikkat dağılması sırasında güncel olaylarla ve fıkralarla motivasyon sağlanarak değerlendirilecek.</p>
✓	

BÖLÜM III

<p>Ölçme-Değerlendirme: Bilgi</p> <p>Kavrama</p> <p>Uygulama</p> <p>Analiz</p> <p>Sentez</p> <p>Değerlendirme</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Başlıca hayvan türleri nelerdir? • Hayvan yetiştiriciliğinde verimi etkileyen sebepleri açıklayalım. • Hayvan türlerinin yetiştiği alanları harita üzerine yerleştirme. • İç Bölgelerde genelde Küçükbaş hayvancılık yapılır. Sizce sebebi ne olabilir? • Siz hayvan yetiştiricisi olsanız yüksek verim almak için neler yapardınız? Önerilerinizi yazınız. • Hayvancılık faaliyetleri bakımından bulunduğunuz bölgeyi değerlendiriniz.
Dersin Diğer Derslerle İlişkisi	

BÖLÜM IV

<p>Planın Uygulanmasına İlişkin Açıklamalar</p>	
---	--

İsa KARAKOÇ
Sosyal Bilgiler Öğretmeni

Uygundur
Okul Müdürü

DERS PLANI

BÖLÜM I:

13/03/2006.....17/03/2006

Dersin adı	Sosyal Bilgiler
Sınıf	6 / A
Ünitenin Adı/No	TÜRKİYE MİZ / 5
Konu	Yurdumuzda Ekonomik Hayat:Madenler, Enerji Kaynakları
Önerilen Süre	40+40 +40 dk

BÖLÜM II:

Öğrenci Kazanımları/ Hedef ve Davranışlar	1. Yurdumuzdaki madenler ve enerji kaynakları bilgisi.	
Ünite Kavramları ve Sembolleri/ Davranış Örtütüsü	Madenler, Enerji Kaynakları	
Güvenlik Önlemleri (Varsa)		
Öğretme-Öğrenme-Yöntem ve Teknikleri	Soru-cevap, gözlem, tartışma, anlatım, örnekleme, gösteri, drama	
Kullanılan Eğitim Teknolojileri- Araç, Gereçler ve Kaynakça	Ders kitabı, hazırlık kaynakları, harita, tepegöz, örnekleme, çalışma yaprakları	
Kullanılan Eğitim Teknolojileri- Araç, Gereçler	Resimler, fotoğraflar, tepegöz, projeksiyon, slaytlar	
Öğrenme Öğretme Etkinlikleri	Sözel Dilsel	Maden nedir? Yeraltında bulunan bir madenin çıkartılabilmesi için neler gereklidir? Düşüncelerinizi belirten bir paragraf yazınız.
	Doğacı	Kömür, petrol, doğalgaz gibi enerji kaynaklarımızın oluşumu hangi doğal ortamlarda oluyor olabilir? Örnek vererek açıklayın.
	Sosyal Kişiler Arası	Demir, Bakır, Krom, Uranyum, Bor Mineralleri, Kükürt, gibi madenlerimizin kullanıldığı alanları arkadaş ortamında çevrenizden örnekler göstererek tartışınız
	Mantıksal Matematiksel	Ülkemizin söz sahibi olduğu madenleri sıralayınız.
	İçsel Bireysel	Siz madenlerden hangisi olmak isterdiniz? neden.
	Görsel Uzaysal	Enerji kaynaklarını size verilen harita çıkarıldığı yerleri bularak farklı renklere boyayınız?
	Müziksel Ritmik	Maden isimlerinin geçtiği şarkılara örnek vererek söylemeye çalışalım
	Bedensel Kinestetik	Düşüncelerini aktarırken jest ve mimiklerini kullanma.

Özet	<p>Maden: yer altında bulunan zenginlik kaynaklarıdır. Maden cevheri ise madenin yer altında taş ve toprakla karışık halidir.</p> <p>Türkiye’de Etibank ve MTA Enstitüsü madenleri işletip değerlendirmektedir. Bir madenin çıkarılıp işletilebilmesi için:</p> <p>1-Rezervin yeterli olması, çabuk bitmemesi, 2-Saf maden oranının yüksek olması gerekir, 3-Maden bölgesinin ulaşımının kolay olması gerekir, 4-Sermayenin olması gerekir, 5-Teknik elemanın olması gerekir.</p> <p>Başlıca Madenlerimiz ve Kullanıldıkları Alanlar.</p> <p>1-Demir: Demir-çelik üretimi, 2-Bakır: Elektrik ve elektronik, 3-Bor: Jet ve roket yakıtı, ilaç, sabun, fotoğrafçılık, 4-Krom: Çelik üretimi, kaplama,</p> <p>5-Boksit: Alüminyum üretimi, 6-Kükürt, kurşun ve çinko, 7-Cıva: Elektrikli araç, eczacılık, 8-Manganez: Çelik üretimi, 9-Fosfat:Gübre, 10-Mermer, tuz, lüle taşı, zımpara taşı</p> <p>Başlıca Enerji Kaynaklarımız: Taşkömürü, linyit, petrol, doğal gaz,, uranyum, su gücü, güneş enerjisi.</p> <p>Petrol Rafinerilerimiz ve Buldukları İller: Batman Rafinerisi- Batman, Aliğa Rafinerisi-İzmir, İpraş Rafinerisi-İzmit, Ataş Rafinerisi-Mersin, Orta Anadolu Rafinerisi-Kırıkkale.</p> <p>Konular öğrenci katılımı olarak VCD izlenmesi, tepegözde haritalar yansıtılarak uygulamalı olarak, tartışma, soru cevap şeklinde, hazırlanan çalışma kağıtları üzerinde birlikte çalışılarak, dikkat dağılması sırasında güncel olaylarla ve fıkralarla motivasyon sağlanarak değerlendirilecek.</p>
✓	

BÖLÜM III

<p>Ölçme-Değerlendirme: Bilgi</p> <p>Kavrama</p> <p>Uygulama</p> <p>Analiz</p> <p>Sentez</p> <p>Değerlendirme</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Maden nedir? Açıklayınız. • Bir madenin çıkarılabilmesi için gerekleri şartları belirtiniz* • Enerji Kaynaklarının çıkarıldığı yerleri harita üzerine yerleştiriniz. • Bor Mineralleri bakımından dünya birincisiyiz ancak ihracatta o kadar iyi değiliz. Sebebi ne olabilir? • Ülkemizde Madencilik gelişirmek için öneri projeleri oluşturun. • Ülkemizin yer altı kaynaklarını bildiğiniz diğer ülkelerin durumuna göre değerlendiriniz.
Dersin Diğer Derslerle İlişkisi	

BÖLÜM IV

<p>Planın Uygulanmasına İlişkin Açıklamalar</p>	
---	--

İsa KARAKOÇ
Sosyal Bilgiler Öğretmeni

Uygundur
Okul Müdürü

DERS PLANI

BÖLÜM I:

20/03/2006.....24/03/2006

Dersin adı	Sosyal Bilgiler
Sınıf	6 / A
Ünitenin Adı/No	TÜRKİYE MİZ / 5
Konu	Sanayi
Önerilen Süre	40+40 +40 dk

BÖLÜM II:

Öğrenci Kazanımları/ Hedef ve Davranışlar	1. Yurdumuzdaki madenler ve enerji kaynakları bilgisi. 2. Yurdumuzdaki sanayi bilgisi.	
Ünite Kavramları ve Sembolleri/ Davranış Örüntüsü	Enerji Kaynakları ve Sanayi	
Güvenlik Önlemleri (Varsa)		
Öğretme-Öğrenme-Yöntem ve Teknikleri	Soru-cevap, gözlem, tartışma, anlatım, örnekleme, gösteri, drama	
Kullanılan Eğitim Teknolojileri- Araç, Gereçler ve Kaynakça	Ders kitabı, hazırlık kaynakları, harita, tepegöz, örnekleme, çalışma yaprakları	
Kullanılan Eğitim Teknolojileri- Araç, Gereçler	Resimler, fotoğraflar, tepegöz, projeksiyon, slaytlar	
Öğrenme Öğretme Etkinlikleri	Sözel Dilsel	Sanayi nedir ? Sanayi tesislerinin kurulabilmesi gerekli şartlar nelerdir? Sorusuna cevap vermek isteyen öğrencilere söz hakkı tanınacak.
	Doğacı	Ülkemizde sanayi tesislerinin dağılımını incelediğimizde genelde batı Anadolu'da fazla Doğu Anadolu'da azdır. Bu farklılıkta doğal faktörlerin etkisi var mıdır?
	Sosyal Kişiler Arası	Hammadde ile sanayi arasındaki ilişkiyi gruplar arasında tartışma.
	Mantıksal Matematiksel	Ülkemizde sanayi kollarını listeleyin. Listeyi çalışma kağıdına aktarın.
	İçsel Bireysel	Siz bir iş adamı olsaydınız yaşadığınız bölgeye hangi sanayi tesisini kurardınız ? neden varsa projenizi arkadaşlarınızla paylaşın
	Görsel Uzaysal	Hayal ettiğiniz bir sanayi tesisini resimlendiriniz.
	Müziksel Ritmik	
	Bedensel Kinestetik	Düşüncelerini aktarırken jest ve mimiklerini kullanma.

Özet	<p>Sanayi(Endüstri):Hammaddenin kullanılabilir hale (mamül)getirilmesi etkinlikleridir.</p> <p>Ülkemiz ekonomisinde 1980 yıllarına kadar tarım sanayiye göre daha öncelikliydi. Günümüzde ise ihracatımızın %90'ını sanayi ürünleri oluşturmaktadır.</p> <p>Sanayinin kurulabilmesi için; 1-Hammadde, 2-Sermaye, 3-Enerji, 4-İşgücü, 5-Teknik eleman,6-Ulaşım,7-Pazar gereklidir.</p> <p>Türkiye'nin başlıca sanayi kolları: 1-Besin(Gıda) Sanayi: Tarım ve hayvansal ürünlere dayanır. 2-Dokuma, Tekstil ve Deri Sanayi:En gelişmiş sanayimizdir.Pamuklu, yünlü, ipekli, deri ve kösele, halı dokumaları şeklindedir. 3-Maden Sanayi: Demir-çelik, alüminyum, bakır işleme fabrikaları gibi kuruluşlardır. 4-Makine Sanayi: Daha çok Batı bölgesinde gelişmiştir.5-Kimya Sanayi: Petro-kimya, ilaç, lastik, gübre fabrikaları gibi. 6-Orman Ürünleri Sanayi: kağıt ve mobilya fabrikaları,7-Çimento Sanayi, cam sanayi, seramik(hammaddesi taş ve toprağa dayanır).</p> <p>Konular öğrenci katılımlı olarak VCD izlenmesi, tepegözde haritalar yansıtılarak uygulamalı olarak, tartışma, soru cevap şeklinde, hazırlanan çalışma kağıtları üzerinde birlikte çalışılarak, dikkat dağılması sırasında güncel olaylarla ve fıkralarla motivasyon sağlanarak değerlendirilecek.</p>
✓	

BÖLÜM III

<p>Ölçme-Değerlendirme: Bilgi</p> <p>Kavrama</p> <p>Uygulama</p> <p>Analiz</p> <p>Sentez</p> <p>Değerlendirme</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Sanayi nedir? • Sanayi tesisinin kurulması için gerekli şartları sıralayınız? • Gıda sanayisinin yaygın olduğu yerleri harita üzerine yerleştiriniz? • Hammadde ile sanayi arasındaki nasıl bir ilişki vardır? Açıklayınız. • Yörenizde sanayi faaliyetlerini geliştirmek için önerilerinizi belirtiniz? • Yörenizde en fazla bulunan hammadde ile sanayi arasındaki ilişkiyi değerlendirin?
Dersin Diğer Derslerle İlişkisi	

BÖLÜM IV

<p>Planın Uygulanmasına İlişkin Açıklamalar</p>	
---	--

İsa KARAKOÇ
Sosyal Bilgiler Öğretmeni

Uygundur
Okul Müdürü

DERS PLANI

BÖLÜM I:

27/03/2006.....31/03/2006

Dersin adı	Sosyal Bilgiler
Sınıf	6 / A
Ünitenin Adı/No	TÜRKİYE MİZ / 5
Konu	Yurdumuzda Ekonomik Hayat:Ulaşım, Ticaret ve Turizm
Önerilen Süre	40+40 +40 dk

BÖLÜM II:

Öğrenci Kazanımları/ Hedef ve Davranışlar	1. Yurdumuzdaki ulaşım bilgisi. 2. Trafik kazalarının topluma verdiği zararların farkında oluş. 3. Yurdumuzdaki iletişim bilgisi. 4. Yurdumuzdaki turizm bilgisi. 5. Turizmin ülke ekonomisine katkılarını kavrayabilme	
Ünite Kavramları ve Sembolleri/ Davranış Örüntüsü	Ulaşım, İletişim, Turizm	
Güvenlik Önlemleri (Varsa)		
Öğretme-Öğrenme-Yöntem ve Teknikleri	Soru-cevap, gözlem, tartışma, anlatım, örnekleme, gösteri, drama	
Kullanılan Eğitim Teknolojileri- Araç, Gereçler ve Kaynakça	Ders kitabı, hazırlık kaynakları, harita, tepegöz, örnekleme, çalışma yaprakları	
Kullanılan Eğitim Teknolojileri- Araç, Gereçler	Resimler, fotoğraflar, tepegöz, projeksiyon, slaytlar	
Öğrenme Öğretme Etkinlikleri	Sözel Dilsel	İletişim araçlarını kullanırken nelere dikkat etmeliyiz düşüncelerinizi belirtiniz.
	Doğacı	Yeryüzü şekillerinin ulaşım üzerindeki etkisini ortaya koyabilmek
	Sosyal Kişiler Arası	Trafik kazalarını önlemek veya azaltmak için çözüm önerilerinizi arkadaşlarınızla tartışınız.
	Mantıksal Matematiksel	Yurdumuzdaki trafik kazaları ile istatistiki bilgileri ve zararlarını yorumlayabilme
	İçsel Bireysel	Kendinizi Şoför olarak hayal ediniz trafikte nelere dikkat ederdiniz.
	Görsel Uzaysal	Ulaşım çeşitlerinin diyagramını oluşturunuz.
	Müziksel Ritmik	Müzik parçalarının yayınlandığı veya dinlendiği müzik araçlarını ortaya koyabilme
	Bedensel Kinestetik	Alkollü araç kullanan bir şoförü taklit ediniz.

Özet	<p>Ulaşım: İnsanların, yüklerin ve haberlerin bir yerden başka yerlere taşınmasıdır.</p> <p>Ulaşımı Etkileyen Başlıca Faktörler:1-Yer şekilleri, 2-İklim şartları, Başlıca ulaşım türleri:</p> <p>1-Kara yolları, 2-Hava yolları, 3-Deniz yolları, 4- Demir yolları.</p> <p>İletişim(Haberleşme):Söz, yazı veya işaretlerle gerçekleştirilen haber ve bilgi alışverişidir. Örneğin telefonla görüşmek bir iletişim etkinliğidir.</p> <p>Ülkemizde yakın zamana kadar iletişim PTT ve TRT tarafından gerçekleştiriliyordu. Ancak günümüzde hemen her yere iletişim hizmeti ulaştırılmış, TRT'nin yanı sıra bir çok özel televizyon bu hizmeti vermektedir. Televizyon yayını dış ülkelere yönelik yapılabilmektedir. Türkiye'de iletişim alanında uydudan yararlanma gibi önemli bir gelişme sağlanmıştır. Türksat-1 ve Türksat-2 uyduları bu amaçla hizmet vermektedir. Ayrıca Türkiye'de internet kullanımı da önemli ölçüde yaygınlaşmıştır.</p> <p>Ticaret: Kar amacıyla yapılan alış-verişe ticaret denir. İç ve dış ticaret olarak ikiye ayrılır:</p> <p>a)İç Ticaret: Ülke içinde yapılan ticarettir.</p> <p>b)Dış Ticaret: Ülkeler arasında yapılan ticarettir. İki şekilde yapılır:</p> <p>1-İhracat: Bir ülkenin diğer ülkelere mal satmasıdır.</p> <p>2-İthalat: Bir ülkenin başka ülkelere mal satın almasıdır.</p> <p>Turizm: İnsanların gezmek, görmek, eğlenmek, dinlenmek gibi amaçlarla yaptıkları uzun gezilere turizm denir. İç ve dış turizm olarak ikiye ayrılır:</p> <p>a)İç Turizm: Ülke içinde yapılan turizmdir.</p> <p>b)Dış Turizm:Ülke dışından ülkemize gelen turistlerin faaliyetleridir.</p> <p>Türkiye'de turizmin gelişmesinin başlıca nedenleri:</p> <p>1-Yazların sıcak ve uzun olması 2-Bitki çeşitliliğinin fazlalığı, 3-Yeryüzü şekillerinin çeşitliliği(mağara, peribacaları, traverten vb.) 4-Tarihi değerlerin zenginliği.</p> <p>Konular öğrenci katılımı olarak VCD izlenmesi, tepegözde haritalar yansıtılarak uygulamalı olarak, tartışma, soru cevap şeklinde, hazırlanan çalışma kağıtları üzerinde birlikte çalışılarak, dikkat dağılması sırasında güncel olaylarla ve fıkralarla motivasyon sağlanarak değerlendirilecek.</p>
✓	

BÖLÜM III

<p>Ölçme-Değerlendirme: Bilgi</p> <p>Kavrama</p> <p>Uygulama</p> <p>Analiz</p> <p>Sentez</p> <p>Değerlendirme</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Ulaşım, Turizm kavramlarını açıklayınız. • Ulaşımı etkileyen faktörleri belirtiniz? • Ticaret limanlarımızı harita üzerinde gösteriniz? • İthalat ve ihracat ürünlerimiz karşılaştırınız? • Yörenizde Turizm faaliyetlerini geliştirmek için neler yaptınız? • Yörenizi turizm faaliyetleri bakımından değerlendiriniz?
Dersin Diğer Derslerle İlişkisi	

BÖLÜM IV

<p>Planın Uygulanmasına İlişkin Açıklamalar</p>	
---	--

İsa KARAKOÇ
Sosyal Bilgiler Öğretmeni

Uygundur
Okul Müdürü

6. sınıf Sosyal Bilgiler Dersi Göç Konusu Çalışma Kâğıdı

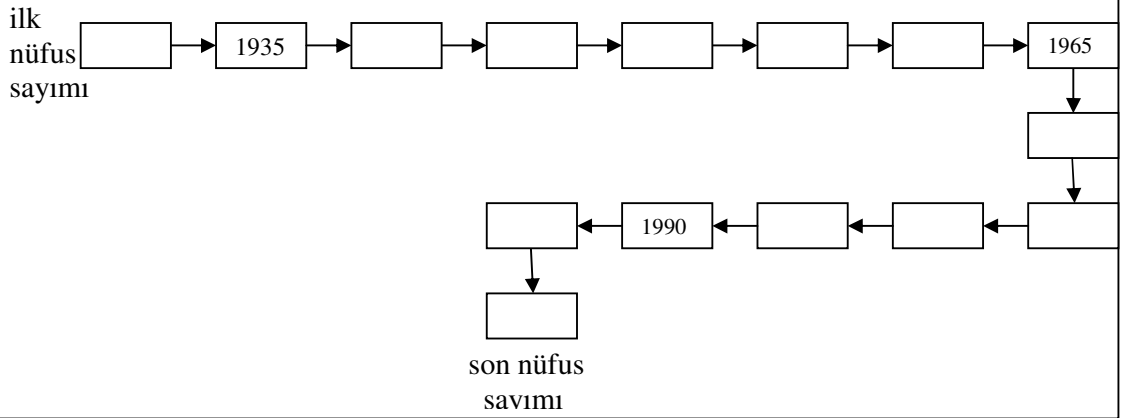
Nüfusun tanımını yazınız?

.....
.....
.....

Nüfus sayımı sonucunda elde edebileceğimiz bilgilerin bir listesini yapınız?

- a).....
b).....
c).....
d).....
e).....

Nüfus sayım yıllarını hatırlayınız ve aşağıdaki çizelgeyi tamamlayınız.

Nüfus sayımlarını yapmak ve değerlendirmekle görevli kamu kurumunun ismini nedir?

.....

Kısaltması:.....

	Bölgenin adı	Toplam nüfusu
1	İç Anadolu	11 625 109
2	Ege	8 953 375
3	Marmara	17 351 417
4	Doğu Anadolu	6 147 603
5	Karadeniz	8 439 355
6	Akdeniz	8 723 839
7	Güneydoğu Anadolu	6 604 205

	Bölgenin adı	Toplam nüfusu
1		
2		
3		
4		
5		
6		
7		

Yukarıda bölgelerin toplam nüfusları verilmiştir.

Bölgelerimizi nüfusu en fazla olandan en az olana doğru sıralayalım.

6. sınıf Sosyal Bilgiler Dersi Nüfus Konusu Çalışma Kâğıdı

1 km² ye düşen insan sayısına Nüfus yoğunluğu denir. Nüfus yoğunluğu;

Nüfus yoğunluğu = Toplam Nüfus / yüzölçüm olarak hesaplanır.

Aşağıda bölgelerimizin toplam nüfusları ve yüzölçümleri verilmiştir. Yukarıdaki formüle göre bölgelerin nüfus yoğunluğunu hesaplayalım.

	Bölgenin adı	Toplam nüfusu	Bölgenin yüzölçümü	Nüfus yoğunluğu
1	İç Anadolu	11 625 000	162 000 km ²	
2	Ege	8 953 000	85 000 km ²	
3	Marmara	17 351 000	67 000 km ²	
4	Doğu Anadolu	6 147 000	171 000 km ²	
5	Karadeniz	8 439 000	146 000 km ²	
6	Akdeniz	8 724 000	122 000 km ²	
7	Güneydoğu Anadolu	6 604 000	61 000 km ²	

	Bölgenin adı
1	
2	
3	
4	
5	
6	
7	

Şimdi de yukarıda bulmuş olduğunuz sonuçlara göre bölgelerimiz en yoğun nüfuslu olandan az yoğun olana doğru sıralayınız.

Yan tarafta karışık olarak sıralanan harflerin içinden "Türkiye'miz" ünitesi ile ilgili verilen aşağıdaki kelimeleri bularak örnekteki gibi boyayınız.

**NÜFUS
YERLEŞME**

GÖÇ

MADEN

TARIM

KENT

İTHALAT

SANAYİ

DOĞUM

NÜFUS ARTIŞI

ORMAN

NÜFUS YOĞUNLUĞU

TİCARET

METROPOL

TURİZM

K	L	N	Ü	F	U	S	M	Y	Ç	Ö	G	Z	V	A
L	O	K	Ö	Y	A	R	A	Z	T	I	I	Y	U	C
Z	İ	R	N	Y	S	B	D	O	Ğ	U	M	Ö	D	Z
K	I	R	S	A	L	V	E	N	Z	U	L	Ç	İ	K
E	L	C	N	Ş	Z	N	N	İ	V	H	Ö	L	V	R
N	E	H	İ	T	H	A	L	A	T	İ	O	C	Ç	S
T	V	Z	Ğ	J	P	M	P	R	K	A	P	N	Ü	G
S	Y	B	D	H	R	R	M	E	T	R	O	P	O	L
N	Ü	F	U	S	Y	O	Ğ	U	N	L	U	Ğ	U	Ç
E	T	İ	C	A	R	E	T	L	M	İ	P	A	Y	E
T	Y	E	R	L	E	Ş	M	E	A	Y	İ	Z	T	R
A	L	H	K	N	R	Ö	V	S	V	A	K	I	H	Ö
R	T	U	R	İ	Z	M	C	Ş	N	N	E	R	O	V
I	Ü	Y	M	Z	Y	Z	İ	H	R	A	C	A	T	Ş
M	D	A	L	İ	Ş	İ	T	R	A	S	U	F	Ü	N

6. sınıf Sosyal Bilgiler Dersi Göç Konusu Çalışma Kâğıdı

Ülkemizin çeşitlilik gösteren coğrafi özellikleri göz önüne alındığında, nüfus dağılışı farklı özellikler gösterir. Aşağıdaki kelimelerden uygun olanları seçerek, cümlelerdeki boş bırakılmış yerlere yerleştirin.

Tarım	İstanbul	Seyrek
Hızlı artar	Ovalarda	
Yoğunlaşır	Akarsu vadileri boyunca	

Ülkemizi dağlık alanlarında nüfus.....tir.

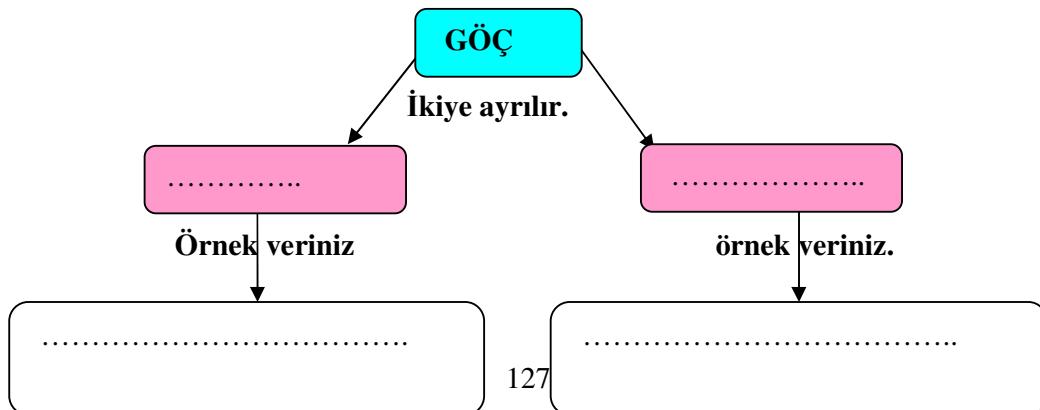
ülkemizin genel olarak kıyı kesimlerinde nüfus ..... dır.

İç ve doğu kesimlerde nüfus..... ve .....
Toplanmıştır.

Önceki sayım ile son sayım arasındaki farka nüfus artışı denir. Nüfus artışı ülkeye güç katar. Ancak ekonomik gelişme sağlanamamışsa nüfus artışı bazı sorunlara yol açar. Nüfus artışının yol açtığı sorunları aşağıya sıralayalım.

- .....
- .....
- .....
- .....
- .....
- .....

İnsanların yaşadıkları yerlerden çeşitli sebeplerden dolayı başka bir yere yer değiştirmesine “göç” denir.

6. sınıf Sosyal Bilgiler Dersi Göç Konusu Çalışma Kâğıdı

Mehmet amca ve ailesi Artvin'in Şavşat ilçesinin Yukarı Çobanlar köyünde yaşıyordu. Köyün nüfusunun hızlı artmasından dolayı köy çok kalabalık olmuş geçim sıkıntısı başlamıştı. Mehmet amca 8 kardeş olduğundan babasını 16 dönüm arazisinde ona 2 dönüm düşmüştü. Mehmet amcanın da 5 çocuğu vardı. **Tarlalar miras yoluyla iyice küçüldüğünden** geçimlerine yetmiyordu. Köyde herkesin **traktörü olduğundan kimse parayla işçi götürmüyordu**. Çocuklar hastalandığında gidecek **sağlık ocağı** yoktu.

Bir gün hanımına dedi ki: Hanım.

— artık burada geçim iyice zorlaştı gün geçtikçe durum zorlaşıyor. Televizyonlarda da görüyoruz **şehirlerde iş imkânı çokmuş**, ayrıca oraların **okul ve sağlık hizmetleri de iyi diyorlar**. Ne yapalım şehre göç edelim mi?

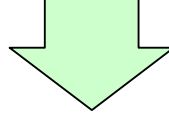
— Ayşe teyze:

— olur der.

Böylece Mehmet amca ve ailesi şehre göç ederler.

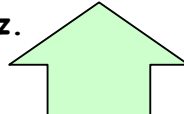
Yukarıdaki hikâyeye göre Mehmet amca ailesinin köyden şehre göç etmesinin sebeplerini aşağıya sıralayınız.

- .....
- .....
- .....
- .....

Yukarıdaki sebeplerden dolayı şehre giden Mehmet amca ve ailesi kiralık ev bulamamış bulunduğu evin kiralari yüksekmiş. O da şehrin arka mahallelerine derme çatma bir **gecekondu** yapmış. Evi kaçak yaptığı için eve su ve elektrik alamamış. Yaptığı ev şehrin görüntüsünü bozmuş. Belediye evlerinin olduğu yere (yol, kanalizasyon) gibi **alt yapı hizmetleri** getirmemiş. Çoğu insan Mehmet amca gibi göç yoluyla şehre geldiği için hemen iş bulamamış. **İşsiz kalmış** Şehir kalabalık ve **havası çok kirliymiş**. Farklı bir kültürden geldiği için hemen şehrin yapısına alışamamış çeşitli **kültürel sorunlar** yaşamış.

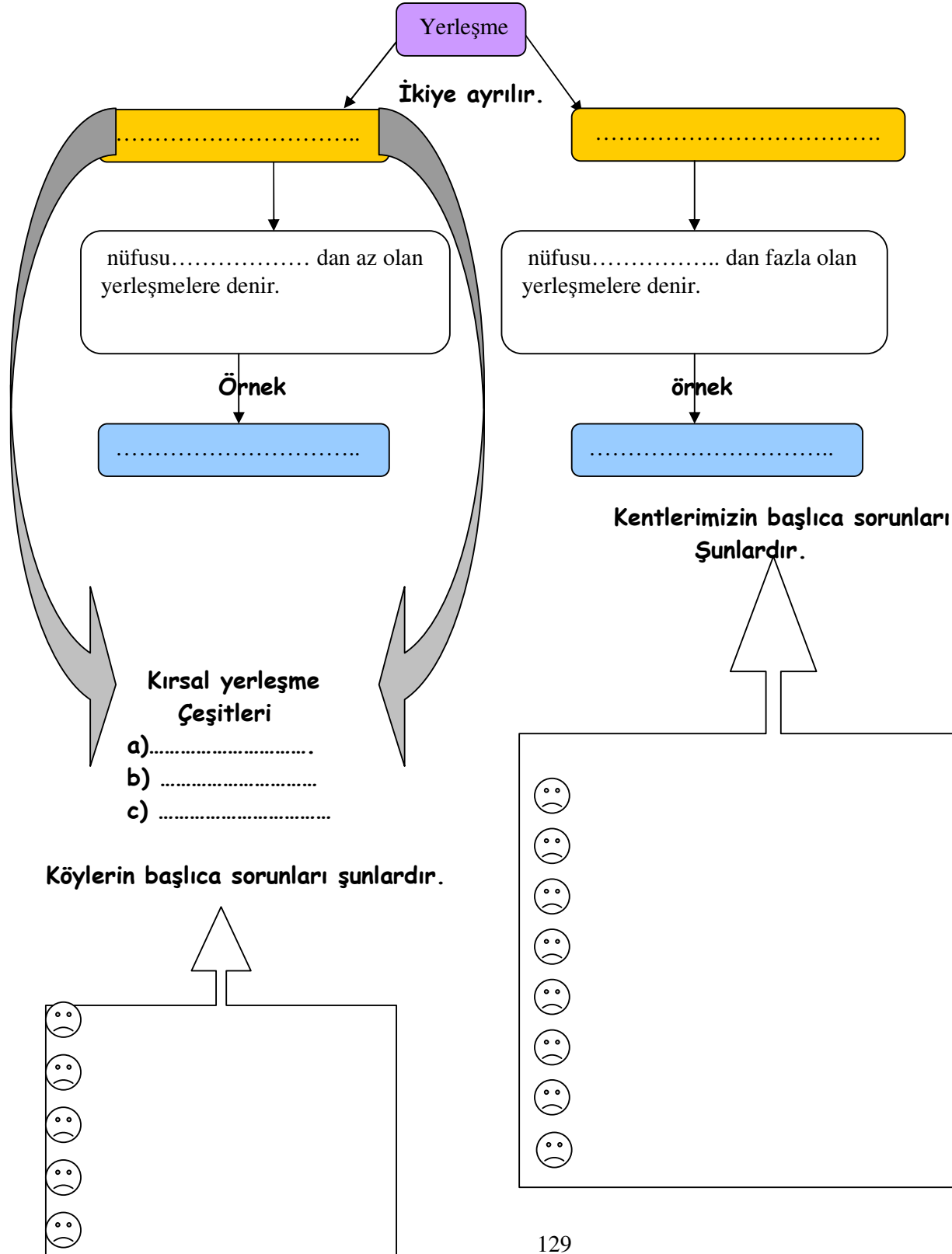
Yukarıdaki hikayeden yola çıkarak köylerden kentlere yapılan göçlerin ne gibi sonuçları olmuştur. Aşağıya sıralayınız.

- .....
- .....
- .....
- .....

6. sınıf Sosyal Bilgiler Dersi Yerleşme Konusu Çalışma Kâğıdı

İnsanların üzerinde yaşadığı, barındığı çeşitli etkinliklerde bulunduğu alana yerleşme denir.

6. sınıf Sosyal Bilgiler Dersi Yerleşme Konusu Çalışma Kâğıdı

Ben şehirde yaşamayı seviyorum. Çünkü şehrin benim için güzel tarafları şunlardır.

😊 .....

😊 .....

😊 .....

😊 .....

Nüfuslarına göre şehirler küçükten büyüğe göre şöyledir.

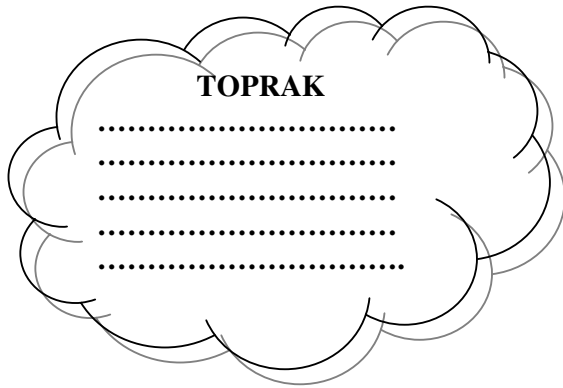
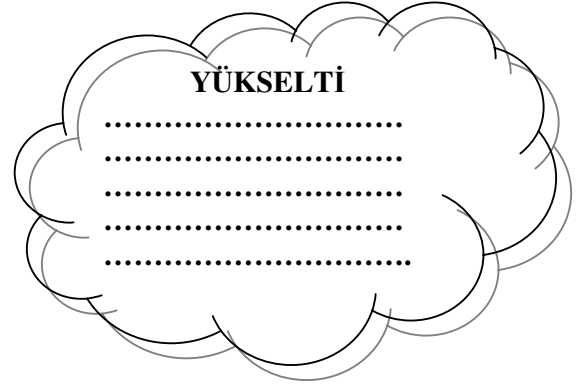
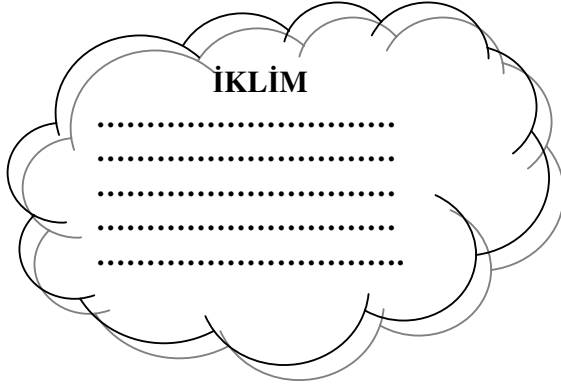
		Örnek yazınız.
Nüfusu 10000-25000 arası kentler	.....	.....
Nüfusu 25000-100 000 arası kentler	.....	.....
Nüfusu 100 000-500 000 arası kentler	.....	.....
Nüfusu 500 000 den fazla kentler	.....	.....

Yaşadığımız ilin nüfusu 78 000 dir. Yukarıdaki tabloya göre hangi gruba girmektedir. Yazınız.

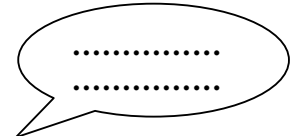
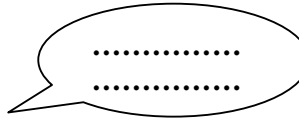
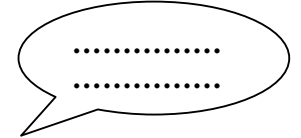
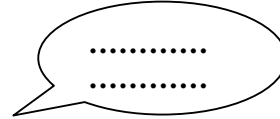
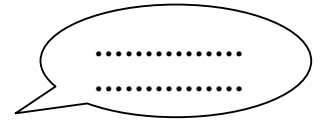
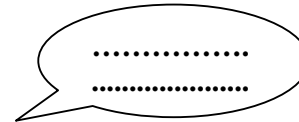
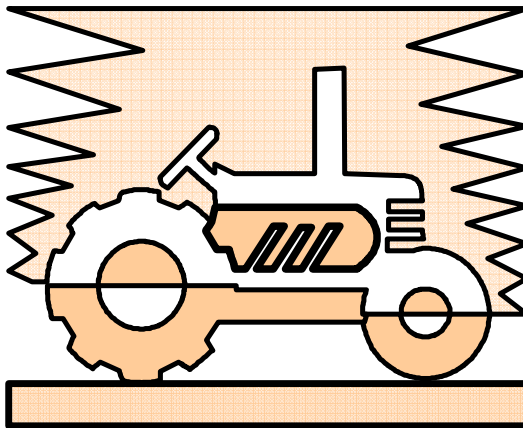
.....

6. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersi Tarım Konusu Çalışma Kâğıdı

Aşağıda verilmiş olan özelliklerin tarım üzerindeki etkisini birer cümle ile bulutların içine yazınız.

Süleyman Dayı tarlasına patates ekmeyi düşünüyor. Süleyman Dayının yardıma ihtiyacı var. Düşünüyor, ama tarlasından daha iyi verim alabilmek için ne yapması gerektiğini bulamıyor. Verimi arttırmak için yapılması gerekenleri yazarak Süleyman Dayıya yardım eder misin?

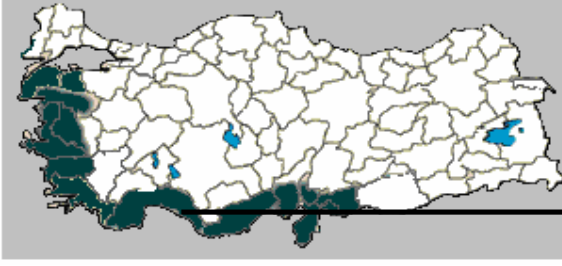

6. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersi Tarım Konusu Çalışma Kâğıdı

Aşağıda verilen tarım ürünlerinde; üründen elde edilen, ürünün yetişme şartları ve en fazla yetiştiği bölgeyi kutucukların içine örneğe uygun şekilde doldurunuz.

Bölge	Elde Edilen	Yetiştirme Şartları	En Fazla Yetiştirildiği
ARPA	Yem	Karasal iklime uyum sağlamış bir üründür. Soğuğa dayanıklıdır.	İç Anadolu bölgesi Doğu Anadolu bölgesi Güney Doğu Anadolu bölgesi
BUĞDAY			
MISIR			
PİRİNÇ			
ÇAVDAR			

6. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersi Tarım Konusu Çalışma Kâğıdı

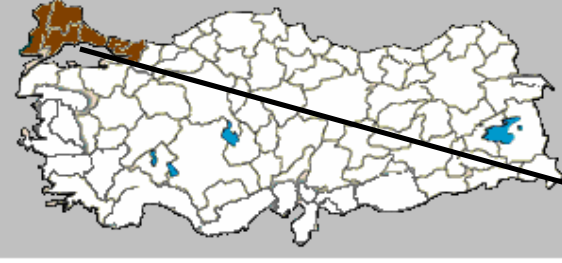
Yandaki Türkiye haritasında zeytinin en fazla yetiştiği alanın dağılışı gösterilmiştir. Sizce zeytinin kıyı kesimlerde yetişmesinin sebebi ne olabilir? Yazınız.

.....

Haritada gösterildiği gibi çay sadece Doğu Karadeniz’de yapılmaktadır. Bunda etkili olan Doğu Karadeniz’in hangi özelliğidir. Yazınız

.....

Yandaki haritada ülkemizde en fazla yetiştiği alanı gösterilen tarım ürününü hatırlatarak yazınız.

.....

Turunçgil

Çay

Fındık

Buğday

Yandaki harita üzerinde en fazla yetişen tarım ürünü verilen ürünlerden seçerek boyayınız.

Ülkemizde kış sebzelerinin yetiştirildiği seracılık en fazla haritada görüldüğü gibi en fazla

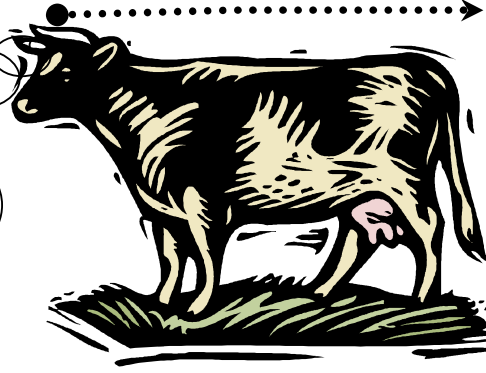
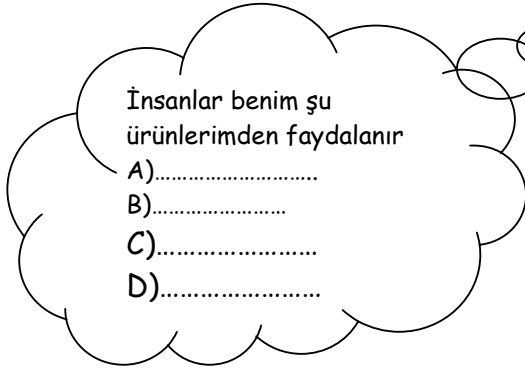

Akdeniz Bölgesinde yapılmaktadır. Sizce bu durum Akdeniz Bölgesinin hangi özelliğinden kaynaklanmaktadır.

.....

6. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersi Yurdumuzda Hayvancılık Konusu Çalışma Kâğıdı

BÜYÜKBAŞ HAYVANCILIK

Ben ülkemizde en fazla yaz yağışlarının fazla olduğu

..... bölgesinde ve

..... bölgesinde daha fazla yetiştirilirim.

ANCAK

Mera hayvancılığı değil
.....
.....
yapmalısınız. Ve iyi cins türler kullanmalısınız.

Benden Yüksek Verim Almak için

Benim verimim otlakların durumuna bağlıdır. Yağışlar iyi olur otlaklar da verimli olursa ürün de iyi olur.

KÜÇÜKBAŞ HAYVANCILIK

kılkeçisi

Elde edilen ürünler

En fazla yetiştigi bölgeler.

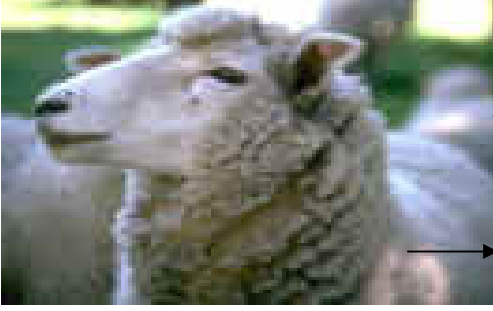
tiftik keçisi

Elde edilen ürünler

En fazla yetiştigi bölgeler

6. sınıf Sosyal Bilgiler dersi Yurdumuzda
Hayvancılık konusu çalışma kâğıdı

Koyun

Elde edilen ürünler

En fazla yetiştirildiği bölgeler

KÜMES HAYVANCILIĞI

Türlerini yazınız.

İnsanların faydalandığı ürünler.

İpekli Dokumanın hammaddesidir. Dut ağacının bol bulunduğu alanlarda yetişir.
Bu hayvancılık türü hangidir.

.....

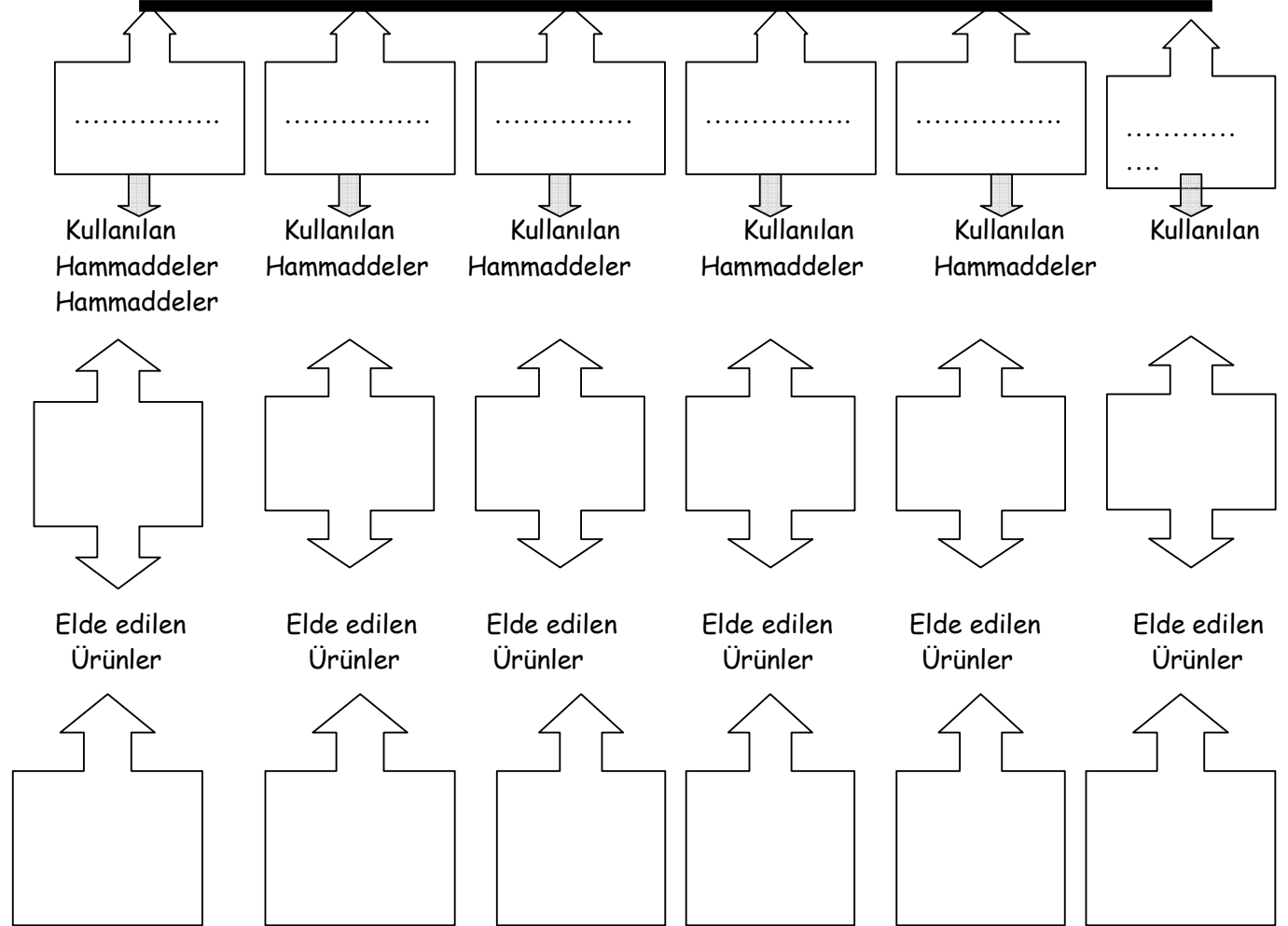
En Fazla hangi bölgemizde yetiştirilir.

.....

6. sınıf Sosyal Bilgiler dersi Yurdumuzda Sanayi konusu çalışma kâğıdı

İşlenmemiş ya da yarı işlenmiş maddelerin işlenerek kullanılabilir hale getirilmesine ..... denir.
Hammaddelerin işlendiği başlıca sanayi kuruluşları şunlardır.

Ülkemizde yaygın olarak faaliyet gösteren sanayi tesisleri genellikle hammaddelere yakın alanlara kurulmuştur. Sizce aşağıdaki eşleştirmelerden hangisi bu duruma uymaz. Doğru olan ifadelere doğru yazınız. Yanlış olanların Doğrusunu tahmin ederek Parantez içine yazınız.

Zeytin Yağı Fabrikası ↔ Doğu Anadolu Bölgesi (.....)

Un, Bisküvi Fabrikası ↔ İç Anadolu Bölgesi (.....)

Çay İşletmesi Fabrikası ↔ Güneydoğu Anadolu Bölgesi (.....)

İpekli Dokuma ↔ Marmara bölgesi (.....)

Ayçiçeği yağ Fabrikası ↔ Trakya (.....)

6. sınıf Sosyal Bilgiler dersi Yurdumuzda Madenler ve Enerji Kaynakları konusu çalışma kâğıdı

Yerkabuğunun farklı derinliklerinde bulunan ve ekonomik değeri olan minarelerle ..... denir.

MADENLERİMİZ

Sanayi Hammaddesi olarak kullanılanlar

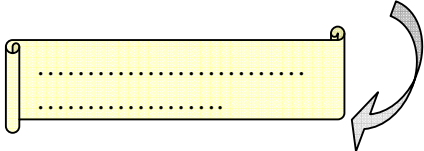
Enerji Kaynağı Olarak Kullanılanlar

İsmi yazdığınız enerji kaynaklarının en fazla çıkarıldığı yerleri harita üzerine işaretleyelim

BEN “Cam, porselen, emaye yapımında önemli olan ayrıca jet ve roket yakıtı ile deterjan üretimi başta olmak üzere birçok ürünün elde edilmesinde kullanılan bir madenim.”

Ülkem rezervi bakımından Dünya’da ilk sırada bulunmasına rağmen çıkarma, işleme ve ihracatı açısından sınırlı olan bir madenim. Benim Adım:

6. sınıf Sosyal Bilgiler dersi Yurdumuzda Sanayi ve Enerji Kaynakları konusu çalışma kâğıdı

Yurdumuzda petrol en fazla Güneydoğu Anadolu'da çıkarılmaktadır. Burada çıkarılan petrol ülkemizin ihtiyacını karşılamaz. Yurt dışından boru taşımacılığı ile ülkemize petrol taşınır. Ülkemizde çıkarılan ve yurt dışından gelen petrol rafinerilerde işlenerek kullanılabilir hale getirilir.

Aşağıda petrolün işlendiği rafineriler verilmiştir. Karşısındaki iller arasından seçerek bu rafinerilerin yerlerini bulunuz.

BATMAN PETROL RAFİNERİSİ
ATAŞ PETROL RAFİNERİSİ
İPRAŞ PETROL RAFİNERİSİ
ALİAĞA PETROL RAFİNERİSİ
ORTA ANADOLU PETROL RAFİNERİSİ

MERŞİN
İSTANBUL
KONYA
İZMİR
KAYSERİ
İZMİT(KOCAELİ)
BATMAN
ERZURUM
KIRIKKALE

Ülkemizde sanayi kuruluşları genelde hammaddelerin fazla bulunduğu kurulmuştur. Örneğin İpek Böcekçiliğinin fazla yetiştirildiği Marmara'da ipekli dokuma gelişmiştir.

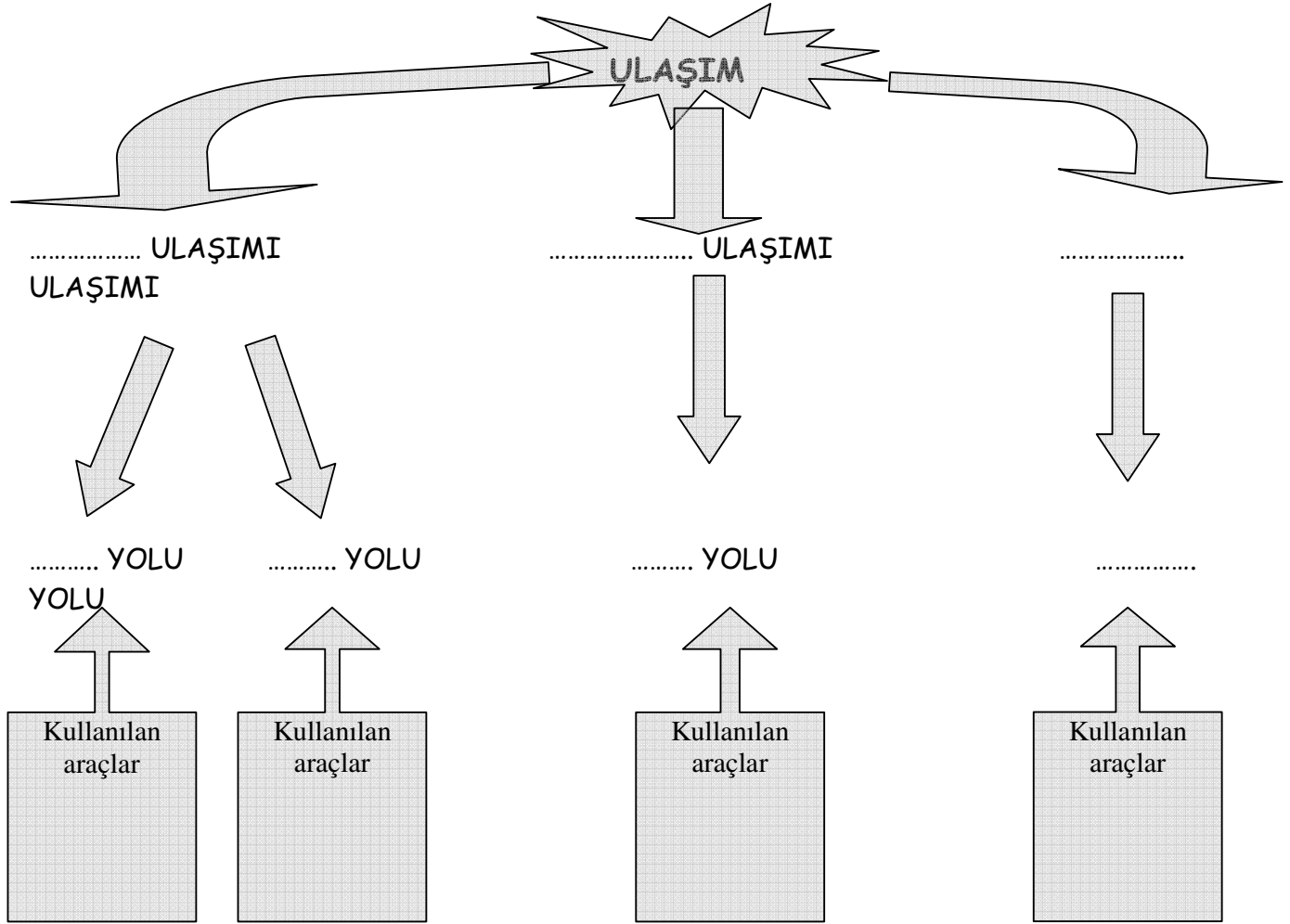
Doğu Anadolu Bölgesinde Zeytinyağı fabrikasının görülmemesinin nedeni ne olabilir. Düşüncelerinizi yazınız.

Aşağıda verilen madenleri ve çıkarıldıkları yerleri eşleştiriniz.

Taşkömürü
Linyit
Bor mineralleri
Bakır
Doğalgaz
Petrol

Artvin (Murgul)
Kütahya
Zonguldak
Kırklareli(Hamitabat)
Bursa Balıkesir (Susurluk)
Batman

6. sınıf Sosyal Bilgiler dersi Yurdumuzda Ulaşım ve Ticaret konusu çalışma kâğıdı

Mahmut Ağa, ülkemizin seçkin işadamlarından biridir. Yeni kurmuş olduğu fabrikasında üretim yapabilmek için bazı maddelere ihtiyacı var. Bunları ülkemizden temin edememiş, Almanya'ya sipariş vererek oradan almıştır.

Yeni kurmuş olduğu fabrikada ürettiği malların bir kısmını iç piyasaya satmış, bir kısmını da İtalya, Endonezya gibi dış ülkelere satmıştır. Buna göre;

1) Yukarıdaki bilgiler ışığında Mahmut Ağa Almanya'dan mal almakla hangi ticareti yapmıştır.

.....

2) İç piyasaya mal satmakla hangi ticareti yapmıştır

.....

3) Dış Ülkelere mal satmakla hangi ticareti yapmıştır

.....

EK:3 ÖN TEST / SON TEST SORULARI

ÖN TEST / SON TEST SORULARI

Adı Soyadı:.....

No:.....

1) Sınırları belli bir alanda yaşayan insan sayısına nüfus denir. Belli dönemlerde nüfus sayımları yapılır. Bunun sonucunda nüfusla ilgili bazı bilgilere ulaşırız.

Aşağıdakilerden hangisi nüfus sayımı sonucunda elde edilen bilgilerden biri **değildir?**

- A) Okur- yazar oranı belirlenir
B) Çalışan çalışmayan oranı belirlenir.
C) Yaş ve cinsiyet oranı belirlenir.
D) Zengin Fakir oranı belirlenir.

2-) Türkiye’de nüfus yoğunluğu en **çok** ve en az **olan** bölgelerimiz hangi seçenekte doğru eşleştirilmiştir?

- A) Ege Bölgesi – İç Anadolu Bölgesi
B) Marmara Bölgesi - Doğu Anadolu Bölgesi
C) İç Anadolu Bölgesi - Ege Bölgesi
D) Akdeniz Bölgesi - Doğu Anadolu Bölgesi

3-) Aşağıdakilerden hangisi köylerden kentlere olan göçün sebeplerinden **birisi değildir?**

- A) Kentlerin iş imkânına sahip olması
B) Eğitim olanaklarının kentlerde mevcut olması
C) Tarımda verimliliğin artması
D) Sosyal imkânların kentlerde fazla olması

4-)Büyük şehirlerde Çarpık kentleşmenin olması aşağıdakilerden hangisinin doğrudan **sonucudur?**

- A) İmar planının yapılmaması
B) Endüstrinin hızlı gelişmesi
C) Göçlerin fazla olması
D) Karayollarının plansız yapılması

5-) Aşağıdakilerden hangisi Köylerimizin önemli sorunlarından biri **değildir?**

- A) Sağlık
B) Eğitim
C) Hava kirliliği
D) Ulaşım

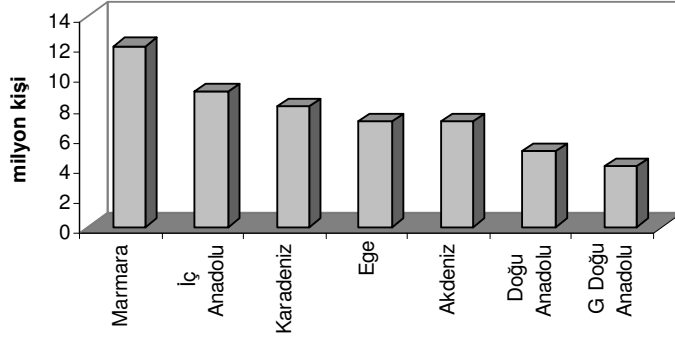
6) Nüfusu 100.000-500.000 arasında yer alan kentler aşağıdaki hangi guruba girer?

- A) Küçük kentler
B) Orta büyüklükteki kentler
C) Metropoller
D) Büyük kentler

7.) Ülkemizde nüfus sayımlarını değerlendiren kuruluş aşağıdakilerden hangisidir?

- A)Başbakanlık
B) D.İ.E
C)TBMM
D)Devlet planlama teşkilatı

8-)

Yukarıdaki grafikte coğrafi bölgelerimizin nüfus miktarı en fazladan en aza doğru gösterilmiştir.

Buna göre aşağıdaki ifadelerden hangisi yanlıştır?

- A- Yüzölçümü en büyük olan bölge Güneydoğu Anadolu Bölgesidir.
- B- Marmara bölgesi en kalabalık nüfusa sahip olan bölgedir
- C- İç Anadolu bölgesinin nüfusu sekiz milyondan fazladır
- D- Nüfus Miktarı yönüyle Akdeniz Bölgesi 5. sırada yer alır

9) Yüz ölçümü bakımından en geniş alana sahip olan Doğu Anadolu Bölgesi'nin toplam nüfusu 5,6 milyon olarak tespit edilmiştir. Buna göre Doğu Anadolu Bölgesi, nüfus yönünden Türkiye'nin en tenha ve en az nüfuslu bölgesidir.

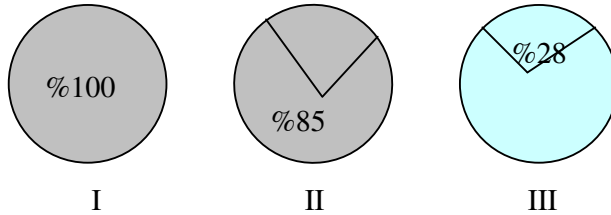
Doğu Anadolu Bölgesi'nin nüfusunun tenha ve az olmasında;

- I- Akarsulardan elektrik enerjisi üretilmesi
- II- Sanayi tesislerinin yetersiz olması
- III- Maden kaynaklarının fazla olması
- IV- Kışların sert ve uzun geçmesi

Gibi faktörlerden hangileri etkili olmuştur?

- A) I ve II   B) II ve IV   C) I ve III   D) III ve IV

10) Aşağıda Karadeniz Bölgesinde en çok yetişen tarım ürünlerinden bazılarının % olarak Türkiye'deki payları verilmiştir

Buna göre, bu ürünler sırasıyla aşağıdakilerden hangisidir?

I	II	III
A) Mısır	Fındık	Çay
B) Çay	Fındık	Mısır
C) Fındık	Çay	Tütün
D) Çay	Tütün	Pirinç

- 11) - Bursa çevresinde ipekböcekçiliği geliştiği için tekstil sanayisi de gelişmiştir.
- Adana çevresinde pamuk üretimi fazla olduğundan dokuma sanayisi gelişmiştir.
- Trakya'da ayçiçeği üretimi fazla olduğundan yağ sanayisi gelişmiştir.

Buna göre Türkiye'de sadece yukarıdaki bilgilere bakılarak aşağıdakilerden hangisine ulaşamaz?

- A) Türkiye'de her bölgenin ekonomik etkinlikleri farklıdır
B) Bursa çevresinde tekstil ipekböcekçiliğine bağlıdır.
C) Türkiye'deki bölgelerin sanayisi sadece tarıma dayalıdır.
D) Adana'da Tekstil hammadde pamuktur.

- 12) I.....Bölgesinde ürün çeşidi fazladır.Çünkü iklim çeşitliliği görülür.
II.....Bölgesinde seracılık faaliyetleri en fazladır. Çünkü kış sıcaklıkları yüksektir.
III.....bölgesinde iklim kurak ve sıcaktır.Çünkü buharlaşma fazladır.

Türkiye'de doğal koşullar dikkate alındığında boş bırakılan yerlere sırasıyla hangi bölgelerimiz yazılmalıdır.

- A) Marmara – Ege - Doğu Anadolu
B) Ege – Akdeniz – Doğu Karadeniz
C) Marmara – Akdeniz – G.doğu Anadolu
D) Ege – İç Anadolu - Akdeniz

13) Türkiye'de doğal şartlar bakımından buğday üretimi için en az elverişli bölge aşağıdakilerden hangisidir? **Niçin?**

- A) Güneydoğu Anadolu Bölgesi- Çünkü Güneyden gelen sıcak rüzgârlara açıktır.
B) Karadeniz Bölgesi- Çünkü her mevsim yağışlıdır.
C) Marmara Bölgesi –Çünkü Yükseltisi azdır.
D) Doğu Anadolu Bölgesi- Çünkü kışları soğuk ve uzundur

14) Aşağıdakilerden hangisi linyit, petrol ve taş kömürünün **ortak özelliğidir?**

- A) Ülkemizin Hemen Her Yerinde Çıkarılmaları
B) Aynı Sanayi Kolunda Hammadde Olarak Kullanılmaları
C) Enerji Kaynağı Olarak Kullanılmaları
D) Rafineride Damıtılarak Kullanılmaları

15) Ülkemizde demiryolu ulaşımı fazla gelişmemiştir.

Bunda;

- I. Demiryolu yapımının pahalıya mal olması
II. Can güvenliğinin az olması
III. Yeryüzü şekillerinin demiryolu yapımını güçleştirmesi
IV. Demiryolu ile daha çok maden ve tarım ürününün taşınması

Gibi faktörlerden hangileri etkili olmuştur?

- A) I ve II   B) II ve IV   C) I ve III   D) III ve IV

16) Aşağıdaki limanlarımızdan hangisi iç ve dış ticarete önemli bir yere sahip **değildir?**

- A) İskenderun   B) İstanbul   C) İzmir   D) Çeşme

17) Nüfuslarına göre şehirler aşağıdaki gibi sınıflandırılır.

<u>Nüfus</u>	<u>Tanım</u>
10.000 – 25.000	Küçük şehir
25.000 – 100.000	Orta büyüklükte şehir
100.000 – 500.000	Büyük şehir
500.000'den fazla	Çok büyük şehir (metropol)

Buna göre; Aşağıdaki şehirlerimizden hangisi metropol özelliği taşımaz?

- A) Ankara   B) İzmir   C) Adana   D) Niğde

18) Ülkemizde iç göç istikametleriyle ilgili aşağıdaki genellemelerden hangisi doğru **değildir**?

- A) Göçlerin doğudan batıya olması
B) Büyük kentlerden küçük kentlere doğru olması
C) Kırsal kesimlerden kentlere olması
D) İç kesimlerden kıyı kesimlere olması

19) Kır ve kent nüfusuyla ilgili olarak Aşağıdaki değerlendirmelerden hangisi yanlıştır?

- A) Kırsal kesimde yaşayan halkın geçim kaynağı daha çok tarıma dayanır.
B) Şehirlerde yaşayan ailelerin gıda, ulaşım, eğitim, sağlık ve enerjiye ayırdığı gider daha fazladır.
C) Kırsal ve kent nüfus ayırımında kullanılan temel ölçü insan sayısıdır.
D) Kentlerde yaşayan halkın geçim kaynağı sınırlıdır.

20) Ülkemizde üretilen ve ihtiyacımızdan fazla olan ürünleri başka ülkelere satmaya ne ad verilir?

- A) İthalat   B) İç Ticaret   C) İhracat   D) Dış Alım

21) Aşağıdaki bölgelerimizden hangisinde toplu yerleşme **görülmez**?

- A) İç Anadolu   B) Ege   C) Marmara   D) Karadeniz

22) Aşağıda sanayi kolları ile en fazla bulunduğu bölgeler eşleştirilmiştir, hangisi **yanlıştır**?

- A) Un sanayi -İç Anadolu   C)İpekli dokuma -Marmara
B)Zeytin yağı -Doğu Anadolu   D)Konservcılık -Akdeniz.

23) .Seracılığın **en fazla** yapıldığı bölgemiz aşağıdakilerden hangisidir?

- A)Marmara   B)Ege   C)Akdeniz   D)Karadeniz

24-Aşağıdaki bölgelerimizin hangisinde büyükbaş hayvancılık en yaygın biçimde yapılmaktadır?

- A) İç Anadolu Bölgesi -G.Doğu Anadolu Bölgesi   B) Ege Bölgesi - İç Anadolu Bölgesi
C) Karadeniz - Doğu Anadolu Bölgesi   D) Marmara Bölgesi- Ege Bölgesi

25) Yeraltından çıkarılan petrol, petrol arıtma tesislerinde (rafineri) işlenir. Aşağıdaki rafinerilerimizden ve buldukları illerden hangisi **yanlış eşleştirilmiştir**?

- A) Mersin-Ataş   B) İzmit-İpraş
C) Adıyaman-Batman   D) İzmir-Aliğa

26.) Aşağıdakilerden hangisi sanayinin kurulması için gereken şartlardan **değildir**?

- A) Ham madde   B) Enerji   C) Sermaye   D) İklim

27) Aşağıdaki Türkiye Haritasında zeytin alanlarının dağılımı verilmiştir.

Buna göre, zeytin alanlarının oluşmasında aşağıdakilerden hangisi daha etkilidir?

- A) Kışların ılık geçmesi
- B) Toprak Yapısı
- C) Dağların uzanış doğrultusu
- D) Yaz mevsiminin uzun olması

28-

Yukarıdaki Türkiye Haritasında numaralı yörelerin hangisinde nüfus yoğunluğu diğerlerine göre **azdır**?

- A) 1
- B) 2
- C) 3
- D) 4

29) Seracılığın Akdeniz Bölgesinde gelişmiş olması **en çok** aşağıdakilerden hangisi ile ilgilidir?

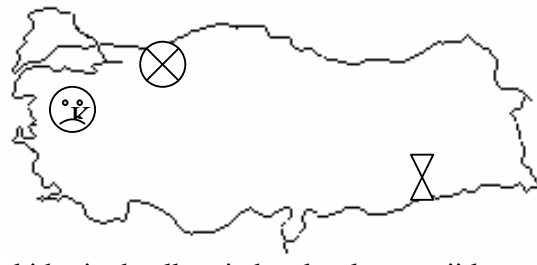
- A) Yazların kurak geçmesi
- B) Kışların ılık geçmesi
- C) Sulama olanaklarının fazla olması
- D) Tüketimin fazla olması

30)

Kış ılımanlığı, yaz sıcaklığı ve kuraklığı isteyen bir tarım ürünü yukarıdaki verilen yerlerin hangisinde yetiştirmek daha zordur?

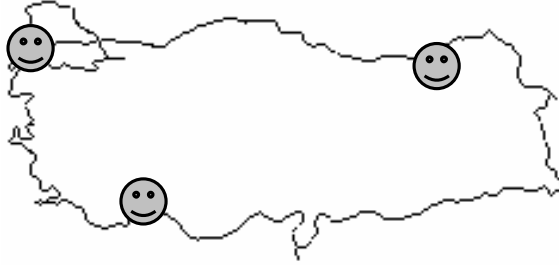
- A) 1
- B) 2
- C) 3
- D) 4

31) Yukarıdaki haritada ülkemizde çıkarılan enerji kaynakları gösterilmiştir. Bu enerji kaynakları hangi seçenekte doğru olarak gösterilmiştir?

A) Bor Mineralleri	Taş Kömürü	Petrol
B) Krom	Linyit	Bakır
C) Petrol	demir	Linyit
D) Taş Kömürü	Kükürt	Doğal Gaz

32) Yukarıdaki numaralandırılış alanlarda yetişen ürünler hangi seçenekte doğru olarak verilmiştir?

1	2	3
A) Pamuk	Tütün	Çay
B) Turunçgil	Fındık	Ayçiçeği
C) Çay	Ayçiçeği	Turunçgil
D) Zeytin	Muz	Turunçgil

33) Yukarıdaki haritada Türkiye'deki buğday ekim alanları gösterilmiştir. Bu haritaya göre aşağıdakilerden hangisi **yanlıştır**?

- A) Akdeniz iklimi görülen yerlerde buğday tarımı az yapılır
- B) İç Anadolu'da buğday tarımı daha yaygındır.
- C) Karadeniz kıyıları buğday tarımına uygun değildir.
- D) Buğday tarımı yaz yağışlarının çok olduğu alanlarda yetişir.

34) Yerkabuğunun farklı derinliklerinde bulunan ve ekonomik değeri olan minarelerle .....denir.

yukarıdaki boşluğa aşağıdakilerden hangisi gelirse doğru bir ifade olur?

A) Maden B) Sanayi C) Ticaret D) Ulaşım

35) İpekböcekçiliğinin **en fazla** yapıldığı bölgemiz aşağıdakilerden hangisidir?

A)İç Anadolu B)Karadeniz C)Doğu Anadolu D)Marmara

36) Türkiye’de özellikle son yıllarda tarımda makine kullanımının artması ile;

- I. Şehirlere olan göçler
- II. Tarımdan sağlanan gelir
- III. Üretim miktarı
- IV. Tarımla uğraşan nüfus

Özelliklerinden hangilerinde azalma görülür?

A) I ve II B) I ve IV C) II ve IV D) II ve III

37) Türkiye büyükbaş ve küçükbaş hayvan sayısı bakımından Avrupa’nın önde gelen ülkeleri arasında yer almasına rağmen et ve süt üretimi bakımından Avrupa ülkelerinin çok gerisindedir?

Yukarıda anlatılan durumun temel nedeni aşağıdakilerden hangisidir?

- A) İklim koşullarının elverişsiz olması
- B) Tahıl tarımının yaygın olması
- C) Besi ve ahır hayvancılığının gelişmemiş olması
- D) Tüketimin az olması

38) Aşağıdakilerden hangisi ülkemizde kırsal kesimden kentlere doğru göçü artıran nedenlerden biri **değildir**?

- A) Tarımda makineleşme
- B) Tarlaların miras yoluyla bölünmesi
- C) Kentlerde İş olanaklarının fazla olması
- D) Kırsal alanlarda tarım alanlarının verimli olması

39) Marmara ve Ege Bölgemizde nüfus yoğunluğu her yıl artarken Doğu Anadolu ve Karadeniz bölgelerinde nüfus yoğunluğu azalmaktadır.

Bu durumun nedenleri arasında aşağıdakilerden hangisi yoktur?

- A) İklim koşulları
- B) Yer şekilleri
- C) Ekonomik gelişmişlik
- D) Bölgelerin yüzölçümleri

40) “Cam, porselen, emaye yapımında önemli olan ayrıca jet ve roket yakıtı ile deterjan üretimi başta olmak üzere birçok ürünün elde edilmesinde kullanılan bir madendir.”

Türkiye rezervi bakımından Dünya’da ilk sırada bulunmasına rağmen çıkarma, işleme ve ihracatı açısından sınırlı olan maden hangisidir?

A) Bakır B) Bor Mineralleri C) Krom D) Uranyum

İsa KARAKOÇ
Sosyal Bilgiler Öğretmeni

EK: 4 SOSYAL BİLGİLER DERSİ TUTUM ÖLÇEĞİ

Adı-Soyadı:..... Okul:.....						
Lütfen cümleleri dikkatli okuduktan sonra cümlelerin karşısında yer alan “Tamamen Katılıyorum”, ”Katılıyorum”, Kararsızım”, Katılmıyorum” veya “Hiç Katılmıyorum” seçeneklerinden size uygun olanı işaretleyiniz.						
MADDE NO		Tamamen Katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Hiç Katılmıyorum
1	Sosyal Bilgiler konuları benim için eğlencelidir.	( )	( )	( )	( )	( )
2	Sosyal Bilgiler dersine girerken büyük sıkıntı duyarım.	( )	( )	( )	( )	( )
3	Sosyal Bilgiler dersi olmasa öğrencilik hayatı daha zevkli olur.	( )	( )	( )	( )	( )
4	Arkadaşlarımla Sosyal Bilgiler konularını tartışmaktan zevk alırım.	( )	( )	( )	( )	( )
5	Sosyal bilgilere ders saatlerinin fazla olmasını dilerim.	( )	( )	( )	( )	( )
6	Sosyal Bilgiler dersini çalışırken canım sıkılır.	( )	( )	( )	( )	( )
7	Sosyal Bilgiler dersi benim için gereksizdir..	( )	( )	( )	( )	( )
8	Sosyal Bilgiler konularını severim.	( )	( )	( )	( )	( )
9	Sosyal Bilgiler dersinde zaman benim için çabuk geçer.	( )	( )	( )	( )	( )
10	Sosyal Bilgiler dersi sınavından çekinirim.	( )	( )	( )	( )	( )
11	Sosyal Bilgiler benim için ilgi çekicidir.	( )	( )	( )	( )	( )
12	Sosyal Bilgiler bütün dersler içinde en korktuğum derstir.	( )	( )	( )	( )	( )
13	Yıllarca Sosyal Bilgiler okusam bıkmam.	( )	( )	( )	( )	( )
14	Diğer derslere göre Sosyal Bilgileri daha çok severek çalışırım.	( )	( )	( )	( )	( )
15	Sosyal Bilgiler dersi beni huzursuz eder.	( )	( )	( )	( )	( )
16	Çalışma zamanımın çoğunu Sosyal Bilgilere ayırmak isterim.	( )	( )	( )	( )	( )
17	Sosyal Bilgiler beni korkutur.	( )	( )	( )	( )	( )
18	Sosyal Bilgiler dersinin konuları aklımı karıştırır.	( )	( )	( )	( )	( )
19	Sosyal Bilgiler dersinde sevinçli olurum.	( )	( )	( )	( )	( )
20	Derslerin içinde en sevimsizi Sosyal Bilgilerdir.	( )	( )	( )	( )	( )
21	Sosyal Bilgilerle ilgili bilgiler can sıkıcıdır.	( )	( )	( )	( )	( )

EK.5 ÇOKLU ZEKA ÖLÇEĞİ

Öğrencinin Adı-Soyadı:	Tarih:
Cinsiyeti :	Sınıfı:

Lütfen Formda yer alan her ifadenin sizin için ne derece uygun olup olmadığını aşağıdaki beşli dereceleme ölçeği üzerinde belirtiniz. Bunun için uygun gördüğünüz rakamın altına X işareti koymanız yeterlidir. Her bir rakamın ifade ettiği anlam aşağıda verilmiştir. Burada X işareti konulan seçeneklerin karşılığı olan rakamlar, bu formun sonunda yer alan " Çocuklar için çoklu zeka gözlem formunu değerlendirme profili" nde ilgili boşluğa işaretlenmeli ve toplam puanlamaya ulaşılmalıdır. Bu puanların ne anlama geldiği adı geçen profilde belirtilmiştir.

0= Benim İçin Hiç Uygun Değil

1= Çok Az Uygun

2= Kısmen Uygun

3= Oldukça Uygun

4= Tamamen Uygun

SÖZEL / DİLSEL ZEKA	0	1	2	3	4
Resimlerden çok yazılar dikkatimi çeker.					
İsimler, yerler, tarihler konusunda belleğim iyidir					
Kitap okumayı severim.					
Bilmecelerden ve kelime oyunlarından hoşlanırım.					
Dinleyerek daha iyi öğrenirim.					
Yazı yazmaktan daha çok hoşlanırım.					
Öğrendiğim yeni kelimeleri kullanmayı severim.					
Sözel tartışmalara katılmayı severim.					
Kitaplar benim için çok önemlidir.					
Okumaya, konuşmaya, ya da yazmaya başlayacağım zaman kelimeler adeta kafamın içende duyarım.					
Arkadaşlarım bazen konuşurken ya da yazarken kullandığım kelimelerin anlamlarını sorarlar.					
Türkçe, Tarih ve G.K. ve yazma dersleri, diğer derslerden daha zevkli gelir bana.					
Arabada giderken ya da yolda yürürken ilan yada reklam panolarının üzerindeki resimlerden çok yazıları dikkatimi çeker.					
Sohbet ederken ya da konuşurken okuduğum veya duyduğum sözlerden örnekler kullanmayı severim.					
Hikaye, Şiir yazma gibi etkinliklerden zevk alırım.					

<i>MANTIKSAL / MATEMATİKSEL ZEKA</i>	0	1	2	3	4
Makinelerin nasıl çalıştığına dair sorular sorarım.					
Aritmetik problemleri kafadan hesaplarım.					
Okuldaki dersler arasından en çok sevdiğim Matematik ve Fen Dersleridir.					
Yetenek ve matematik problemlerini çözmeyi severim.					
Bilimdeki yeni gelişmeler ilgimi çeker ve dergilerden takip eder.					
Satranç ve benzeri strateji oyunlarından hoşlanırım.					
Mantık bulmacalarını ve beyin jimnastiğini severim.					
Deneylerden ve yeni denemeler yapmaktan hoşlanırım.					
Aletlerin, makinelerin nasıl çalıştığını merak eder ve bunlarla ilgili sorular sorarım.					
Matematik ile ilgili oyunlardan, bilgisayar oyunlarından, mantığa dayalı bulmacalar çözmekten zevk alırım.					
Nesneleri büyüklüklerine, ağırlıklarına göre sınıflandırmaktan zevk alırım.					
Nesnelerin nasıl çalıştığını merak ederim.					
Hızlı bir şekilde zihinden matematik yaparım.					
Grafik, şema ve şekillerle çalışmaktan hoşlanırım.					
Somut cisimleri, soyut sembolik ifadelere dönüştürebilirim.					
<i>GÖRSEL VE UZAMSAL ZEKA</i>	0	1	2	3	4
Renklere karşı duyarlıyım ve ilgimi çekerler,					
Harita, tablo gibi materyalleri daha kolay algıları.					
Resim yapmayı ve boyamayı severim.					
Yap-boz ve logo gibi oyunlardan hoşlanırım.					
Daha önce gittiğim yerleri kolayca hatırlarım.					
Bulmaca çözmekten hoşlanırım.					
Rüyalarımı çok net ayrıntılarıyla hatırlarım.					
Resimli kitapları çok severim.					
Kitaplarımda, defterlerimde ve diğer materyallerimde muhakkak karalamalar bulabilirsiniz.					
Gözlerimi kapattığımda düşündüklerimi kafamda çok net görebiliyorum.					
Fotoğraf çekmeye ya da kamera kullanmaya hep istek duymuşumdur.					
Hayal kurmayı severim.					
Harita, diyagram ve tabloları düz yazılardan daha kolay anlarım.					
Kolay yön bulma becerisine sahibim.					
Resimler ve şekiller üzerinde düşünmeyi severim.					

BEDENSEL / KİNESTETİK ZEKA	0	1	2	3	4
Koşmayı, atlamayı ve güreşmeyi severim.					
Oturduğum yerde duramaz, kıvıldanırım.					
Düşüncelerimi mimik ve davranışlarla daha rahat ifade ederim.					
Bir şeyi okumak yerine yaparak öğrenmeyi severim.					
İnsanları, eşyaları ve tanımadığım nesnelere dokunarak incelemek isterim.					
Boş vakitlerimi dışarıda geçirmek isterim.					
Arkadaşlarımla fiziksel oyunlar oynamayı tercih ederim.					
El becerilerim yatkındır.					
Meramımı anlatırken vücut dilini kullanırım.					
Devamlı yaptığım birden fazla spor vardır.					
Uzun süre hareket etmeden bir yerde oturmak benim için oldukça zor bir şeydir.					
Aklıma gelen en iyi fikirler genelde ya koşarken ya yürüyüş yaparken ya da bir sporla meşgul olduğum zaman gelir.					
Tamir işlerini ve eşyaları birbirinden ayırıp tekrar birleştirmeyi severim.					
Sağlıklı yaşam konusunda vücuduma önem gösteririm					
Gezi-İnceleme, Model-maket yapma gibi fiziksel aktivitelere katılmaktan zevk alırım.					
MÜZİKSEL RİTMİK ZEKA	0	1	2	3	4
Şarkıların melodilerini rahatlıkla hatırlarım.					
Tanıdıklarım, sesimin güzel olduğunu söylerler.					
Çevremdeki seslere karşı hassasımdır.					
Bir notanın yanlış çalındığını anlayabilirim.					
Ritmik konuşur ya da hareket ederim.					
Çalışırken elimle ya da ayağımla ritm tutarım.					
Çalışırken müzik dinlemek hoşuma gider.					
Öğrendiğim şarkıları paylaşmayı severim.					
Hayatımda müzik olmazsa büyük eksiklik hissedirim.					
Yolda yürürken kendi kendime melodi mırıldanırım.					
Basit bir müzik aleti ile çalın bir müziğe eşlik edebilirim.					
Pek çok şarkının melodisini ve sözlerini bilirim.					
Şarkı sözlerini topladığım bir defterim var.					
Bir şarkıyı bir ya da iki kere dinledikten sonra o şarkıyı rahatça söyleyebilirim.					
Müziği yaşamımda kullanmak için fırsatlar oluştururum.					

SOSYAL KİŞİLER ARASI	0	1	2	3	4
Arkadaşlarımla beraber vakit geçirmeyi severim.					
Arkadaşlarıma sorunlarını çözmede yardımcı olurum.					
Çevremde bir lider olarak görülürüm.					
Okulda ya da dışarıda arkadaşlarımla oynarken onları yönlendirir ve liderlik ederim.					
Eğitsel kollar, kermesler ve sportif faaliyetlerde zevkle görev alırım.					
Problemi olan arkadaşlarıma yardımcı olur, onlara öğütler veririm.					
Okuldaki etkinliklerin, organizasyonların vazgeçilmez elemanıyım.					
Arkadaşlarıma derslerinde yardımcı olmaktan ve onları çalıştırmaktan hoşlanırım.					
Arkadaşlarım için endişe eder, onların üzüntü ya da sevinçlerini paylaşmaktan memnun olurum.					
Dinlenmeyi ve konuşmayı severim.					
Yaşlılarımla ya da farklı yaş grupları ile olmaktan zevk alırım.					
Başkalarının duygu ve düşüncelerine duyarlıyım.					
Farklı kültürler, farklı yaşam tarzları konusunda çok meraklıyım.					
Toplumsal ve politik konularla ilgiliyim.					
Davranışlarımı değerlendirebilirim.					
KİŞİNİN KENDİNE DÖNÜK ZEKASI (İÇSEL / ÖZE DÖNÜK ZEKA)	0	1	2	3	4
Kendi başıma olmaktan hoşlanırım.					
Kendi başıma öğrenmekten hoşlanırım.					
Kendi başıma ders çalışarak daha iyi öğreniyorum.					
Boş vakitlerimde tek başıma bir şeyler yapmak bana çok zevk verir.					
Derslerim ya da uğraştığım hobilerimle ilgili bana çok soru sorulmasından hoşlanmam.					
Düşünce ve duygularımı, olduğu gibi rahatça söylerim.					
Kendime göre bir düzenim vardır. Ne yapacağımı gayet iyi bilirim.					
Özgürlüğüme düşkünüm. Kimseye akıl danışmam.					
Kendi ilgi ve becerilerimin farkındayım.					
Güçlü ve zayıf yanlarımı bilirim.					
Yaptığım işlerde elde ettiğim başarıları arkadaşlarla paylaşmayı sevmem.					
Başarıdan da, başarısızlıktan da zevk alırım.					
Kendi iç dünyamda kendimi dinlerim.					
Yaşadığım her olay ve deneyim üzerinde çok fazla düşünürüm.					
Yaşam felsefemi aramak için uğraşırım.					

<i>DOĞA / VAROLUŞÇU ZEKA</i>	0	1	2	3	4
Doğaya karşı duyarsız olan kişilerden hoşlanmam.					
Evde hayvan besler yada beslemeyi çok isterim.					
Bahçede toprakla, bitkiyle oynamayı çok severim.					
Çevre kirliliğine karşı duyarlıyım.					
Bitki ve hayvanlarla ilgili belgesellere ilgi duyarım.					
Mevsim ve iklim olaylarını iyi takip ederim.					
Değişik meyve ve sebze çeşitlerini tanırım.					
Doğa olaylarına karşı duyarlıyım.					
Doğadaki canlıları incelemekten büyük haz alırım.					
İnsanın var oluş nedenlerini ve kendi var oluşumu düşünürüm.					
Doğadaki hemen her canlının yaşamına karşı büyük bir ilgim vardır.					
Farklı canlı türlerinin isimlerine karşı dikkatliyimdir.					
Çiçek türleri ve hayvan türlerine ilgi duyarım.					
Doğa ve gezi dergilerini takip etmeye çalışırım.					
Araştırmaya ve incelemeye meraklıyım.					

EK: 6 ÖĞRENCİ BİLGİ FORMU

ÖĞRENCİ BİLGİ FORMU

1. Cinsiyetiniz

Kız ( ) Erkek ( )

2. Annenizin Eğitim Düzeyi

Okur-Yazar Değil ( ) Okur- Yazar ( )
İlkokul ( ) Ortaokul ( )
Lise ( ) Yüksekokul ( )

3. Babanızın Eğitim Düzeyi

İlkokul ( ) Ortaokul ( )
Lise ( ) Yüksekokul ( )

4. Anne Mesleği

Ev Hanımı ( ) Diğer ( ) Lütfen Belirtiniz.....

5. Baba Mesleği

Memur ( ) İşçi ( )
Çiftçi ( ) Esnaf ( )
Serbest Meslek ( ) Diğer ( ) Lütfen Belirtiniz.....

6. Ailenizin Aylık Ekonomik Geliri Nedir?

120-200 Ytl ( ) 200-300 Ytl ( )
300-500 Ytl ( ) 500 Ve Yukarı ( )

7. Kaç Kardeşiniz Var?

1 ( ) 2 ( ) 3 ( ) 4 ( ) 5 Ve Yukarı ( )

8. Evinizde Çalışma Odası Var Mı?

Var ( ) Yok ( )